

Helsingin seudun MAL-sopimus 2020-2023

Laaja seurantamateriaali 2022

(sisältää myös kaikki suppeamman seurantakatsauksen materiaalit)

30.5.2022

ara
Asumisen rahoitus-
ja kehittämiskeskus

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

TRAFICOM
Liikenne- ja viestintävirasto

Väylävirasto
Trafikledsverket

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

LVV
LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ

HSL
HRT

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Seurantamateriaalin sisältö:

- Tiivistelmä MAL-sopimuksen toimenpiteiden seurannasta 2021 (diat 3-5)
- MAL-sopimuksen tavoitteiden ja kehittämisspolkujen toteutumisen seuranta (diat 6-9)
- **Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä (diat 10-58)**
 - Tiivistelmätaulukot toimenpiteiden toteutumisesta 2021 (maankäyttö ja liikenne)
 - Toimenpiteiden ja indikaattorien seuranta
- **Asuminen ja elinympäristön laatu (diat 59-75)**
 - Tiivistelmätaulukot toimenpiteiden toteutumisesta 2021 (asuminen)
 - Toimenpiteiden ja indikaattorien seuranta
- **Muut sopimuksen toteuttamisen kannalta tärkeät toimenpiteet (diat 76-78)**
- Lisätiedot

Tiivistelmä MAL-sopimuksen toimenpiteiden seurannasta 2021

Tiivistelmä toimenpiteiden seurannasta (1/2): Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä

- Asumisen kaavojen kerrosalasta 94 % (tavoite 90 %) sijoittui MAL 2019-suunnitelmassa määritellyille maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille.
- Valtio on myöntänyt seudun kunnille sovitusti kunnallistekniikan avustuksia (15,7 milj. €). Korkotuettujen asuntojen käynnistysavustuksia myönnettiin 17,4 milj. € (tavoite 20 milj. €).
- Liikennejärjestelmän toimenpiteet ovat edenneet pääosin hyvin. Espoon kaupunkiradan toteutus, pääradan Pasila-Riihimäki-välin 2. vaihe sekä Helsinki-Pasila välin toimenpiteet, kaikki ratikkahankkeet sekä metron kapasiteetin nostoon liittyvät toimenpiteet etenevät suunnitellusti.
- Valtio on myöntänyt avustuksia vuodelle 2021 joukkoliikennetoimijoille julkisen henkilöliikenteen palveluiden järjestämiseen MAL-sopimuksen mukaisesti sekä erillisellä joukkoliikennetuella. Joukkoliikenteen taloustilanne on ollut koronapandemian ja sen aiheuttaman matkustajamäärien ja lipputulojen romahduksen takia erittäin vaikea edelleen koko vuoden 2021. Palvelutaso on kuitenkin pidetty edelleen vakaana.
- Sekä KUUMA-seudun että Espoon KUHA-hankkeet etenevät sovitusti. Valtionavustusta kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen kunnan katuverkolla myönnettiin vuonna 2021 Helsingin seudulle n. 6,8 miljoonaa euroa.
- MAL-suunnittelu etenee hyväksytyyn puiteohjelman mukaisesti.
- Yhdessä edistettävät toimenpiteet matkaketjujen, raportoinnin, digitalisaation osalta ovat edenneet ja automaation tiekartta valmistui alkuvuodesta 2022.
- Edellytykset sopimuksen toteuttamiseksi ovat olemassa. Seudullisissa toimenpiteissä, muun muassa lähijunaliikenteen varikoiden, raskaan liikenteen palvelualueiden sijaintien sekä Santaradan korvaavan ratkaisun löytämisessä on haasteita.

Tiivistelmä toimenpiteiden seurannasta (2/2): Asuminen ja elinympäristön laatu

- Kunnat asemakaavoittivat 1,57 milj. k-m² asumiseen tarkoitettua rakennusoikeutta vuonna 2021, yli 100 % tavoitteesta.
- Hyväksytyjen asemakaavojen asumiseen varattua kerrosalaa tuli voimaan n. 1,0 milj. k-m².
- Asuntoja valmistui vuonna 2021 reilusti yli vuosittaisen 16 500 asunnon tavoitteen: 19 019 kpl
- Valmistuneista asunnoista 2020-21 94 % oli ensisijaisilla vyöhykkeillä, mikä kertoo myös siitä että ensisijaisten vyöhykkeiden kaavojen toteuttamisedellytykset ovat kunnossa, eikä kaavoituksen ja asuntotuotannon välillä ole pullonkauloja seudullisella tasolla. Kunnittain tilanne toki vaihtelee paljon.
- Valtion tukeman korkotukituotannon osalta ei koko seudun tasolla ole vuosina 2020-21 päästy tavoitteena olevaan asuntojen määrään (tavoite: 9 122 asuntoa, valmistuneita: 7 768, toteumaprosentti: 85 %).
- Osapuolten tulisi yhteistyössä selvittää edellytyksiä nostaa tuetun asuntotuotannon osuutta.
- A-Kruunu Oy on aloittanut tuetun asuntotuotannon myös Helsingin seudulla (46 asuntoa). Tavoitteena on 600 asunnon aloitus vuosittain. Rakenteilla on 567 asuntoa.
- Vuonna 2021 asunnottomia oli Helsingin seudun kunnissa 2 013, reilu 650 vähemmän kuin vuonna 2019. Tavoitteena on asunnottomuuden puolittaminen.

MAL-sopimuksen tavoitteiden ja kehittämispolkujen seuranta

Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä: tavoitteet ja kehittämisspolut

- Yhdyskuntarakenne näyttäisi tiivistyvän asuntotuotannon ja asuntokaavoituksen keskittyessä MAL 2019 –sopimuksessa määritellyille ensisijaisille kehittämissvyöhykkeille, lisäksi hajarakentaminen on ollut marginaalista.
- Yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän yhteensovituksessa on kehitys mennyt hyvään suuntaan. Työtä tehdään yhdessä valtion ja kuntien kesken. Jotta Helsingin seudun liikennejärjestelmä olisi kestävä, toimiva ja koko seutua palveleva, sitä rakennetaan kokonaisuutena. Maankäytön ja liikenteen yhteensovittamisessa on paljon tarpeita ja toimijoita, jolloin esiin nousee myös yhteisiä ongelmia. Esimerkiksi rataverkko kulkee useiden kuntien läpi ja palvelee koko Helsingin seutua ja koko Suomea, mutta junavarikot sijoitetaan tiettyihin kuntiin, samoin raskaan liikenteen palvelualueet. Hyödyt jakautuvat koko seudulle ja palvelevat myös valtakunnallisesti, mutta osa kunnista kantaa suuremman vastuun järjestelmän toimivuudesta.
- Helsingin seudulla liikenteen kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet hitaasti 2000-luvulla, mutta vuonna 2020 liikenteen päästöt laskivat Helsingin seudulla etenkin koronapandemian aiheuttamien liikkumismuutosten vuoksi. Liikenteen päästöjen vähentämiseen on kuitenkin kiinnitettävä erityisen paljon huomiota, jotta MAL-sopimuksen pohjalla olevat kansalliset ja kansainväliset päästötavoitteet voidaan saavuttaa Helsingin seudulla 2030 mennessä. Myös maankäytön ja asumisen vähähiilisyyteen on jatkossa kiinnitettävä enemmän huomiota.
- Koronapandemia on vaikuttanut ja vaikuttaa tulevana vuosina merkittävästi joukkoliikenteen talouteen. Joukkoliikenteen lipputulojen romahdus sekä joukkoliikenteen suosion ja lipputulojen palautumisen verkkainen vauhti vaikuttavat edelleen. Jotta MAL-sopimuksen tavoitteisiin päästään, tulee joukkoliikenteen toimintaedellytykset varmistaa pitkällä aikajänteellä. Seuraavien vuosien aikana on myös seurattava, kuinka pysyvää pandemian aiheuttama liikkumiskäyttäytymisen muutos on ja panostaa kestävien liikkumismuotojen kilpailukyvyyn tukemiseen.
 - Koronapandemia romahdutti joukkoliikenteen matkustajamäärät ja lipputulot. Vuonna 2020 HSL:n joukkoliikenteessä tehtiin 251,9 miljoonaa nousua, kun vuonna 2019 joukkoliikennenuousuja oli vielä 396,9 miljoonaa. Edelleen vuonna 2021 matkustajamäärät olivat selvästi jäljessä vuoden 2019 matkustajamäärästä: vuonna 2021 HSL-alueella oli 235,7 miljoonaa matkustajaa, mikä on 40,6 % vähemmän kuin vuonna 2019.
 - Koronapandemia ja etätyö vähensivät myös henkilö- ja pakettiautojen arkiliikennemäärää. Vuonna 2021 henkilö- ja pakettiautojen arkiliikennemäärät jäivät Helsingin seudulla keskimäärin vajaat 10 % pienemmiksi kuin koronaa edeltäneenä vertailuvuonna 2019. Alkuvuonna 2021 liikennemäärät olivat 10–20 % ja loppuvuonna 5–10 % pienempiä kuin vuonna 2019. Kesälomien aikaan heinäkuussa liikennettä oli muutaman viikon ajan 0–2 % enemmän kuin vertailuvuonna.

Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä: tavoitteet ja kehittämispolut

- MAL-sopimukseen kirjatuille liikennehankkeille, jotka eivät ole sopimushetkellä olleet vielä suunnitteluvalmiita, neljän vuoden sopimuskausi on hankkeiden eteenpäin saamiselle tai hankkeiden toteuttamiselle liian lyhyt aika. Tulevissa sopimuksissa on syytä kiinnittää tarkempaa huomiota siihen, missä vaiheessa olevista asioista tehdään tiukkoja kirjauksia sopimukseen. Näidenkin toimenpiteiden edistäminen yhdessä on kuitenkin tarpeen.
- Maankäytön ja liikennejärjestelmän monimuotoisten haasteiden yhteensovittaminen on MAL-sopimuksen ytimessä ja näihin liittyvien ongelmien ratkaisemiseen pitää kiinnittää erityistä huomiota. Tässä MAL-sopimuksessa näitä asioita ovat esimerkiksi lähijunavarikoiden ja raskaiden ajoneuvojen palvelualueiden sijoittuminen sekä korvaavan ratkaisun löytäminen Santaradalle, joka vaikeuttaa merkittävästi Vantaan ratikan toteutusta. Radan kunnossapidon kannalta varikko pääkaupunkiseudulla on kuitenkin välttämätön. Ratkaisuja pitää etsiä monenkeskisesti.
- Haasteita MAL-sopimuksen tavoitteiden toteuttamiselle tulevina vuosina aiheuttaa myös muuttunut maailmantilanne. Sen vaikutukset koko yhteiskunnan toimintaan ovat mittavia ja vaikuttavat laajasti monella sektorilla. Energianhinta ja sen myötä liikenteen kustannukset ovat nousussa. Tämä nostaa myös joukkoliikenteen kustannuksia ja lisäksi kuntien kiristynyt taloustilanne tuo painetta joukkoliikenteen rahoitukseen.

Asuminen ja elinympäristön laatu: tavoitteet ja kehittämisspolut

- Koronapandemia ei ole näkynyt asuntotuotantomäärissä viime vuosina; valmistuneita asuntoja on ollut Helsingin seudulla vuosittain yli tuotantotavoitteen ja monissa kunnissa on rikottu ennätysiä asuntotuotannon määrässä. Maailmantilanteen muutos heijastunee kuitenkin tulevaisuudessa myös rakentamiseen ja saattaa hillitä asuntotuotantoa tulevina vuosina.
- Lähtömuutto seudun ytimeistä ja kerrostalovaltaisilta alueilta on ollut nousussa pandemiavuosina 2020-21 ja aiempien vuosien kotimainen muuttovoitto pääkaupunkiseudulle on käänntynyt muuttotappioksi. KUUMA-kunnissa muuttovoitot ovat edelleen kasvaneet merkittävästi. Helsingin seudun kuntien väkiluku kuitenkin kasvaa edelleen muiden väestönmuutoksen tekijöiden, kuten maahanmuuton ja syntyvyyden kasvun ansiosta. Muutokset muuttoliikkeessä ovat suhteellisen pieniä, eikä suunnan muutoksen kesto tai pysyvyyttä voida vielä arvioida.
- Asumiseen tarkoitettun asemakaavavarannon määrä on pysynyt ennallaan Helsingin seudulla ja sitä on riittävästi nykytason asuntotuotannon ylläpitämiseen, yli 10 milj. k-m². Erityisesti kerrostalovaranto on kasvanut viime vuosien aikana. Kerrostalovarannon osuus on noussut viime vuosikymmenen ajan ja se on nyt jo lähes puolet koko asumiseen osoitetun kaavavarannon määrästä. Haasteen kaavavarannon kertymiselle ja ylläpitämiselle muodostavat paikoin pitkiksikin venyvät valitusprosessit, joita kohdistuu merkittävään osaan hyväksytyjä kaavoja.
- Asuntotuotannon ja -kaavoituksen painottuminen vahvasti kerrostaloihin viime vuosina on näkynyt pienten asuntojen määrän voimakkaana kasvuna. Yksiöiden osuus asuntotuotannosta on kasvanut ja lisäksi keskimääräinen huoneistoala on pienentynyt kaikissa huoneistotyypeissä. Asuntotuotannon monipuolisuuteen tulisi kiinnittää jatkossa enemmän huomiota.
- Kohtuuhintainen asuntotuotanto on jäänyt viime vuosina hieman MAL-sopimuksessa asetetuista tavoitteista, etenkin pääkaupunkiseudulla. Syitä on useita, esimerkiksi yleinen asuntomarkkinoiden kuumentuminen, rakennuskustannusten nousu, vapaan markkinaehtoisuuden vuokra-asuntotuotannon suuri määrä ja ongelmat muun tuotannon kanssa yhteisissä pysäköintiratkaisuissa. Kohtuuhintaisen asuntotuotannon haasteita tulisi ratkoa laaja-alaisella yhteistyöllä eri tahojen kesken.

Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä

Maankäyttö

– kooste MAL-sopimuksen toimenpiteiden toteutumisesta 2021

Toimenpide	Edistyminen	Lisätietoja
1. Kuntien asuntokaavoituksesta vähintään 90 % maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille.	Edistyy	Helsingin seudun kuntien kaavoittamasta asumisen kerrosalasta 94 % sijoittui maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille 2021.
2. Valtion kunnallistekniikka-avustusta vähintään 10 milj. € maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille.	Edistyy	ARA myönsi 2021 Helsingin seudulle 15,7 milj. € infra-avustuksia. Kohteita oli Espoossa, Helsingissä, Vantaalla, Hyvinkäällä, Kirkkonummella ja Tuusulassa.
3. Valtio osoittaa omistamaansa maata asuntotuotantoon.	Edistyy	Toteutuneita kiinteistökauppoja vuonna 2021 5 kpl. Kohteista neljä Helsingissä ja yksi Vantaalla. Useita suuria hankkeita on valmisteilla.
14./1 Kunnissa valmistuu asuntotonttien asemakaavoja (asumiseen tarkoitettua rakennusoikeutta) koko kaudella 6 milj. k-m ² (vuodessa 1,5 milj. k-m ²).	Edistyy	Kunnissa hyväksyttiin vuonna 2021 1,57 milj. k-m ² asumisen kaavoja. Se on 104 % vuosittaisesta tavoitteesta. Hyväksytyjen asemakaavojen asumiseen varattua kerrosalaa tuli voimaan 1,06 milj. k-m ² .
15. Kunnat varmistavat ensisijaisten vyöhykkeiden asemakaavojen toteuttamisedellytykset ja tonttien käyttöön saamisen.	Edistyy	Asuntoja valmistuu ensisijaiselle vyöhykkeelle sovitussa määrin (2020-21 lähes 35 000 asuntoa eli 94 % asuntotuotannosta), mikä kertoo siitä, että toteuttamisedellytykset ovat kunnossa.

Liikenne – kooste toimenpiteiden toteutumisesta 2021

Toimenpide	Edistyminen	Lisätietoja
4.1 Lähijunaliikenteen varikot	Merkittäviä haasteita	Sijoittumisesta ei ole päätetty. Junakalustoyhtiön varikkoselvitys on käynnissä ja sen on tavoitteena valmistua kesällä 2022. Kokonaisuus edellyttää toteutuspolusta päättämistä ja kaavavalmiutta (maakunta-, yleis-, asemakaavat). KHO on myöntänyt valitusluvan Rantaradan varikon maakuntakaavamerkinnästä keväällä 2022.
4.2 Espoon Kaupunkirata	Edistyy	Rakentamissuunnittelu käynnissä. Esirakentaminen alkaa v. 2022. Varsinainen rakentaminen 2023, valmistuu arviolta 2028.
4.3 Päärata Pasila-Riihimäki 2. vaihe	Edistyy	Kytömaa-Ainola -välin rakentamissuunnittelu on käynnissä ja rakentaminen aloitettiin joulukuussa 2021. Purola –Jokela -välillä rakentamissuunnittelu käynnistyy 2023.
4.4 Keravan liityntäpysäköinti	Kaipaa huomiota	Hanke on viivästynyt uudelleen käynnistyneen asemanseudun suunnittelun takia. Rakentaminen käynnistyy aikaisintaan v. 2023.
4.5 Helsinki-Pasila 4.5.1 Liikennöintimallin päivitys 4.5.2 Ratasuunnitelma ja muut toimenpiteet	Edistyy	Helsinki-Pasila-välin ratakapasiteettia ja liikennekysyntää koskeva selvitys valmistuu v. 2022 aikana. Helsinki-Pasila selvityksen alustavat tulokset valmistuvat 06/2022 ja lopulliset tulokset 10/2022. Pisan ratasuunnitelman voimassaoloa on jatkettu 2025 loppuun.
4.6 Santarata	Merkittäviä haasteita	Santarata vaikeuttaa merkittävästi Vantaan ratikan toteutusta. Santaradasta on laadittu selvitys, jonka perusteella ei löytynyt korvaavaa paikkaa. Väylävirasto on laatimassa selvitystä Etelä-Suomen alueen kunnossapidon tarpeista. Etsitään vielä uusia mahdollisuuksia mm. varikoiden yhteydestä. Radan ¹² kunnossapidon kannalta varikko pääkaupunkiseudulla on välttämätön.

Liikenne – kooste toimenpiteiden toteutumisesta 2021

Toimenpide	Edistyminen	Lisätietoja
5.1 Vihdintien pikaraitiotie	Edistyy	Hankesuunnittelu organisoituu alkuvuodesta 2022. Kaupunki ja valtio sopivat rahoituksesta MAL-sopimuksen mukaisesti.
5.2 Vantaan ratikka	Edistyy	Vantaan ratikan kaavarunkotyö, asemakaavat, katusuunnitelmat, alustavat rakennussuunnitelmat sekä Tikkurilan tunnelin osalta rakennussuunnitelmat etenevät aikataulussa. Aikataulu tähtää siihen, että keväeseen 2023 mennessä saadaan laadittua luotettava kustannusarvio sekä kattava arviointi hankkeen vaikutuksista. Hankkeen toteutuksesta päätetään vuonna 2023. Rakentaminen voisi alkaa aikaisintaan vuonna 2024 ja liikennöinti vuonna 2028. Traficom myönsi 24.5.2021 327 500 euroa valtionavustusta Vantaan ratikan suunnitteluun vuoden 2020 osalta ja 9.5.2022 yhteensä 5 620 029 euroa vuoden 2021 osalta. Traficom on siten myöntänyt suunnitteluun 5 950 029 euroa vuosien 2020 ja 2021 osalta.
5.3 Viikin-Malmin pikaraitiotie	Edistyy	Yleissuunnitelman valmistelu on käynnissä, tarkennukset jatkuvat. Päätöksentekoon 2023.
6 Valtion avustukset julkisen henkilöliikenteen palveluiden järjestämiseen	Edistyy	Traficom on myöntänyt MAL-sopimukseen sidotun perusrahoituksen ja ilmastoperusteisen rahoituksen HSL:lle sopimuksen mukaisina. Tämän lisäksi HSL on saanut lisävaltionavustusta harkinnanvaraisista osuuksista. Valtion normaalin talousarvion ulkopuolelta joukkoliikenteen toimivaltaiset viranomaiset saivat valtakunnallisesti kolmessa lisätalousarviossa yhteensä 220M€. HSL:n osalta tuet myönnettiin 2020 ja 2021. Uudenmaan ELY-keskus myönsi vuodelle 2021 valtionavustuksia yhteensä vajaalla 1,5 miljoonalla eurolla.
7 Metron kapasiteetti	Edistyy	Hanke on jaettu kahteen osaan, joista ensimmäinen kattaa kulunvalvonnan uudistamisen ja toinen kapasiteetin merkittävän kasvattamisen. Ensimmäisen osan kustannusarvio on n. 110 M€. Hankesuunnitelma on valmistumassa ja tulossa päätöksentekoon keväällä 2022, jolloin valtio voi sovitusti arvioida metron kehittämishankkeita kokonaisuutena.

Liikenne – kooste toimenpiteiden toteutumisesta 2021

Toimenpide	Edistyminen	Lisätietoja
8 KUHA-hankkeet	Edistyy	KUUMA-seudun hankkeista on valmistunut kaksi ja vuonna 2022 valmistuu viisi hanketta. Vuonna 2023 arvioidaan valmistuvan yhdeksän hanketta. KUHA-työryhmä seuraa hankkeiden etenemistä. Espoon kaupunkiradan baana toteutetaan radan rakentamisen yhteydessä, rakentamissuunnittelu on käynnissä. Myös muut hankkeet etenevät sovitusti.
9 Raskaan liikenteen palvelualueet	Kaipaa huomiota	VT3:n varrella Vantaalla kohde yleiskaavassa ja ELY jatkaa kohteen suunnittelua. VT4:n/MT145:n risteyksessä olevassa kohteessa paljon epävarmuustekijöitä ja on epätodennäköistä, että toteutus saadaan liikkeelle ennen vuotta 2023. Yönylipsisäköinti on toteutumassa Vantaalle lentoaseman lähelle.
10 Kävely ja pyöräily	Edistyy	Traficom myönsi kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman valtionavustusta Helsingin seudun kuntien katuverkolla toteuttavalle 10 hankkeelle yhteensä yht. runsaat 6,7 M €. PKS-seudulla ja KUUMA-kunnissa on on päällystetty pääasiassa pyöräilyn pääverkkoa.
11 Ruuhkamaksut	Merkittäviä haasteita	Valmistelua ei ole aloitettu toistaiseksi.
12 MAL-suunnittelu	Edistyy	MAL 2023:n suunnittelu etenee puiteohjelmassa määritellyn aikataulun mukaisesti. Visio, tavoitteet ja mittarit on hyväksytty HSL:n hallituksessa ja HSYKissä ja KUUMA-johtokunnassa. Ensimmäinen suunnitelmaversio on valmistunut keväällä 2022.

Liikenne – kooste toimenpiteiden toteutumisesta 2021

Toimenpide	Edistyminen	Lisätietoja
13 Matkaketjut, raportointi, digitalisaatio, automatisaatio	Edistyy	Automaation tiekartta on valmistunut ja raportti julkaistiin maaliskuussa 2022. Traficom julkaisi syksyllä 2021 ensimmäisen version liikennejärjestelmäanalyysistä eli analyysin liikennejärjestelmän strategisesta kokonaiskuvasta. Joulukuussa 2021 aloitettiin matkaketjujen esittämisen pelisääntöjen laadinta valtakunnallisessa Digitransit-projektissa yhdessä Fintrafficin, HSL:n ja TVV LMJ Oy:n kanssa.

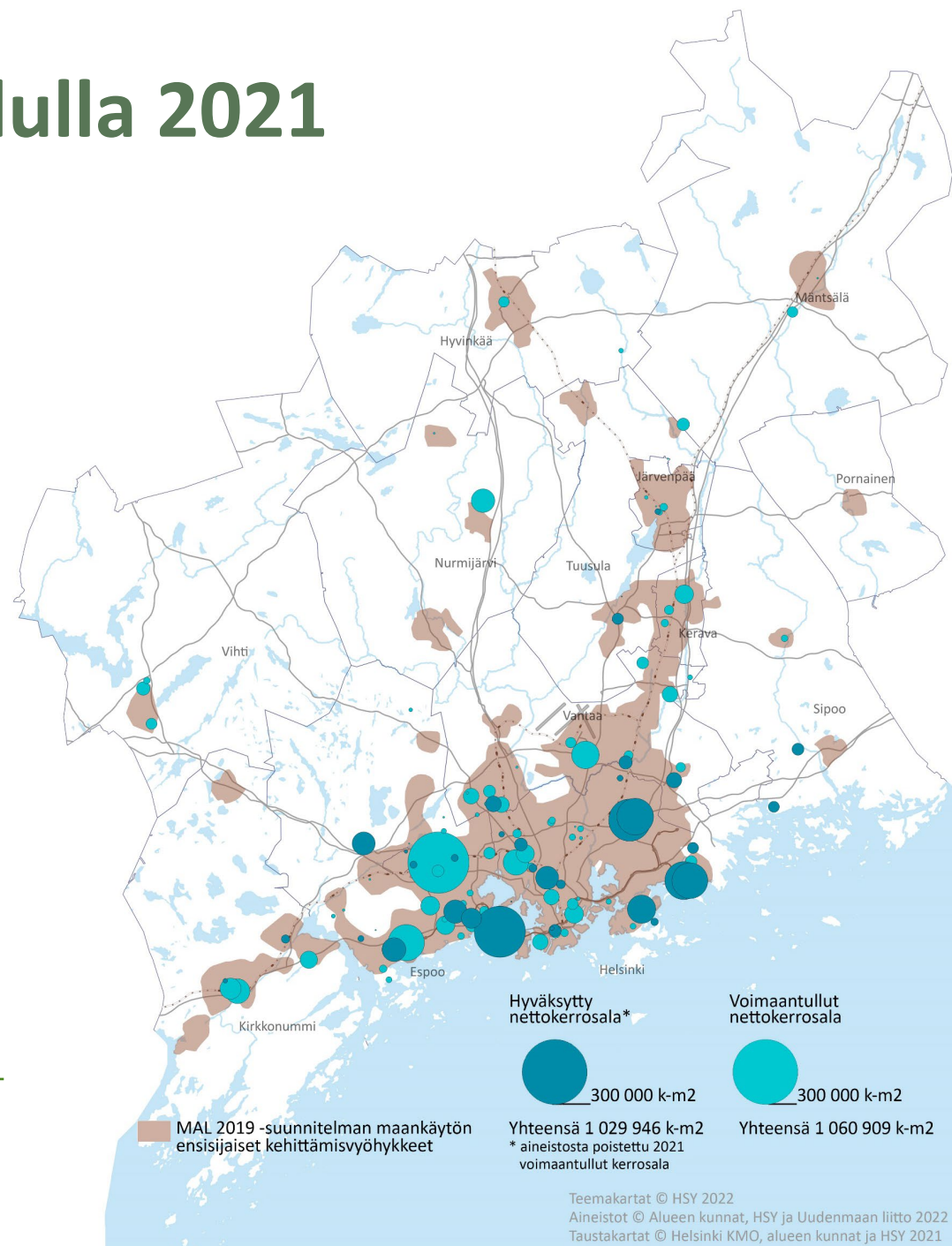
Maankäyttö ja kestävä yhdyskuntarakenne

- asuntokaavoitustuotanto ja sen sijoittuminen
- asuntokaavoitustavoitteiden toteutuminen
- kuntataulukot
- valtion kunnallistekniikan avustukset
- valtion kiinteistöomaisuuden luovutukset asumiskäyttöön
- kaavoitus kestävän liikkumisen vyöhykkeille
- kaavavarannot
- asemanseututarkastelut
- kasvihuonekaasupäästöt

Asuntokaavoitus Helsingin seudulla 2021

- Vuonna 2021 hyväksyttiin 1,6 milj. kerrosneliometriä asumisen kaavoja. Asumisen kaavojen kerrosalaa tuli voimaan n. 1 milj. kerrosneliometriä.
- Hyväksytystä asuntokaavoituksesta 94 % sijoittui MAL 2019 –suunnitelman ensisijaisille vyöhykkeille.
- Kaavoitetusta asuinkerrosalasta 93 % oli kerrostaloille, 2 % rivi- ja ketjutaloille ja 5 % pientaloille.
- Asumisen kaavoja hyväksyttiin 89 kpl, joista 24:sta valitettiin. Valitusprosessissa on 61 % hyväksytystä asuinkerrosalasta.

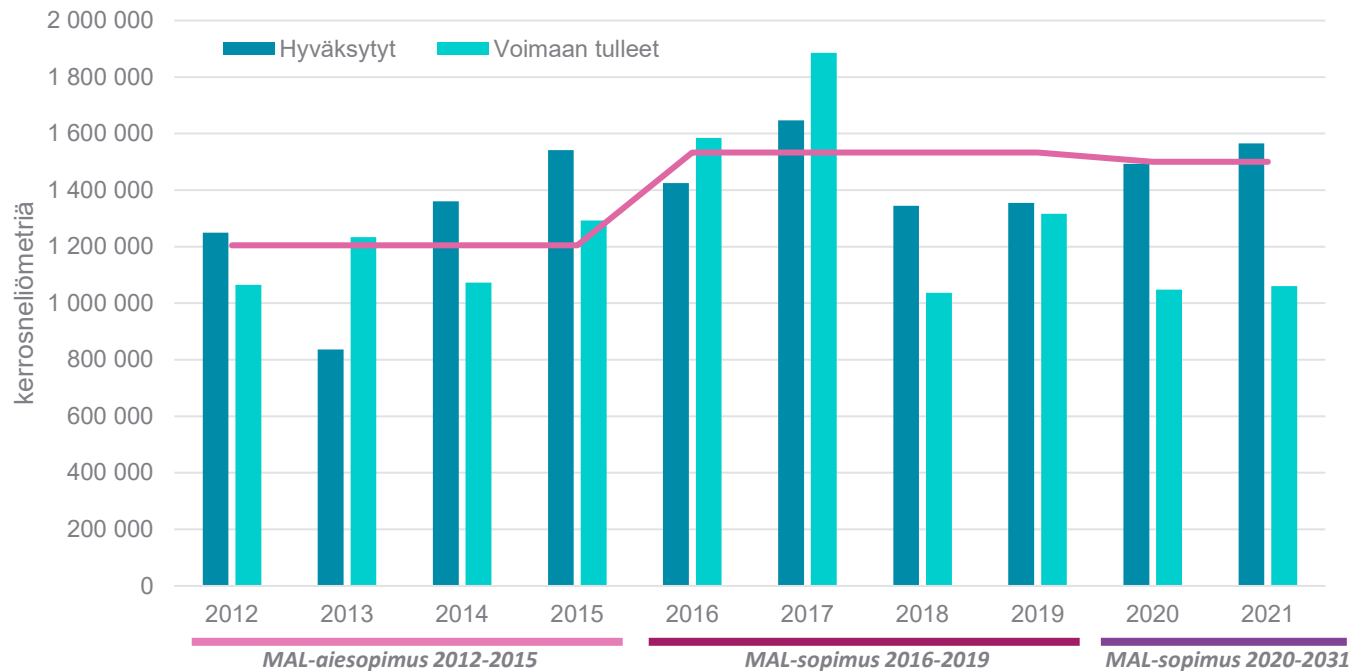
Sovittu toimenpide:

1. Kunnat sijoittavat uudesta asuntokaavoituksesta (kerrosneliometreinä) vähintään 90 % MAL 2019 –suunnitelmassa esitetyille maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille

Hyväksytty ja voimaan tullut asuntokaavoitus suhteessa tavoitteisiin

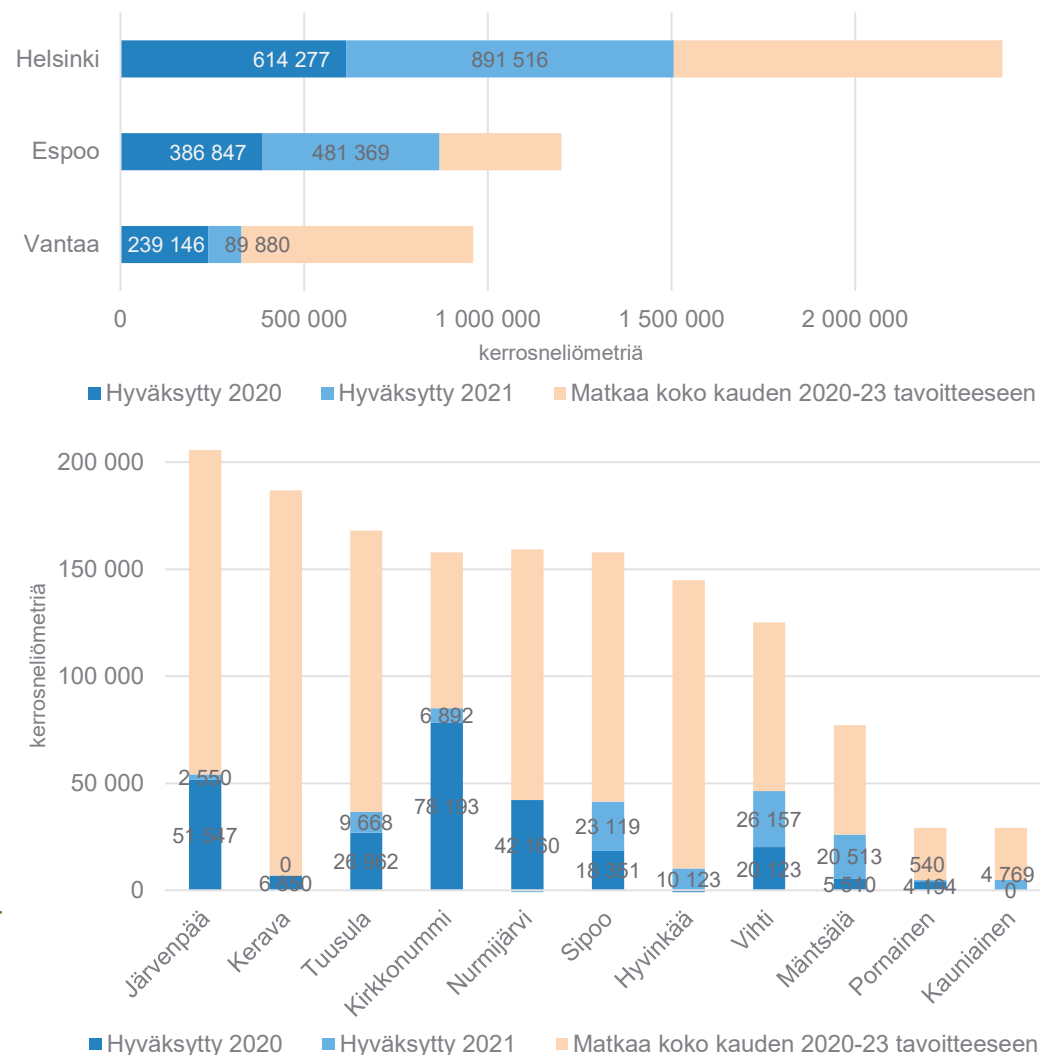
Hyväksytyt ja voimaan tulleet asuntokaavoituksen määrä ja tavoitteet MAL-sopimuskausilla

- Vuoden 2021 kaavoitustavoitteen (1 500 000 k-m²) toteuma oli 104 %.
- Asemakaavojen asumisen kerrosalaa tuli voimaan 1,0 milj. k-m².
- Kunnittainen vaihtelu on suurta.

Hyväksytty asuntokaavoitus suhteessa tavoitteeseen kunnittain 2021

Yhteensä 1,566 milj. k-m²

Sovittu toimenpide:

14 (/1). Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella valmistuu asuntotonttien asemakaavoja (asumiseen tarkoitettua rakennusoikeutta) yhteensä 6 milj. kerrosneliometriä. (kuntakohtainen asemakaavoitustavoite sopimuksen liitteessä 2)

Hyväksytyt asumisen kaavat 2021 kunnittain

Kunta/ seutu	Hyväksytyjen kaavojen asumisen kerrosala (NETTO) kem ²				Sopimuskauden 2020-2023 tavoite	Keskimääräinen vuositavoite	Toteuma % (1 vuosi)
	Kerrostalot	Rivi- ja ketjutilat	Erillispientalot	Yhteensä			
Espoo	451 365	9 122	20 882	481 369	1 200 370	300 093	160 %
Helsinki	872 306	12 793	6 417	891 516	2 400 730	600 183	149 %
Kauniainen	5 169	0	-400	4 769	29 095	7 274	66 %
Vantaa	87 210	1 300	1 370	89 880	960 200	240 050	37 %
PKS yhteensä	1 416 050	23 215	28 269	1 467 534	4 590 395	1 147 599	128 %
Hyvinkää	8 450	1 673	0	10 123	144 000	36 000	28 %
Järvenpää	2 550	0	0	2 550	205 800	51 450	5 %
Kerava	0	0	0	0	186 900	46 725	0 %
Kirkkonummi	5 745	0	1 147	6 892	157 855	39 464	17 %
Mäntsälä	0	8 955	11 558	20 513	77 115	19 279	106 %
Nurmijärvi	-6 485	341	4 689	-1 455	157 855	39 464	-4 %
Pornainen	0	0	540	540	29 095	7 274	7 %
Sipoo	2 659	0	20 460	23 119	157 855	39 464	59 %
Tuusula	11 793	-2 290	165	9 668	168 000	42 000	23 %
Vihti	20 084	1 332	4 741	26 157	125 130	31 283	84 %
KUUMA yhteensä	44 796	10 011	43 300	98 107	1 409 605	352 401	28 %
Helsingin seutu yhteensä	1 460 846	33 226	71 569	1 565 641	6 000 000	1 500 000	104 %

Sovittu toimenpide:

14 (/1). Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella valmistuu asuntotonttien asemakaavoja (asumiseen tarkoitettua rakennusoikeutta) yhteensä 6 milj. kerrosneliometriä.
(kuntakohtainen asemakaavoitustavoite sopimuksen liitteessä 2)

Voimaan tulleet asumisen kaavat 2021 kunnittain

Kunta/ seutu	Voimaantullut asumisen kerrosala (NETTO) kem ²				Sopimuskauden 2020-2023 tavoite	Keskimääräinen vuositavoite	Toteuma % (1 vuosi)
	Kerrostalot	Rivi- ja ketjutilat	Erillispientalot	Yhteensä			
Espoo	452 561	-100	8 753	461 214	1 200 370	300 093	154 %
Helsinki	189 303	3 750	3 391	196 444	2 400 730	600 183	33 %
Kauniainen	0	0	0	0	29 095	7 274	0 %
Vantaa	142 393	1 300	14 837	158 530	960 200	240 050	66 %
PKS yhteensä	784 257	4 950	26 981	816 188	4 590 395	1 147 599	71 %
Hyvinkää	8 450	1 673	0	10 123	144 000	36 000	28 %
Järvenpää	6 900	430	955	8 285	205 800	51 450	16 %
Kerava	25 481	5 078	6 000	36 559	186 900	46 725	78 %
Kirkkonummi	32 140	6 655	62 278	101 073	157 855	39 464	256 %
Mäntsälä	0	8 955	11 558	20 513	77 115	19 279	106 %
Nurmijärvi	-8 285	20 680	25 720	38 115	157 855	39 464	97 %
Pornainen	0	0	0	540	29 095	7 274	7 %
Sipoo	2 659	0	647	3 306	157 855	39 464	8 %
Tuusula	0	0	50	50	168 000	42 000	0 %
Vihti	20 084	1 332	4 741	26 157	125 130	31 283	84 %
KUUMA yhteensä	87 429	44 803	112 489	244 721	1 409 605	352 401	69 %
Helsingin seutu yhteensä	871 686	49 753	139 470	1 060 909	6 000 000	1 500 000	71 %

Sovittu toimenpide:

14 (/1). Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella valmistuu asuntotonttien asemakaavoja (asumiseen tarkoitettua rakennusoikeutta) yhteensä 6 milj. kerrosneliometriä.
(kuntakohtainen asemakaavoitustavoite sopimuksen liitteessä 2)

Valtion kunnallistekniikka-avustukset

- ARA myönsi kunnallistekniikka-avustusta Helsingin seudulle vuonna 2021 15,7 miljoonaa euroa.
- Tuusulan kohde ei ole maankäytön ensisijaisilla vyöhykkeillä.
- Kaksi kohdetta on määritelty täydennysrakentamiskohteiksi.

Kunta	Alue/kohde	Täydennys - rakentamista	Asuntoja yht.	ARA-asuntoja yht.	Kunnan omistus (%)	Kaava	Avustus 2021 (€)
Espoo	Suurpelto 4, Sepänkallio, Henttaa		630	255	29	on	1 500 000
	Kera, radan eteläpuoli, Kilo	x	4 150	1 285	3	on	5 000 000
Helsinki	Postipuisto, Pasila		2 346	898	100	on	1 500 000
	Raide-Jokerin kehittämisvyöhyke		4 770	995	60	on	3 450 000
Vantaa	Kivistön tähti (1-vaihe)		2 850	850	90	on	1 860 000
Hyvinkää	Tehtaankulma II		300	60	100	on	540 000
Kirkkonummi	Juhlakallio-Tolsanmäki	x	144	43	31	on	1 180 000
Tuusula	Häriskivi, Hyrylä		230	46	80	on	700 000
Helsingin seutu yhteensä			15 420	4 432			15 730 000

Lähde: ARA 2022

Sovittu toimenpide:

2. Valtio osoittaa kunnallistekniikka-avustusta vähintään 10 miljoonaa euroa vuodessa MAL 2019 – suunnitelman mukaisilla maankäytön ensisijaisilla vyöhykkeillä sijaitseville kohdealueille. Painopiste avustusten kohdentamisessa on täydennysrakentamisessa.

Senaatti-konsernin hallinnoiman valtion kiinteistöomaisuuden luovutukset asumisen käyttötarkoitukseen

Senaatti-kiinteistöt

Toteutuneet luovutukset 2021 (kaupan täytäntöönpano tehty): 5 kpl

- **Kielotie 15, Vantaa**
 - Tarkoitus toteuttaa ensisijaisesti erityisasumista, sekä sen lisäksi jonkin verran liike-, toimisto- ja palvelutiloja
 - Kaupan kohteen asemakaavan mukainen asumisen käyttötarkoituksen laajuus on yhteensä n. 6 800 k-m², josta kaupungin osoittama kohtuuhintaisen tuotannon osuus/tavoite: ARA-asumista 2000 k-m²
- **Keski-Pasilan Ratapihakorttelit, Helsinki**
 - Tarkoitus toteuttaa ensisijaisesti erityisasumista, sekä sen lisäksi jonkin verran liike-, toimisto- ja palvelutiloja
 - Kaupan kohteen asemakaavan mukainen asumisen käyttötarkoituksen laajuus on yhteensä n. 7 500 k-m², josta kaupungin osoittama kohtuuhintaisen tuotannon osuus/tavoite: kokonaan välimuodon erityisasumista
- **Ratakatu 3, Helsinki**
 - Punavuoren kaupunginosassa sijaitsevan kiinteistön kaupat allekirjoitettiin v.2017 tehdyn kaavaehdollisen kiinteistökaupan mukaisesti.
 - Kaupan kohteen asemakaavan mukainen asumisen käyttötarkoituksen laajuus on yhteensä n. 6 700 k-m², josta kaupungin osoittama kohtuuhintaisen tuotannon osuus/tavoite: ei osoitettu
- **Muotokuvankatu 2, Helsinki**
 - Kuninkaantammen kaupunginosassa myytiin asuinrakennusten korttelialueella sijaitseva kerrostalotontti
 - Kaupan kohteen asemakaavan mukainen asumisen käyttötarkoituksen laajuus on yhteensä n. 4 200 k-m², josta kaupungin osoittama kohtuuhintaisen tuotannon osuus/tavoite: ei osoitettu
- **Sörnäistenkatu Eläinlääkärikatu 9, Helsinki**
 - Hermannin kaupunginosassa sijaitsevan kiinteistön kaupat allekirjoitettiin v.2013 tehdyn esisopimuksen mukaisesti.
 - Myytyyn kokonaisuuteen kuuluu asuinrakennusten ja autopaikkojen korttelialueet.
 - Kaupan kohteen asemakaavan mukainen asumisen käyttötarkoituksen laajuus on yhteensä n. 4 020 k-m², josta kaupungin osoittama kohtuuhintaisen tuotannon osuus/tavoite: ei osoitettu

<https://www.senaatti.fi/myynnissa/>

Senaatin Asema-alueet Oy

Toteutuneet luovutukset 2021 (kaupan täytäntöönpano tehty)

- **Ei toteutuneita luovutuksia**
 - Yhtiön asema-alueiden kiinteistökehitysprojektien valmistumisen myötä tapahtuvat myynnit ajoittuvat pääosin vuoden 2022 jälkeiselle ajalle.
- **MAL-alueella sijaitsevien asema-alueiden kehitysprojektien tilanne**
 - Espoon Kaukalahden Lasihytin tulevista kerrostalotonteista järjestettiin kilpailu, jonka perusteella on solmittu kaavaehtoinen esisopimus
 - Kirkkonummen Munkinmäen uuden asuntoalueen kaavavalmistelua jatkettiin
 - Järvenpään kaupungin kanssa selvitettiin aseman kehittämismahdollisuuksia
 - Kauniaisten asema-alueen kokonaisratkaisua valmisteltiin yhteistyössä kaupungin kanssa
 - Helsingin Malmille laadittiin vuoden 2021 kuluessa asemanseudun kehysuunnitelma yhdessä Helsingin kaupungin kanssa

<http://www.senaatti.fi/asema-alueet>

Sovittu toimenpide:

3. Valtio osoittaa omistamaansa maata asuntotuotantoon myymällä, vaihtamalla ja tarvittaessa maankäyttösopimuksia hyödyntäen. Tavoitteena on varmistaa kuntien ja kansalaisten tasavertainen kohtelu sekä valtion kokonaisuus. Valtio vaikuttaa omistajaohjauksessaan siihen, että valtion tarpeista vapautuvat asuntorakentamiseen soveltuvat alueet luovutetaan kohtuuhintaisesti ensisijaisesti kunnille tai toissijaisesti muulle alueen lopulliselle asuntotuotannon tarjoajalle.

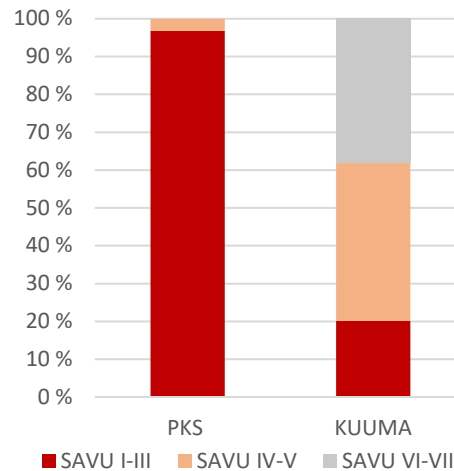
Asuntokaavoitus kestävän liikkumisen vyöhykkeillä

Asuntokaavoitus SAVU-vyöhykkeillä

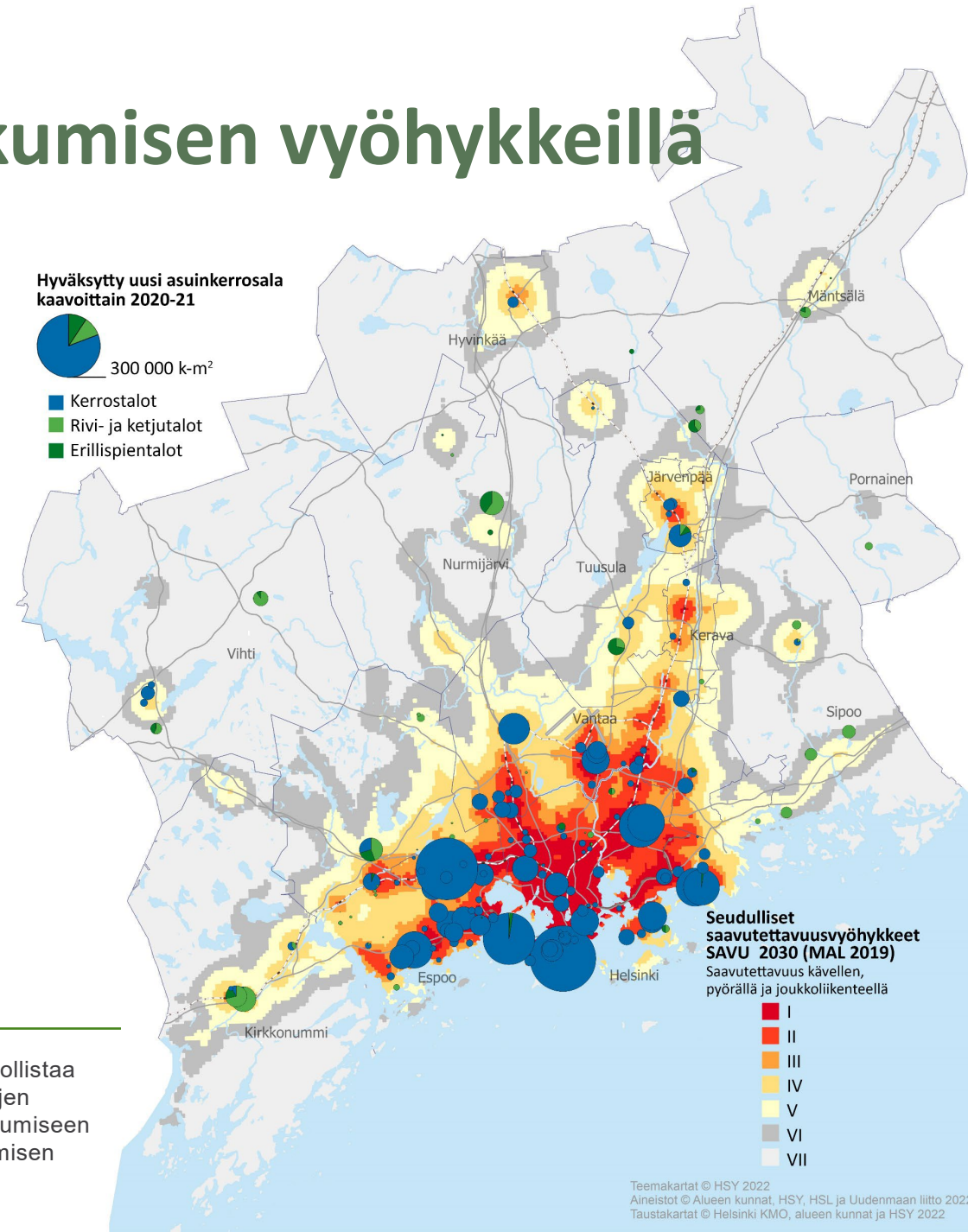
- MAL-suunnitelmassa määritellyjä kestävän liikkumisen vyöhykkeitä ovat pääkaupunkiseudulla SAVU-vyöhykkeet I-III ja KUUMA-kunnissa I-V.
- Niille sijoittui yli 3 milj. kerrosneliometriä asumisen asemakaavoja eli 93 % vuonna 2020-2021 hyväksytystä asuntokaavoituksesta.

Asuntokaavoituksen sijoittuminen 2020-2021

	SAVU I-III	SAVU IV-V	SAVU VI-VII
PKS	97 %	3 %	0 %
KUUMA	20 %	42%	38 %
HS YHT	88 %	8 %	4 %

Hyväksytty uusi asuinkerrosala kaavoittain 2020-21

Sovittu tavoitetilä: Yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä muodostavat kokonaisuuden, joka mahdollistaa seudun kestävän kasvun, asukkaisen sujuvan ja turvallisen arjen sekä turvaa kestävien liikkumismuotojen kilpailukyvyn. Asumisen, työpaikkojen ja palvelujen sijoittumista ohjataan kaavoituksella siten, että liikkumiseen liittyvät valinnat voivat olla kestäviä. Vuonna 2030 MAL 2019 –suunnitelman mukaisille kestävän liikkumisen vyöhykkeille sijoittuu vähintään 85 % seudun väestöstä.

Asemakaavavarannot asumiseen

- Helsingin seudun asemakaavavaranto asuntotuotantoon vuoden 2021 lopussa:
10,8 milj. kerrosneliometriä
- Kerrostalovarantoa oli n. 5,1 milj. k-m².
- Varanto on vähentynyt edeltävästä vuodesta n. 100 000 k-m² (-0,9 %).

Varanto asuntoina 2021 lopussa

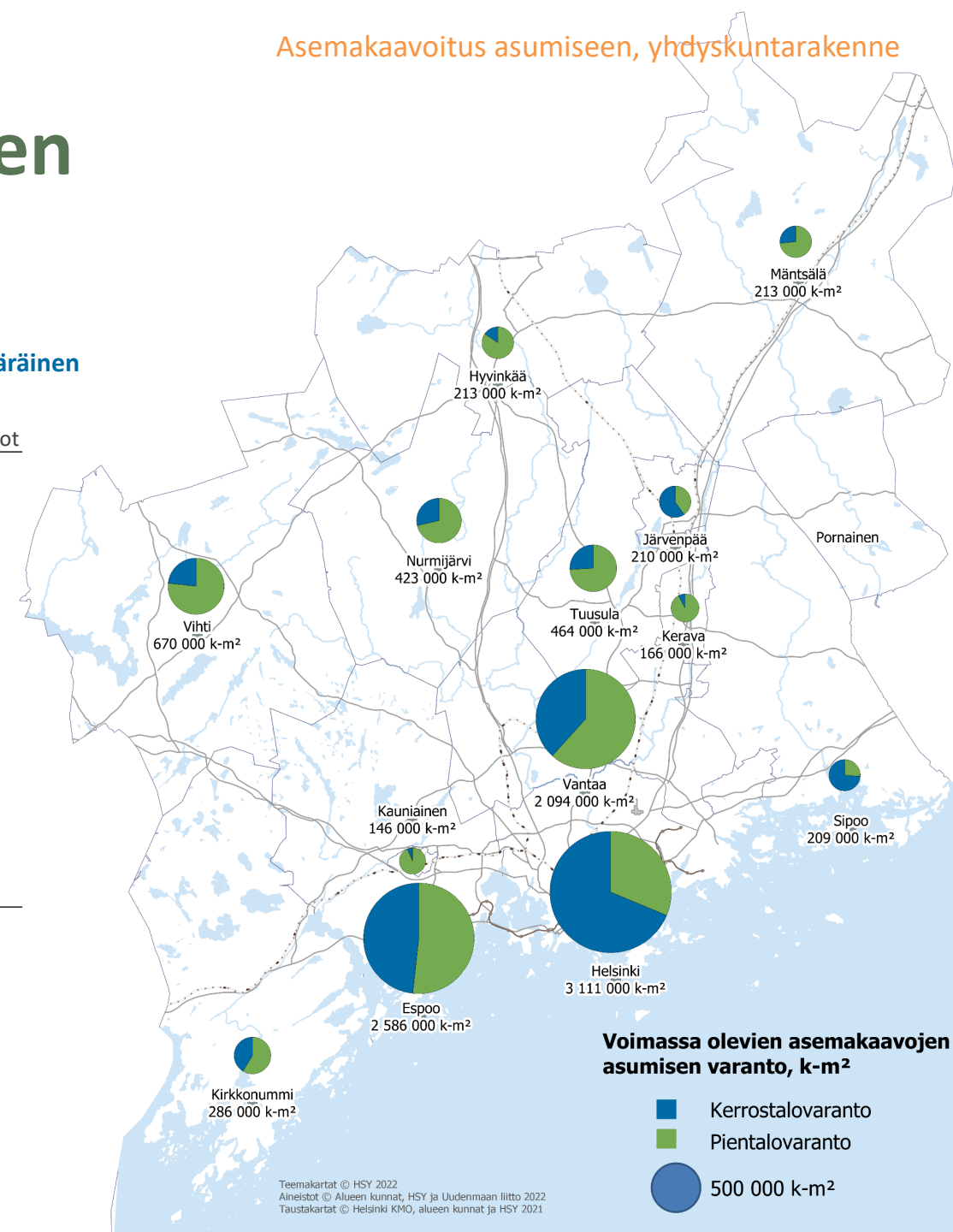
	Kerrostalot	Pientalot
PKS	61 400	30 700
KUUMA	14 300	15 800
Seutu yht.	75 700	46 500

Asuntotuotannon keskimääräinen koko kerrosneliömetreinä*

	Kerrostalot	Pientalot
Espoo	73	122
Helsinki	68	122
Kauniainen	74	280
Vantaa	63	115
Hyvinkää	70	143
Järvenpää	61	116
Kerava	65	155
Kirkkonummi	54	147
Mäntsälä	62	136
Nurmijärvi	57	130
Pornainen	50	240
Sipoo	64	155
Tuusula	80	115
Vihti	65	105

*Vuosina 2017-2021 valmistuneiden asuntojen keskimääräinen koko kunnittain ja käyttötarkoituksittain kerrosneliömetreinä.

Lähtötiedot: Tilastokeskus

Sovitut kehittämisspolut:

Asuinkerrostalotonttien kaavavarannon riittävyys varmistetaan asuntomarkkinoiden toimivuuden kehittämiseksi.

Asuntotuotantoon soveltuvaa asemakaavavarantoa pidetään pitkäaikaisen asuntotuotannon tarpeen edellyttämällä tasolla.

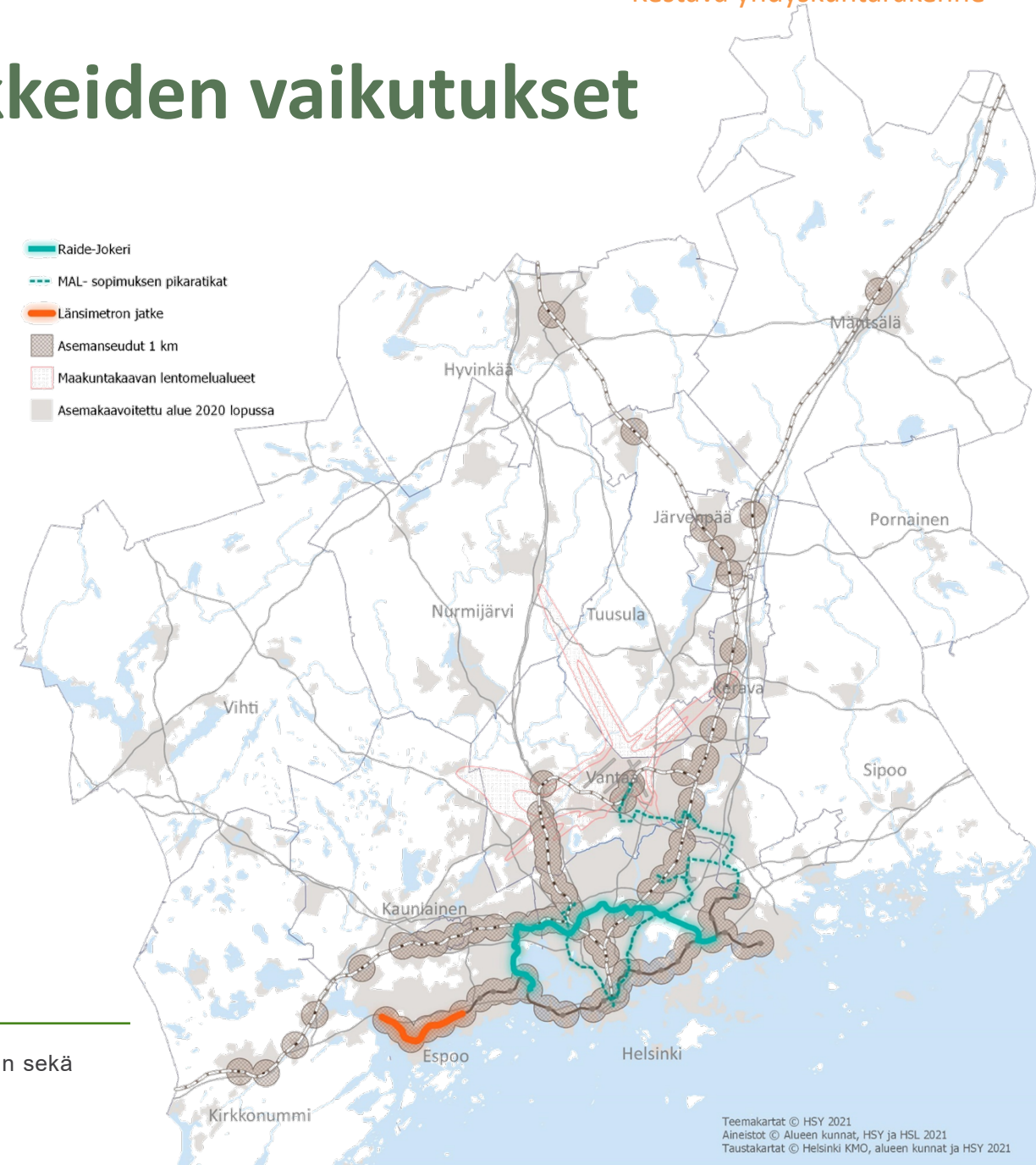
Asemanseudut ja raidehankkeiden vaikutukset

- Vuosina 2020-21 kilometrin etäisyydelle raideliikenteen nykyisistä ja rakenteilla olevista asemista valmistui yli 20 000 asuntoa ja hyväksyttiin 1,75 milj. kerrosneliometriä asemakaavoja asumiseen.

Osuudet asuntotuotannosta ja kaavoituksesta asemanseluille 2020-2021

	600 m	800 m	1 km
Valmistuneet asunnot	34 %	43 %	55 %
Hyväksytty asumisen kerrosala	45 %	51 %	57 %
Voimaan tullut kerrosala	38 %	43 %	51 %

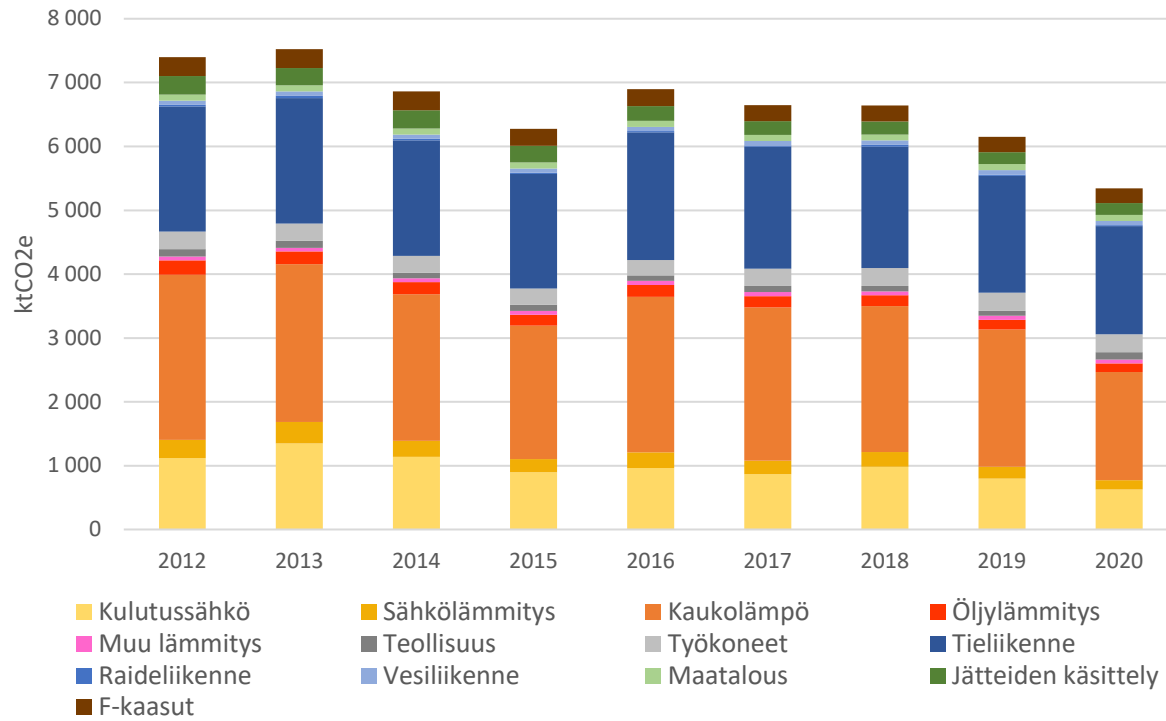
Sovittu kehittämisspolku: Erityisesti raideliikenteeseen ja muihin joukkoliikenteen runkolinjoihin sekä niiden aseisiin ja solmukohtiin tukeutuvien vyöhykkeiden maankäyttöä vahvistetaan.

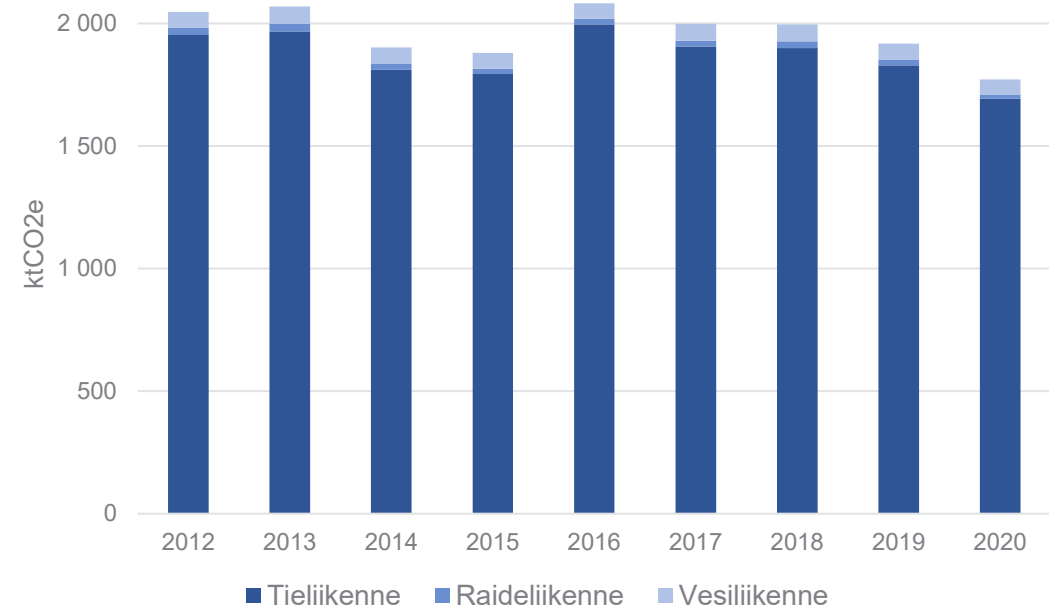
Helsingin seudun kasvihuonekaasupäästöt

- Helsingin seudun kuntien kasvihuonekaasupäästöt laskivat vuosina 2012-2020 29 %. Suhteellisesti eniten ovat laskeneet sähkölämmityksen, kulutussähkön ja raideliikenteen päästöt. Myös kaukolämmön ja öljylämmityksen päästöt ovat laskeneet reilusti.
- Liikenteen päästöt laskivat 16 %. Vuonna 2020 liikenteen päästöt laskivat mm. koronapandemian aiheuttamien liikkumismuutosten vuoksi. Päästöjen vähentämiseen on kiinnitettävä huomiota, jotta MAL-sopimuksen pohjalla olevat kansalliset ja kansainväliset päästötavoitteet voidaan saavuttaa Helsingin seudulla 2030 mennessä.

Kokonaispäästöt

Liikenteen päästöt

Lähde: Suomen ympäristökeskus 2022

(Alas 1.3. Hinku-laskenta ilman tuulivoimakompensaatiota)

Ei sisällä päästökauppaan kuuluvien teollisuuslaitosten polttoaineiden käyttöä, teollisuuden sähkönkulutusta, teollisuuden jätteiden käsittelyn päästöjä eikä kuorma-, paketti- ja linja-autojen läpiajoliikennettä.

Sovittu kehittämisspolku: Liikenteen päästöjen vähentämiseksi tehdään toimia, jotka vähentävät liikennesuoritteita ja edesauttavat siirtymää kokonaisuutena kestävämpään tapaan liikkua ja vapautua fossiilista polttoaineista.

Kestävä ja vähähiilinen liikennejärjestelmä

Seurannassa tarkastellaan pääosin vuoden 2021 kehitystä, mutta mukana on myös kevään 2022 aikana tapahtunutta kehitystä

- Lähijunavarikot
- Espoon kaupunkirata
- Päärata Pasila-Riihimäki 2. vaihe
- Keravan liityntäpysäköinti
- Helsinki-Pasila
- Santarata
- Vihdintien pikaraitiotie
- Vantaan ratikka
- Viikin-Malmin pikaraitiotie
- Valtion avustukset
- Metron kapasiteetti
- KUHA-hankkeet
- Raskaan liikenteen palvelualueet
- Kävely ja pyöräily
- Ruuhkamaksut
- MAL-suunnittelu
- Taustajärjestelmäpohjainen lippu- ja maksujärjestelmä sekä matkaketjuysteistyö
- Liikennepalveluja ja liikennejärjestelmän tilaa koskeva raportointi ja seurantatieto
- Reaaliaikainen matkustajainformaatio
- Automaation tiekartta

Lähijunavarikot

- **Varikoiden toteuttajaksi** on päätetty Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy. Se on käynnistänyt varikkoselvityksen yhteistyössä kuntien kanssa. Selvitys valmistuu kesällä 2022. Vaikka HSL on lykännyt uuden junakaluston hankintaa, uudet varikot tarvitaan.
- **Varikoiden sijoittumisesta** ei ole päätöksiä. Tavoitteena on varikkoselvityksen perusteella päättää tarvittavista varikoista. Ilman päätöstä ensimmäisen varikon toteuttamisesta (kunnossapitovarikko), HSL ei käynnistä uuden junakaluston hankintaa.
- **Kaavatilanne**
 - Rantaradan varikon tilanne 3/2022: Kaikki sijaintivaihtoehdot edellyttävät osayleiskaavoitusta ja asemakaavoitusta. Maakuntakaavan varikkomerkinnoistä haettiin valituslupaa, jonka KHO myönsi keväällä 2022.
 - Kehäradan varikon tilanne 3/2022: Vantaan uusi yleiskaava ei varaa suoraan varikolle sijaintia Kehäradan varrelta. Varikon tarve on kuitenkin tiedostettu ja sen kaavoittaminen (osayleiskaava), sitten kun riittävät suunnitelmat sen tarpeesta ja aikataulusta ovat olemassa, voidaan käynnistää.
 - Pääradan varikon tilanne: Uusimaa-kaava 2050:ssä on kohdemerkintä raskaan raideliikenteen varikolle. Keravan yleiskaava 2035:ssä alue on teollisuus- ja varastoaluetta, jolle saa sijoittaa logistiikka- ja varikkotoimintoja. Alue on asemakaavoitettu rautatiealueeksi.
- **Lisätietoja aikataulusta**
 - Kun sijoittumistarveratkaisut on tehty, hanke edellyttää ripeää kaavoitusta ja tarkempaa suunnittelua rakentamisen käynnistämiseksi.

Sovittu toimenpide: 4.1

Kunnat ja HSL ratkaisevat yhteistyössä Väyläviraston kanssa tarvittavien lähijunaliikenteen uusien varikoiden sijoittumisen Rantaradan, Kehäradan ja Pääradan suunnissa ja laativat tarvittaville selvityksille ja toteuttamiselle uusien junien hankintatarpeen huomioonottavan aikataulun.

Kunnat laativat yhteistyössä Väyläviraston kanssa tarpeelliset suunnitelmat varikoiden toteuttamiseksi sekä ratkaisevat varikoiden toteuttajan, suunnittelijan, rakentajan ja omistuksellisen rakenteen.

Sijaintikunnat laativat varikoiden vaatimat maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset kaavat. Väylävirasto osallistuu suunnitteluun erityisesti siltä osin, kuin varikot edellyttävät toimia valtion väyläverkkoon.

Valtio osallistuu sopimuskaudella lähiliikenteen varikoiden suunnittelun kustannuksiin 30%:n, kuitenkin enintään 3 miljoonan euron osuudella. Valtio voi osoittaa maa-alueitaan varikoiden tarpeisiin ja kannustaa maa-alueita omistavia yhtiöitä hyvään yhteistyöhön kaupunkien kanssa. Kuntien rahoitusosuus varikoiden suunnittelusta on 70 %.

Valtio ratkaisee pidemmän aikavälin toimenpiteensä lähijunaliikenteen varikoiden toteutukseen seuraavan MAL-sopimuksen tai varikoiden rakentamispäätöksen yhteydessä. Tehokkaan lähijunaliikenteen liikennöinnin mahdollistavan varikkokokonaisuuden suunnittelun eteneminen on edellytyksenä kohdassa 4.2 mainituille valtion panostuksille.

Espoon kaupunkirata

Hankkeen eteneminen:

- Sopimus toteuttamisesta (Väylävirasto, Espoo, Kauniainen) ja rakentamissuunnittelun laatimisesta on tehty 1/2021. Sopimus rakentamisen vastuista laadittavana.
- Radan rakentamissuunnittelu on käynnistynyt 2/2021, on aktiivisesti käynnissä ja jatkuu kevääseen 2023 asti.
- Kaupunkien vastuulla oleva Rantaradanbaanan yleissuunnittelu alkoi helmikuussa 2021 ja kaupungit ovat käynnistämässä rakentamissuunnittelua. Hankkeen rakennussuunnitteluun on myönnetty CEF-rahoitusta max. 11 milj. euroa.
- Espoon kaupunkiradan lisätoimenpiteet 5-10M€ (mm. Leppävaaran länsipuolen vaihteet) on esitetty MAL 2023 – suunnitelmaluonnoksessa toteutettavaksi kaudella 2024-2027.
- Rataa operoidaan alkuun sillä junamäärällä mitä tällä hetkellä on, koska junavarikoiden etenemisessä on haasteita.

Kustannusjakosopimus ja päätöksenteko:

- 14.1.2021 allekirjoitetussa toteutussopimuksessa on määritetty kustannusvastuut. Kustannusjako on seuraava: Väylävirasto 50 %, Espoo 40 % ja Kauniainen 10 %.

Lisätietoja aikataulusta:

- Rakentamissuunnittelua tehdään kevääseen 2023 asti. Rakentaminen käynnistyy vuonna 2023. Hanke valmistuu arviolta vuonna 2028.

Lähteet ja linkit:

<https://vayla.fi/espoonkaupunkirata> <https://www.facebook.com/espoonkaupunkirata>

Päärata Pasila-Riihimäki 2. vaihe

Hankkeen tiedot

- Hankkeen ratasuunnitelma hyväksytään kahdessa osassa: Kytömaa-Ainola, johon sisältyvät lisäraiteet Kytömaan ja Ainolan välillä ja Kytömaan tavararaide ja Purola-Riihimäki, johon sisältyvät lisäraiteet Purolan ja Jokelan välillä ja Hyvinkään ja Riihimäen välinen lisäraide.
- Kytömaa-Ainola -välin ratasuunnitelma on lainvoimainen. Rakentamissuunnittelu on käynnissä ja rakentaminen aloitettiin joulukuussa 2021.
- Purola–Riihimäki-välin ratasuunnitelma on hyväksytty kesäkuussa 2021. Vuoden 2022 aikana keskitytään suunnittelun lähtötietojen, kuten mittauksen ja pohjatutkimusten, hankintaan ja rakentamissuunnittelun on arvioitu käynnistyvän alkuvuodesta 2023.
- Hankkeelle myönnettyyn rahoitukseen sisältyy valtion osuus Keravan liityntäpysäköintilaitoksesta.
- Hankkeelle on myönnetty 6,5 milj. euroa CEF -rahoitusta.
- **Lisätietoa aikataulusta:**
- Toteuttamissopimusneuvottelut kuntien kanssa on aloitettu.

Lähteet ja linkit:

- vayla.fi/helsinki-riihimaki

Keravan liityntäpysäköinti

Hankkeen tiedot

- Hankkeelle on myönnetty rahoitus Pasila-Riihimäki 2. vaiheen yhteydessä.
- Hanke on viivästynyt, koska alueen asemakaavoitus keskeytettiin ja asemanseudulle laadittiin v. 2021 arkkitehtikilpailu. Kilpailualueeseen kuului myös liityntäpysäköintilaitos. Asemakaavoitus jatkunee vuoteen 2023 saakka.

Lisätietoa aikataulusta:

- Toteutuksen ajankohta on avoin.

Sovittu toimenpide: 4.4

Valtio ja kunnat käynnistävät yhdessä **Keravan liityntäpysäköinnin toteutuksen**. Keravan liityntäpysäköinnin kehittämisestä ja kustannusjaosta kuntien ja valtion välillä sovitaan erillisillä sopimuksilla. Valtion kustannusosuus sisältyy Pasila-Riihimäki 2. vaiheen toteutukseen

Helsinki–Pasila: Liikennöintimallin päivitys sekä ratasuunnitelma ja muut toimenpiteet

Liikennöintimallin päivitys

- Helsinki-Pasila-välille laaditaan selvitys, jonka ensimmäinen vaihe on Helsinki-Pasila-välin ratakapasiteetin ja liikennekysynnän selvittäminen. Siinä huomioidaan tulevaisuuden raideliikenteen kasvutarpeet, sekä Helsingin seudun että valtakunnalliset tarpeet (mm. nopeat yhteydet, lentorata).
- Toimintaympäristön muutokset: uudet varikot (huoltoraiteiden käyttömahdollisuus), digirata, aseman toimintamallien muutosmahdollisuudet, vaihteistomuutokset, ratakapasiteettia arvioidaan sekä Pisaran kanssa että ilman Pisaraa.
- Seuraavassa vaiheessa suunnitellaan liikenne tarkemmin yhdessä muun toiminnallisen kokonaisuuden kanssa (Pisara+varikot+digirata+muut infratoimenpiteet) sekä tarkennetaan Pisaran ratasuunnitelman mahdolliset päivitystarpeet. Selvityskokonaisuuteen kuuluu tarkoituksenmukaisen liikennöintimallin suunnittelu eri vaiheissa.
- Selvityksen laativat Väylävirasto (2/3) ja HSL (1/3).

Ratasuunnitelma ja muut toimenpiteet

- Pisaran ratasuunnitelmaa on jatkettu vuoden 2025 loppuun.

Lisätietoa aikataulusta:

- Helsinki-Pasila -välin kapasiteettiselvitys valmistuu vuoden 2022 loppuun mennessä. Keskeiset tulokset MAL 2023 -suunnitelmaa varten saadaan 6/2022 mennessä ja kokonaisuikataulu 10/2022.

Sovittu toimenpide: 4.5.1 ja 4.5.2

Helsinki-Pasila-välin ratakapasiteetin lisäämiseen valmistaudutaan:

4.5.1 Päivitetään Helsinkiin suuntautuvan junatarjonnan merkittävän kasvattamisen mahdollistava liikennöintimalli muun muassa Pisara+ -selvityksen (2019), Lähijunaliikennealueen varikkoselvityksen (2020) ja Digirata-selvityksen (2020) sekä muiden Pasila-Helsinki-välin rautatieinfrastruktuurin kehittämistä ja kapasiteetin kasvattamista koskevien selvitysten (esimerkiksi hankeyhtiöiden suunnittelu, Lentorata, itäisen suunnan raideyhteys) tulosten pohjalta ja kuvataan liikenteen kehittämisen sekä kansantalouden kannalta tehokkain ja parhaan kokonaisuhyödyn tuova malli. Selvitys laaditaan valtion johdolla yhteistyössä HSL:n ja kuntien kanssa. Selvityksen kustannuksista **sovitaan valtion ja HSL:n kesken erikseen.**

4.5.2 Käynnistetään tarvittavien ratasuunnitelmien laatiminen ja muiden toimenpiteiden toteutus Pisara+ -selvityksen mukaisen sekä kohdan 4.5.1 selvityksen johtopäätösten edistämiseksi. Pisara+ -toimenpidepaketin **32** edistämisen edellytys on, että lähijunaliikenteen varikoiden edistäminen etenee kohdassa 4.1 kuvatulla tavalla ja kestävän liikennöintimallin kannalta tarvittavista lähijunaliikenteen varikoista on tehty rakentamispäätös.

Hankkeen tiedot

- Vantaan kaupunki laati selvityksen Santaradan ja siihen liittyvän Hakkilan varastoalueen korvaamisen mahdollistavista sijainneista. Selvitykseen osallistettiin Vantaan lisäksi Helsinki, Kerava, Järvenpää, Sipoo, Hyvinkää ja Väylä. Työn tuloksena ei löytynyt korvaavaa paikkaa.
- Vantaa pyrkii edelleen selvittämään sepelinkuormauksen siirron mahdollisuuksia osana lähijunavarikoiden esiselvitystä ja tutkii lisäksi uusia mahdollisia sijainteja.
- Väylävirasto selvittää koko Etelä-Suomen alueella kunnossapidon ja mm. sepelinlastauksen tarpeita. Selvitys valmistuu v. 2022.
- Santaradan nykyinen sijainti aiheuttaa merkittäviä ongelmia Vantaan ratikan ja sen ympärille rakentuvan maankäytön ja asumisen suunnittelulle. Radan kunnossapidon kannalta varikko pääkaupunkiseudulla on kuitenkin välttämätön.

Sovittu toimenpide: 4.6

Väylävirasto laatii selvityksen Santaradan siirtämisestä valtion rataverkolla ja sen nykyisistä aluevarauksista luopumisesta. Kunnat tarjoavat Santaradalle vaihtoehtoisen, pääkaupunkiseudun junaliikenteen tehokasta kunnossapidon toteuttamista vastaavan paikan. Santaradan siirrolla mahdollistetaan pikaraitiotien rakentaminen ja maankäytön kehittäminen sen nykyisellä alueella.

Vihdintien pikaraitiotie

- Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi Länsi-Helsingin raitioteiden yleissuunnitelman 20.1.2021. Raitiotien ja sen edellyttämän katuinfrastruktuurin kokonaiskustannusarvio on 160 miljoonaa euroa. Suunnitelma käsittää Vihdintien pikaraitiotien sekä läntisen kantakaupungin raitiotiet.
- Vuoden 2022 aikana kaupunki organisoituu jatkosuunnitteluun. Hanke vastuutetaan Kaupunkiliikenne Oy:ssä. Liikennesuunnittelua edistetään läntisen bulevardikaupungin asemakaavojen laatimisen yhteydessä.
- Kaupunki ja valtio sopivat rahoituksesta MAL-sopimuksen mukaisesti.

Lisätietoa aikataulusta:

- Hankesuunnittelu aloitetaan vuoden 2022 aikana. Tarkempi suunnittelu 2023 alkaen. Tavoitteena rakentamisen aloitusvalmius vuonna 2025.

Linkit:

Länsi-Helsingin raitioteiden yleissuunnitelma:

<https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-11-20.pdf>

Sovitut toimenpiteet:

5

Kunnat jatkavat MAL 2019 -suunnitelmassa esitetyn seudullisen pikaraitioteiden verkoston suunnittelua. Kunnat edistävät seuraavien pikaraitiotiehankkeiden toteuttamista, ja rahoittavat 70 % niiden kokonaistoteutuskustannuksista. Valtio osallistuu sopimuksessa määritettyjen hankkeiden rahoitukseen 30 % osuudella kohtien 5.1.-5.3 mukaisesti. Valtio linjaa pidemmän aikavälin osallistumisensa periaatteet hankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen seuraavien MAL-sopimusten yhteydessä tai kaupunkien tehtyä rakentamispäätöksen.

5.1

Valtio osoittaa Vihdintien pikaraitiotien (ns. Länsi-Helsingin raitiotiet) yleissuunnitelmaluonnoksen mukaisen hankekokonaisuuden toteuttamiseen (sis. suunnittelun ja rakentamisen) ja siihen sekä muihin kestävästä liikunnasta edistäviin hankkeisiin liittyviin kustannuksiin 105 miljoonaa euroa. Rahoituksen edellytyksenä on, että Helsingin kaupunki tekee hankkeen toteuttamisesta päätöksen, joka on vähintään yleissuunnitelmaluonnoksen hyöty-kustannus -laskelman mukainen tai sitä kannattavampi. Helsinki tekee hankkeen toteuttamisesta päätöksen syksyllä 2020. Valtio ja Helsingin kaupunki sopivat erikseen rahoituksen kohdentumisen yksityiskohdista ja rahoituksen aikataulusta.

Vantaan ratikka

Hankkeen eteneminen

- Hankearvioinnin päivitys on käynnissä samoin kuin kalusto- ja varikkovalmistelu.
- Katusuunnittelu ja eräiden osuuksien rakennussuunnittelu etenevät aikataulussa.
- Asemakaavat ja kaavarunko etenevät suunnitellusti.
- Laajaa vaikutusten arviointia tehdään tarkentuvan suunnittelun sekä kaavoituksen yhteydessä.
- Rahoituksesta ja rakentamispäätöksestä tullaan päättämään Vantaalla vuoden 2023 aikana.
- Uudenmaan ELY laatii Porvoonväylän vaihtopysäkkien osalta tiesuunnitelmaa Vantaan kaupungin kanssa.
- Traficom myönsi 24.5.2021 yhteensä 327 500 euroa valtionavustusta ratikan suunnitteluun vuoden 2020 osalta. Traficom myönsi 9.5.2022 yhteensä 5 620 029 euroa valtionavustusta Vantaan raitiotien suunnitteluun vuoden 2021 osalta. Traficom on siten myöntänyt yhteensä 5 950 029 euroa raitiotien suunnitteluun vuosien 2020 ja 2021 osalta.

Linkit lisätietoihin:

<https://www.vantaa.fi/ratikka>

Sovittu toimenpide: 5.2

Mellunmäki-Tikkurila-Aviapolis-Lentoasema (ns. Vantaan ratikka): Vantaa jatkaa hankkeen suunnittelua päätöstensä mukaisesti ja valtio osallistuu hankkeen suunnittelukustannuksiin 30 prosentin osuudella ja enintään 6,1 miljoonalla eurolla. Rakentamisen arvioidaan alkavan vuonna 2024. Hankkeen kustannusarvio keväällä 2020 on 393 miljoonaa euroa. Valtio tekee päätöksen osallistumisesta Vantaan pikaraitiotien rakentamiseen Vantaan kaupungin tehtyä päätöksen hankkeen toteutuksesta seuraavan MAL-sopimuksen yhteydessä.

Viikin-Malmin pikaraitiotie

Tiedot hankkeen etenemisestä

- Viikin-Malmin pikaraitiotiestä valmistui yleissuunnitelma kesällä 2021, mutta siinä tunnistettiin jatkosuunnittelun tarpeita ennen päätöksentekoon viemistä.
- Suunnittelu jatkuu raitiotien linjauksen, laajuuden ja vaiheistuksen osalta, tavoitteena päätöksenteko 2023 lopulla.
- 2022 talvella käynnistynyt Viikinrannan-Lahdenväylän osayleiskaava, jossa tarkastellaan myös Viikin-Malmin pikaraitiotien linjausta Koskelan varikon ja Viikin välillä.
- Toteuttamisaikataulu 2020-luvun loppupuolella. Tämä tarkentuu jatkosuunnittelussa.

Sovittu toimenpide: 5.3

Viikin-Malmin pikaraitiotie Hankkeen yleissuunnittelu on Helsingin toimesta käynnissä ja suunnittelun ensimmäinen vaihe päättyi keväällä 2021. Valtio osallistuu yleissuunnittelun kustannuksiin 30 prosentin osuudella ja enintään 7,5 miljoonalla eurolla.

Valtion avustukset

- joukkoliikenne, ilmastoperusteinen, digitalisaatio

- Traficom on myöntänyt MAL-sopimukseen sidotun perusrahoituksen ja ilmastoperusteisen rahoituksen sopimuksen mukaisina. Tämän lisäksi HSL on saanut lisävaltionavustusta harkinnanvaraisista osuuksista
- Traficom on myöntänyt valtionavustusta HSL:lle vuodelle 2021 seuraavasti (TRAFICOM/161690/05.03.162.00/2021):
 - 6.5.2021 tehdyllä päätöksellä perusrahoitus 4,825M€, ilmastoperusteiset toimenpiteet MAL-sopimuksien osuus 3,5M€, koronatuki 69,26M€
 - 24.6.2021 tehdyllä päätöksellä ilmastoperusteiset toimenpiteet: puhtaiden käyttövoimien ja kaluston edistäminen 2,588M€ vuosien 2020 ja 2021 suoritteiden osalta, Joukkoliikenteen kulkutapaosuuden kasvua ja seurantaa edistävät hankkeet 1,0M€
 - 17.12.2021 tehdyllä päätöksellä koronatuki 17,4M€
- Digitalisaatiohankkeet 2020-2021
 - Lippu- ja maksujärjestelmien kehittäminen yhdessä Tampereen ja Oulun kanssa 2,405M€ (TRAFICOM/489294/05.03.162.00/2020)
 - HSL OpenMaaS-lipunmyyntirajapinnan jatkokehitys 430 000 € (TRAFICOM/489296/05.03.162.00/2020)
 - Maksamisen kehittäminen HSL:n digimyyntikanavissa 239 500 € (TRAFICOM/489301/05.03.162.00/2020)
- Valtion normaalin talousarvion ulkopuolelta joukkoliikenteen toimivaltaiset viranomaiset saivat kolmessa lisätalousarviossa yhteensä 220M€. Koronatukien tarkoitus oli ylläpitää joukkoliikenteen palvelutasoa sekä nostaa valtion rahoitusosuutta kuntien joukkoliikenteen kustannuksista. HSL:n osalta tuet myönnettiin 2020 ja 2021.
- Traficom myöntää valtionavustukset lain liikenteen palveluista 173-175§ sekä valtioneuvoston asetuksen liikenteen palvelujen valtionavustuksista (509/2018) mukaan. Lisäksi valtionavustusten myöntämistä ohjaa valtion talousarviot.

Sovittu toimenpide: 6

Valtio avustaa Helsingin seudun julkisen henkilöliikenteen palveluiden järjestämistä kaudella 2020-23 arviolta 35 miljoonalla eurolla. Avustus pitää sisällään niin sanotun suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuen sekä ilmastoperusteisen joukkoliikenneavustuksen ja valtionavustuksen liikenteen palvelujen digitalisaatioon ja liikenteen palveluistumisen edistämiseksi. Valtionavustukset ovat hakuperusteisia ja niiden saamisen edellytyksenä on, että kaupunkiseutu toteuttaa edellä esitettyjen valtionapujen ehtoja. Joukkoliikenteen tuen saamisen edellytyksenä lisäksi on, että seutu toteuttaa tässä sopimuksessa kuvattuja joukkoliikenteen kehittämistoimenpiteitä ja priorisoi joukkoliikenteen kilpailukykyä edistävän runkoverkon palvelutasoa sekä varmistaa siirtymää vähäpäästöiseen bussikalustoon ja biopolttoaineisiin.

6. Valtion avustukset / Traficom (joukkoliikenne, ilmasto, digitalisaatio)

Hakija	JL-tuki / haettu	JL-tuki/myönnetty	Vastaava HSL:n oma rahoitusosuus
HSL, perusrahoitus 2021	8,0 M€	4,85M€	HSL: 379 M€ (Kaikki kustannukset vähennettynä lipputulolla ja perus- ja ilmastoperusteisella rahoituksella)
Hakija	Koronatuki	Myönnetty	HSL lipputulomenetykset 2021
Koronatuki 2021		86,66 M€	HSL 2020-2021: 147,8 M€
Hakija	Ilmasto /	Ilmasto / myönnetty	Vastaava oma rahoitusosuus
HSL, ilmastoperusteinen rahoitus 2021	6,0 M€ MAL-osuus	3,5 M€ MAL-osuus 2,588 M€ puhtaan kaluston suorite 1,0M€ hankkeet	HSL 185,3 M€ Sähköbussien liikennöintikorvaukset 5,4 M€, Juna 80,4 M€, Metro 42,5 M€, Raitio 53,8 M€, Ympäristöbonukset 1,5 M€, Sähköbussien latausinfra 1,7 M€
Hakija	Digi / haettu	Digi / myönnetty	Vastaava oma rahoitusosuus
HSL digihankkeet 2020-2021	5,751M€ / 5 hanketta	3,074M€ / 3 hanketta 0,679M€ maksettu	HSL 2021: 2,8 M€ (Lähimaksuhanke sisältää myös Tampereen ja Oulun osuudet, ei vielä haettu)

Valtion avustukset /ELY

- Uudenmaan ELY-keskus myöntää liikkumisen palveluiden valtionavustukset toimivalta-alueensa kunnille
- Valtionavustusta myönnetään palvelusopimusasetuksen mukaisen liikenteen ostoihin ja julkisen palvelun velvoitteista maksettavaan korvaukseen (lipputuki) sekä liikenteen palvelujen suunnitteluun, kehittämiseen ja kokeiluhankkeisiin.
- Tarkemmat tiedot seuraavalla sivulla.

Sovittu toimenpide: 6.0

Valtio avustaa Helsingin seudun julkisen henkilöliikenteen palveluiden järjestämistä kaudella 2020-23 arviolta 35 miljoonalla eurolla. Avustus pitää sisällään niin sanotun suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuen sekä ilmastoperusteisen joukkoliikenneavustuksen ja valtionavustuksen liikenteen palvelujen digitalisaatioon ja liikenteen palveluistumisen edistämiseksi. Valtionavustukset ovat hakuperusteisia ja niiden saamisen edellytyksenä on, että kaupunkiseutu toteuttaa edellä esitettyjen valtionapujen ehtoja. Joukkoliikenteen tuen saamisen edellytyksenä lisäksi on, että seutu toteuttaa tässä sopimuksessa kuvattuja joukkoliikenteen kehittämistoimenpiteitä ja priorisoi joukkoliikenteen kilpailukykyä edistävän runkoverkon palvelutasoa sekä varmistaa siirtymää vähäpäästöiseen bussikalustoon ja biopolttoaineisiin.

Valtion avustukset /ELY

Uudenmaan ELY-keskuksen vuodelle 2021 myöntämät valtionavustukset	Myönnetty			Yhteensä
	PSA-liikenteen ostot	Hintavelvoitteen korvaaminen	Kehittäminen ja suunnittelu	Myönnetty
ELY YHTEENSÄ	1 143 059,89	328 237,20	5 208,00	1 476 505,09
Hyvinkää	516 000,00	0,00	0,00	516 000,00
Järvenpää	320 000,00	100 000,00	5 208,00	425 208,00
Mäntsälä	31 344,89	34 637,20	0,00	65 982,09
Nurmijärvi	0,00	140 000,00	0,00	140 000,00
Pornainen	8 190,00	5 600,00	0,00	13 790,00
Vihti	267 525,00	48 000,00	0,00	315 525,00

Huom. Lopulliset, maksettavat summat määräytyvät kuntien maksatushakemusten perusteella todettujen toteutumien mukaisesti. Maksatushakemusten määräaika on 31.5.

Sovittu toimenpide: 6.0

Valtio avustaa Helsingin seudun julkisen henkilöliikenteen palveluiden järjestämistä kaudella 2020-23 arviolta 35 miljoonalla eurolla. Avustus pitää sisällään niin sanotun suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuen sekä ilmastoperusteisen joukkoliikenneavustuksen ja valtionavustuksen liikenteen palvelujen digitalisaatioon ja liikenteen palveluistumisen edistämiseksi. Valtionavustukset ovat hakuperusteisia ja niiden saamisen edellytyksenä on, että kaupunkiseutu toteuttaa edellä esitettyjen valtionapujen ehtoja. Joukkoliikenteen tuen saamisen edellytyksenä lisäksi on, että seutu toteuttaa tässä sopimuksessa kuvattuja joukkoliikenteen kehittämistoimenpiteitä ja priorisoi joukkoliikenteen kilpailukykyä edistävän runkoverkon palvelutasoa sekä varmistaa siirtymää vähäpäästöiseen bussikalustoon ja biopolttoaineisiin.

Metron kapasiteetti

Tiedot hankkeesta

- Metron nykyinen kulunvalvonta on tulossa elinkaarensa päähän ja liikennöinnin varmistaminen jatkossakin edellyttää uutta kulunvalvontajärjestelmää. Kulunvalvonnalla tähdätään myös kapasiteetin kasvattamisen mahdollistaviin ratkaisuihin. Hanke on jaettu kahteen osaan, joista ensimmäinen kattaa kulunvalvonnan uudistamisen ja toinen kapasiteetin merkittävän kasvattamisen. Ensimmäisen osan kustannusarvio on n. 110 M€. Hankesuunnitelma on valmistumassa ja tulossa päätöksentekoon kevään 2022 aikana, jolloin valtio voi sovitusti arvioida metron kehittämishankkeita kokonaisuutena.
- Hankkeen keskeinen osa on junakulunvalvontajärjestelmän uusinta, joka toteutetaan vuoteen 2029 mennessä. Hanke lisää metron matkustajakapasiteettia 25% nykyiseen verrattuna, mikä suuruusluokaltaan vastaa yhtä moottoritiekaistaa. Hankkeeseen liittyvien hankintojen valmistelu aloitetaan hankesuunnitelman hyväksynnän myötä ja toteutetaan vuoden 2022 aikana. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 110 M€, josta 6 M€ on hankinnan valmistelujen ja hankinnan kustannus vuosina 2022-2023. Kauden 2024-2028 kustannusarvio on 104 M€. Hankkeen kustannukset jaetaan Helsingin ja Espoon erillisessä sopimuksessa sovittavalla tavalla. Alustavasti kustannukset tulisivat jakautumaan siten, että Helsingin osuus on n. 68% ja Espoon osuus n. 32%.
- Metron Länsipään kapasiteetin lisäratkaisusta on laadittu tarveselvitys 2020 ja hankesuunnitelman laadinta on käynnissä. Hankesuunnitellussa tarkennetaan Kivenlahden aseman ohittamisen mahdollistavaa kääntöraideratkaisua, linjaraidetta länteen sekä varautumista Kirkkonummen linjaan. Hankesuunnitelma valmistuu 6/22. Tämän toimenpiteen kustannusarvio on 100 M€, josta 10 M€ on kauden 2020-2023 kustannus. Hankkeen kustannus on Espoon vastuulla.
- Metron kapasiteetin nostotyön pienempiä toimenpiteitä (matkustajien ohjaus, aikataulut, toimintamallit) viedään parhaillaan käytäntöön. Näiden toimenpiteiden kustannukset ovat alhaisia.

Sovittu toimenpide: 7.

Helsinki ja Espoo suunnittelevat ja valmistelevat yhdessä HSL:n kanssa metron kapasiteetin nostohankkeen, ja toteuttavat hankinnan vuosina 2024-2030 suoritettavaan automaatiohankkeeseen. Hankkeen tavoitteena on kyetä vastaamaan seudun kasvuun ja metron kasvavaan matkustajamäärään nykykapasiteetin loppuessa vuoteen 2030 mennessä. Hankkeen alustava kokonaiskustannusarvio on 341 M€, josta 6 M€ on kauden 2020-2023 kustannus. Metron länsipään liikennejärjestelyt tulevat vaatimaan kasvavien liikennemäärien vuoksi muutoksia. Metron länsipään kapasiteetin lisäratkaisun kustannusarvio on 100 M€, josta 10 M€ on kauden 2020-2023 kustannus. Valtio arvioi metron kehittämishankkeita kokonaisuutena suunnittelun ja kustannusarvioiden tarkentuessa. Kustannusten jaosta valtion ja kuntien välillä sovitaan tarvittaessa erikseen.

KUHA-hankkeet, yleiskuvaus

- KUHA-hankkeet etenevät sovitun mukaisesti sekä KUUMA-seudulla että Espoossa.
- KUUMA-seudun KUHA-hankkeista (22 nimettyä hanketta) on valmistunut kaksi, viisi valmistuu vuonna 2022 ja yhdeksän arvioidaan valmistuvan vuonna 2023. Hankkeiden toteutumista sekä kustannusjakoa valtion ja kuntien välillä seurataan vuosittain KUHA-työryhmässä.
- Espoon kaupunkiradan baana toteutetaan radan rakentamisen yhteydessä, rakentamissuunnittelu on käynnissä. Myös muut Espoon hankkeet etenevät sovitusti.

Sovittu toimenpide: 8.

Valtio käyttää seudullisesti tärkeisiin kustannustehokkaisiin liikennejärjestelmän parantamishankkeisiin kaudella 2020-23 yhteensä 15 miljoonaa euroa Helsingin seudulla. Hankkeilla tuetaan autojen ja polkupyörien liityntäpysäköintipaikkojen ja -alueiden toteutusta, tiivistyvän maankäytön edellytyksiä, parannetaan kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä, torjutaan ja vähennetään melulle altistumista, parannetaan liikenteen turvallisuutta sekä seudun logistiikan toimivuutta. Valtion rahoitus kohdistuu ensisijaisesti KUUMA-seudun kunnissa toteutettaviin hankkeisiin. Lisäksi valtio osoittaa 15 miljoonaa euroa Espoossa toteutettaviin vastaaviin hankkeisiin. Valtion rahoituksen edellytyksenä on, että kunnat käyttävät vastaavan summan toimenpiteisiin kuin valtio. HSL, kunnat, Väylävirasto ja Uudenmaan ELYkeskus valmistelevat hankkeiden tarkemman toteuttamisohjelman, josta sovitaan HLJ-toimikunnassa.

KUHA-hankkeet – Espoo

- Valtion KUHA-rahoituksesta käytetään 10 milj. Espoon kaupunkiradan viereen rakennettavan laadukkaan pyöräilyn laatuikäytävän, baanarakentamiseen. Rakentaminen kaupunkiradan toteuttamisen yhteydessä.
 - Yleissuunnitelma valmistumassa, rakennussuunnittelu alkamassa
- Valtiolta 5 milj. euroa seuraaviin tieverkon hankkeisiin
 - Mt 120 Vihdintien Kortesmäen alikulku 1,4M€: Rakennussuunnittelu valmistumassa
 - Mt 120 Vihdintien/Niipperintien liittymän parantaminen ja kl alikulku 2,3M€: Tiesuunnitelman laadinta alkamassa
 - Mt 1324 Lahnuksentien kevyen liikenteen väylän rakennussuunnittelu 0,2M€: Tiesuunnitelma hyväksymisprosessissa, rakennussuunnitelma alkaa 2022
 - Pienet hankekorihankkeet (kevaripäällystyksset, litu-toimet, jkl-infra, ym, mm. VT1 Espoontie ramppivalot) 1,1M€
- Espoon rahoitus baanakokonaisuuteen on 12,6 M€ ja muihin hankkeisiin 2,4 M€

Sovittu toimenpide: 8.

Valtio käyttää seudullisesti tärkeisiin kustannustehokkaisiin liikennejärjestelmän parantamishankkeisiin kaudella 2020-23 yhteensä 15 miljoonaa euroa Helsingin seudulla. Hankkeilla tuetaan autojen ja polkupyörien liityntäpysäköintipaikkojen ja -alueiden toteutusta, tiivistyvän maankäytön edellytyksiä, parannetaan kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä, torjutaan ja vähennetään melulle altistumista, parannetaan liikenteen turvallisuutta sekä seudun logistiikan toimivuutta. Valtion rahoitus kohdistuu ensisijaisesti KUUMA-seudun kunnissa toteutettaviin hankkeisiin. Lisäksi valtio osoittaa 15 miljoonaa euroa Espoossa toteutettaviin vastaaviin hankkeisiin. Valtion rahoituksen edellytyksenä on, että kunnat käyttävät vastaavan summan toimenpiteisiin kuin valtio. HSL, kunnat, Väylävirasto ja Uudenmaan ELYkeskus valmistelevat hankkeiden tarkemman toteuttamisohjelman, josta sovitaan HLJ-toimikunnassa.

KUHA-hankkeet – KUUMA-seutu

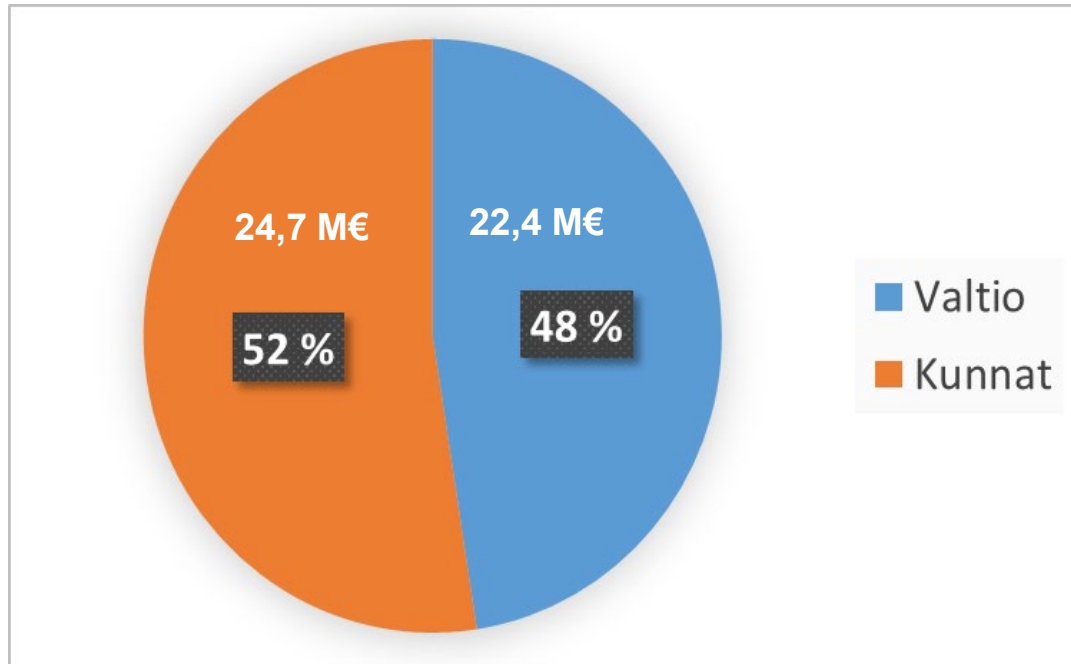
- Valmistuneet hankkeet:
 - Mäntsälän rautatieaseman autojen liityntäpysäköinti
 - Kt 50 Kehä III, Kt 51-Mankki, valaistuksen rakentaminen, Kirkkonummi
- Vuonna 2022 käynnistyvät ja valmistuvat hankkeet:
 - Mt 1494 jalankulku- ja pyörätie välille Vähä-Laukkosentie – Porvoontie, Pornainen
 - Klaukkalantien katuosuuden jalankulku- ja pyörätie välille Kirkkotie-Klaukkalan ohikulkutien risteys, Nurmijärvi
 - Valtatien 4 parantaminen rakentamalla melusuojaus välillä Koivulantie - Porvoon rata, Kerava
 - Vt 2/ mt 1224 alikulku, Vihti
 - Kt 45 / Mt 145, Tuusula, 0+-toimenpiteet, kiertoliittymän parantaminen
- Vuonna 2023 käynnistyvät ja valmistuvat hankkeet:
 - Ainolan liityntäpysäköinti, itäpuolen rakenteellinen autojen pysäköinti, Järvenpää
 - Hyvinkään rautatieaseman liityntäpyöräpysäköinnin kehittäminen
 - vt 25 ja mt 1421 ramppi, Hyvinkää
 - vt 25 ja Kalevankadun liittymä, Hyvinkää
 - Mt 110 Turuntien jalankulku- ja pyöräilyväylä välillä Soidentaatie - Haapapurontie – Kolmirannantie, Kirkkonummi
 - Mt 132 Klaukkalantien-Lopentien jalankulku- ja pyörätie välille Klaukkalan ohikulkutien risteys-mt 1322 Nummenpääntie, Nurmijärvi
 - Jalankulku- ja pyöräilyväylä välille mt 140 - Sepänmäki/Hirvihaaran koulu, Mäntsälä
 - Mt 148 Öllytie, Brobörentien liittymä, liikennevalot, kaistajärjestelyt ja kevyen liikenteen järjestelyt, Sipoo
 - Vt 25 ja mt 130 ramppi, Hyvinkää

Sovittu toimenpide: 8.

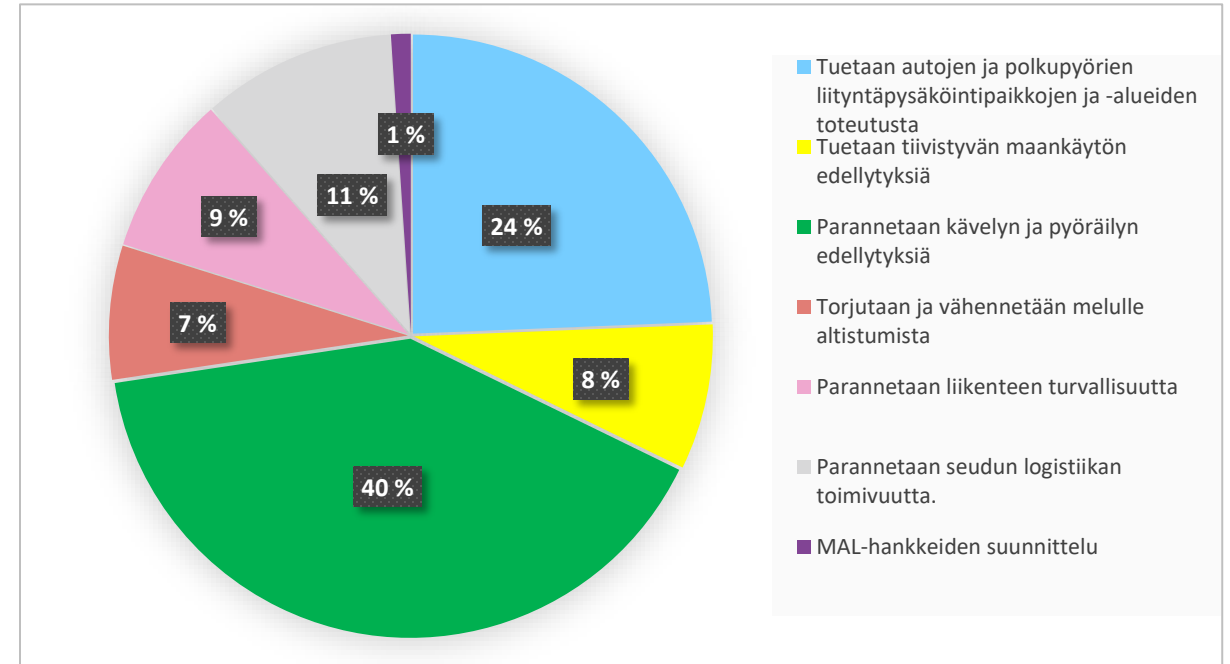
Valtio käyttää seudullisesti tärkeisiin kustannustehokkaisiin liikennejärjestelmän parantamishankkeisiin kaudella 2020-23 yhteensä 15 miljoonaa euroa Helsingin seudulla. Hankkeilla tuetaan autojen ja polkupyörien liityntäpysäköintipaikkojen ja -alueiden toteutusta, tiivistävän maankäytön edellytyksiä, parannetaan kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä, torjutaan ja vähennetään melulle altistumista, parannetaan liikenteen turvallisuutta sekä seudun logistiikan toimivuutta. Valtion rahoitus kohdistuu ensisijaisesti KUUMA-seudun kunnissa toteutettaviin hankkeisiin. Lisäksi valtio osoittaa 15 miljoonaa euroa Espoossa toteutettaviin vastaaviin hankkeisiin. Valtion rahoituksen edellytyksenä on, että kunnat käyttävät vastaavan summan toimenpiteisiin kuin valtio. HSL, kunnat, Väylävirasto ja Uudenmaan ELYkeskus valmistelevat hankkeiden tarkemman toteuttamisohjelman, josta sovitaan HLJ-toimikunnassa.

8. KUHA-hankkeet – KUUMA-seutu

Ohjelman mukainen kustannusjako

Ensisijaisesti KUUMA-seudun kunnissa toteutettavat hankkeet teemoittain

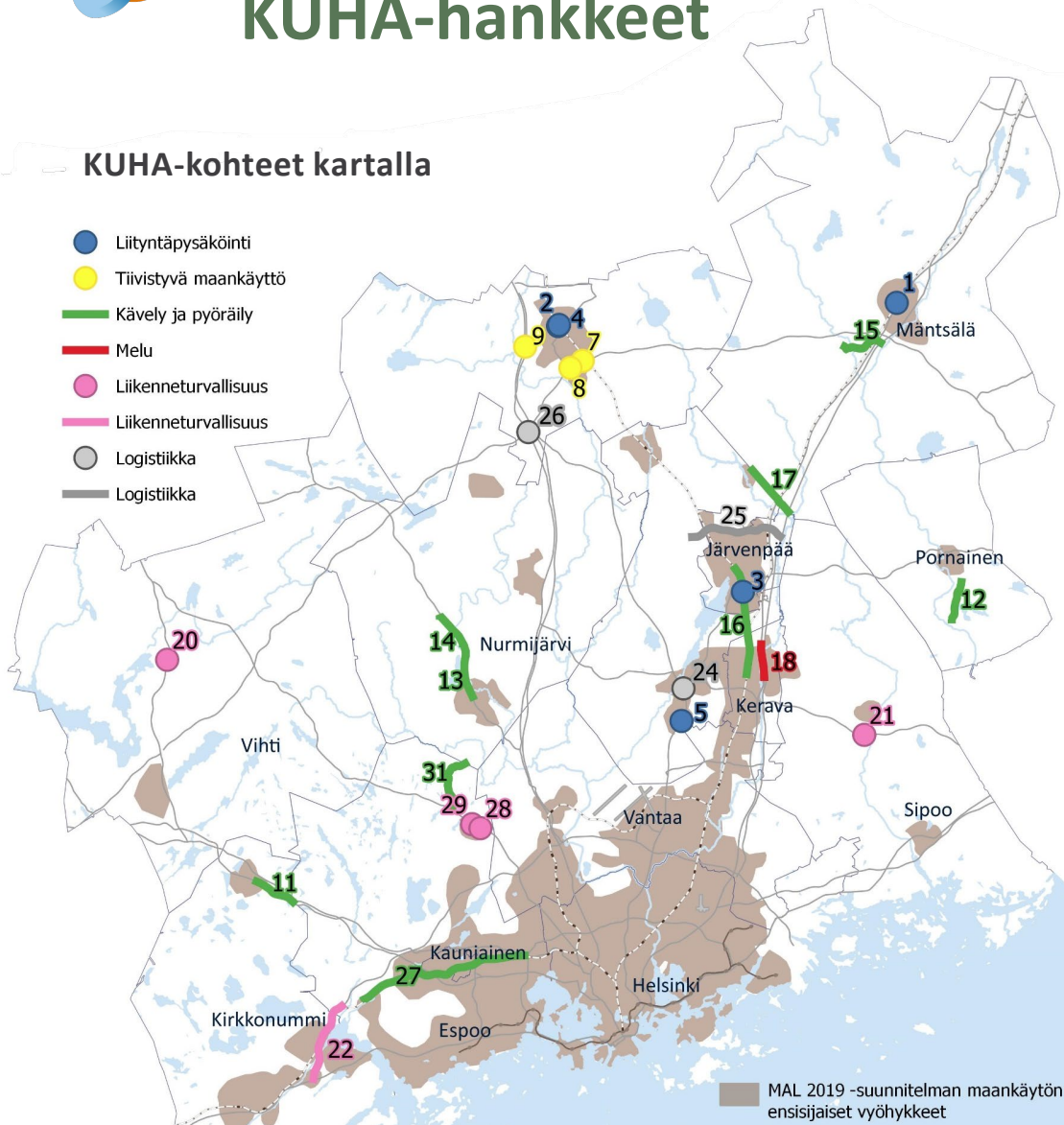
- Ohjelman kokonaislaajuus on noin 47,0 M€, josta valtion rahoitus noin 22,4 M€ ja kuntien rahoitus noin 24,7 M€.
- Ohjelma on annettua rahoitusraamia suurempi, koska osaan ohjelman hankkeista liittyy vielä epävarmuuksia, eikä niitä pystytä välttämättä aloittamaan vuoteen 2023 mennessä.

Sopimuskauden 2020-2023 KUHA-hankkeet

KUHA-kohteet kartalla

- Liityntäpysäköinti
- Tiivistävä maankäyttö
- Kävely ja pyöräily
- Melu
- Liikenneturvallisuus
- Liikenneturvallisuus
- Logistiikka
- Logistiikka

Teemakartat © HSY 2022
Aineistot © Alueen kunnat, HSY ja HSL 2022
Taustakartat © Helsinki KMO, alueen kunnat ja HSY 2021

Liityntäpysäköinnin KUHA-kohteet

- Mäntsälän rautatieaseman autojen liityntäpysäköinti
- Hyvinkään rautatieaseman autojen liityntäpysäköinnin kehittäminen
- Ainolan liityntäpysäköinti, itäpuolen rakenteellinen autojen pysäköinti
- Hyvinkään rautatieaseman liityntäpyöräpysäköinnin kehittäminen
- KT 45, Riihikallion bussipysäkki, pyörien liityntäpysäköinti

Kunta/Kunnat

Tilanne

Mäntsälä	Valmis
Hyvinkää	Valmistelussa
Järvenpää	Valmistelussa
Hyvinkää	Valmistelussa
Tuusula	Toteutus 2023 jälkeen

Tiivistyvän maankäytön KUHA-kohteet

- Pysäkkien laadun parantaminen tieverkolla KUUMA-kunnissa (ei kartalla)
- VT25 ja MT 1421 ramppi
- VT 25 ja Kalevankadun liittymä
- VT 3 Hyvinkään etelä pikavuoropysäkit

KUUMA-kunnat	Valmistelussa
Hyvinkää	Valmistelussa
Hyvinkää	Valmistelussa
Hyvinkää	Toteutus 2023 jälkeen

Kävelyn ja pyöräilyn KUHA-kohteet

- Pyöräilyn pääverkon parantamistoimet KUUMA-kunnissa (ei kartalla)
- MT 110 Turuntien jalankulku- ja pyöräilyväylä
- MT 1494 jalankulku- ja pyörätie
- Klaukkalantien katuosuuden jalankulku- ja pyörätie
- MT 132 Klaukkalantien-Lopentien jalankulku- ja pyörätie
- Jalankulku- ja pyöräilyväylä välille MT 140 - Sepänmäki/Hirvihaaran koulu
- Keravan ja Järvenpään välinen jalankulku- ja pyöräilyväylä radan varteen
- MT 11671 Linjatien jkp-tie
- Rantaradan baana Leppävaara-Kauklahti (Espoon osuudet)*
- MT 1324 Lahnuksentien kevyen liikenteen väylän rakennussuunnittelu

KUUMA-kunnat	Valmistelussa
Kirkkonummi	Valmistelussa
Pornainen	Rakenteilla
Nurmijärvi	Rakenteilla
Nurmijärvi	Rakentaminen alkaa 2022
Mäntsälä	Valmistelussa
Järvenpää, Kerava, Tuusula	Toteutus 2023 jälkeen
Järvenpää, Mäntsälä, Tuusula	Toteutus 2023 jälkeen
Espoo	Valmistelussa
Espoo (ja Nurmijärvi)	Valmistelussa

Melu

- VT 4 melusuojaus (väli Koivulantie-Porvoon rata)

Kerava	Valmistelussa
--------	---------------

Liikenneturvallisuus

- Liikenneturvallisuuden pienet toimet KUUMA-kunnissa (ei kartalla)
- VT 2 / MT 1224 alikulku
- MT 148 Öljytie, Brobörentien liittymä
- KT 50 Kehä III, KT 51-Mankki
- MT 120 Vihdintien Kortesmäen alikulku*
- MT 120 Vihdintien/Niipperintien liittymän parantaminen ja kl alikulku*
- Pienet hankekorihankkeet (ei kartalla)*

KUUMA-kunnat	Valmistelussa
Vihti	Rakenteilla/Valmistumassa
Sipoo	Valmistelussa
Kirkkonummi	Valmis
Espoo	Valmistelussa
Espoo	Valmistelussa
Espoo	Valmistelussa

Logistiikka

- Esteiden poisto erikoiskuljetusreiteiltä KUUMA-kunnissa (ei kartalla)
- KT 45 / MT 145, Tuusula
- MT 1452 Vähänummentien kehittäminen
- VT 25 ja MT 130 (ramppi)

KUUMA-kunnat	Valmistelussa
Tuusula	Valmistelussa
Järvenpää	Toteutus 2023 jälkeen
Hyvinkää	Valmistelussa

MAL-hankkeiden suunnittelu (ei kartalla)

* Espoon kohteiden neuvottelutulos 10.6.2021.

Raskaan liikenteen palvelualueet

- Vantaan yleiskaavassa **vt3:n varteen Kehä IV -linjauksen kohdalle** osoitettu alue: Tiesuunnitelma on käynnistetty. Sijainti on hyvä, mutta mm. varautuminen Kehä IV-linjaukseen ja alueen maastonmuodot aiheuttavat suuria haasteita alueen suunnittelulle. Alue korvaa osaltaan myös tällä vuosikymmenellä mahdollisesti käytöstä poistuvia Keimolan alueita, jolloin se ei merkittävästi tuo uutta kapasiteettia pysäköintiin.
- Tuusulan ja Järvenpään rajalla oleva alue **VT4:n/MT145:n risteyksessä** eli MAL-sopimuksen edellyttämä toinen palvelualuekohde: Selvitys toteutusedellytyksistä, -mallista ja liikenteellisistä reunaehdoista on käynnissä. Hallinnollinen toteutusmalli, maankäytön suunnittelu ja kaavoitus, liikenteelliset ratkaisut, maanomistus eli kohteen toteuttaminen vaatii pitkän prosessin, johon liittyy paljon epävarmuustekijöitä. On hyvin epätodennäköistä että toteutus saataisiin liikkeelle vuona 2023.
- Nykyisen **vt 3 Keimolan palvelualueen** tilanne: Väylän, ELYn ja Vantaan välillä laadittiin yhteistyö-/yhteishankintasopimus keväällä 2020. Hankkeen rakennussuunnitelmat valmistuivat maaliskuussa 2020. Hankkeelle vaadittiin vielä tämän jälkeen toimenpidelupa Vantaan kaupungilta, jonka osalta Vantaalta saatiin tieto 12.10.2021 että toimenpidelupa alueen toteuttamiseksi on saatu ja asiassa voidaan edetä. Sopimus on ELY:n osalta käyty vielä läpi ja päivitetty lähinnä tiettyjä yksityiskohtia ajantasaiseksi. Sopimus on ELY:n puolesta allekirjoitettavissa ja hanke kilpailutettavissa. Valtion rahoitus hankkeelle on ollut olemassa useamman vuoden ajan. Vantaa on sovittu olevan hankkeen toteuttaja. Vantaa sai Väylältä toteutussopimusluonnoksen joulukuussa 2021 ja lähetti sen kommentteillaan varustettuna Väylälle tammikuussa 2022. Kun Vantaa saa toteutussopimuksen allekirjoitettuna, voi urakan kilpailutus alkaa.
- **Yönylipysäköinti:** Hankinta valmisteltu yhdessä Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien sekä ELY-keskuksen kanssa 2021. Kilpailutus suoritettu joulukuussa 2021 ja hankintapäätös sekä sopimus allekirjoitettu tammikuussa 2022. Hankinnalla haetaan nopeampaa tilapäisratkaisuna markkinoilta pelkistetyn parkkialueen muodossa erityisesti yönylipysäköinnin tarpeisiin Helsingin seudulla. Voittanut tarjous sijaitsee Helsinki-Vantaan lentoaseman läheisyydessä noin 5 kilometrin päässä Kehä III:lta. Kohteella on viiden vuoden sopimusaika ja toiminnan on määrä käynnistyä alkukesästä 2022.

Sovittu toimenpide: 9.

Väylävirasto, Uudenmaan ELY-keskus ja seudun kunnat laativat Uudenmaan ELY-keskuksen selvitykseen perustuen suunnitelmat ja tarvittavat maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset kaavat kahdelle raskaan liikenteen palvelualueelle siten, että niiden toteuttaminen voi käynnistyä sopimuskauden aikana. Valtio osoittaa kohteiden toteuttamiseen rahoitusta yhteensä enintään 15 miljoonaa euroa, kuitenkin enintään 75% kustannuksista. Kuntien rahoitusosuus on 25 %.

Kävely ja pyöräily / Toimet Helsingin seudun valtion väyläverkolla

- KUUMA-kunnissa on pyöräilyn pääverkolle toteutettu kesällä 2021 päällystystöitä n. 30 km.
- Tämän lisäksi, pk-seudun kuntien alueella, eduskunnan jakovararahoilla on päällystetty n. 30 km pyöräilyn pääverkkoon ja muuhunkin verkkoon kuuluvia osuuksia kesällä 2021.
- Mt 120 Vihdintie, kestävän liikkumisen laatukäytävän tilannekuvatyö valmistuu arviolta 3/2022. Jatkosuunnitteluista sovitaan kaupunkien kanssa.
- Pyöräilyn pääverkon päivitystyö on käynnissä. Valmistuu 6/2022.

Sovittu toimenpide: 10.

Valtio osoittaa rahoitusta Helsingin seudun kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittämiseen seuraavasti:

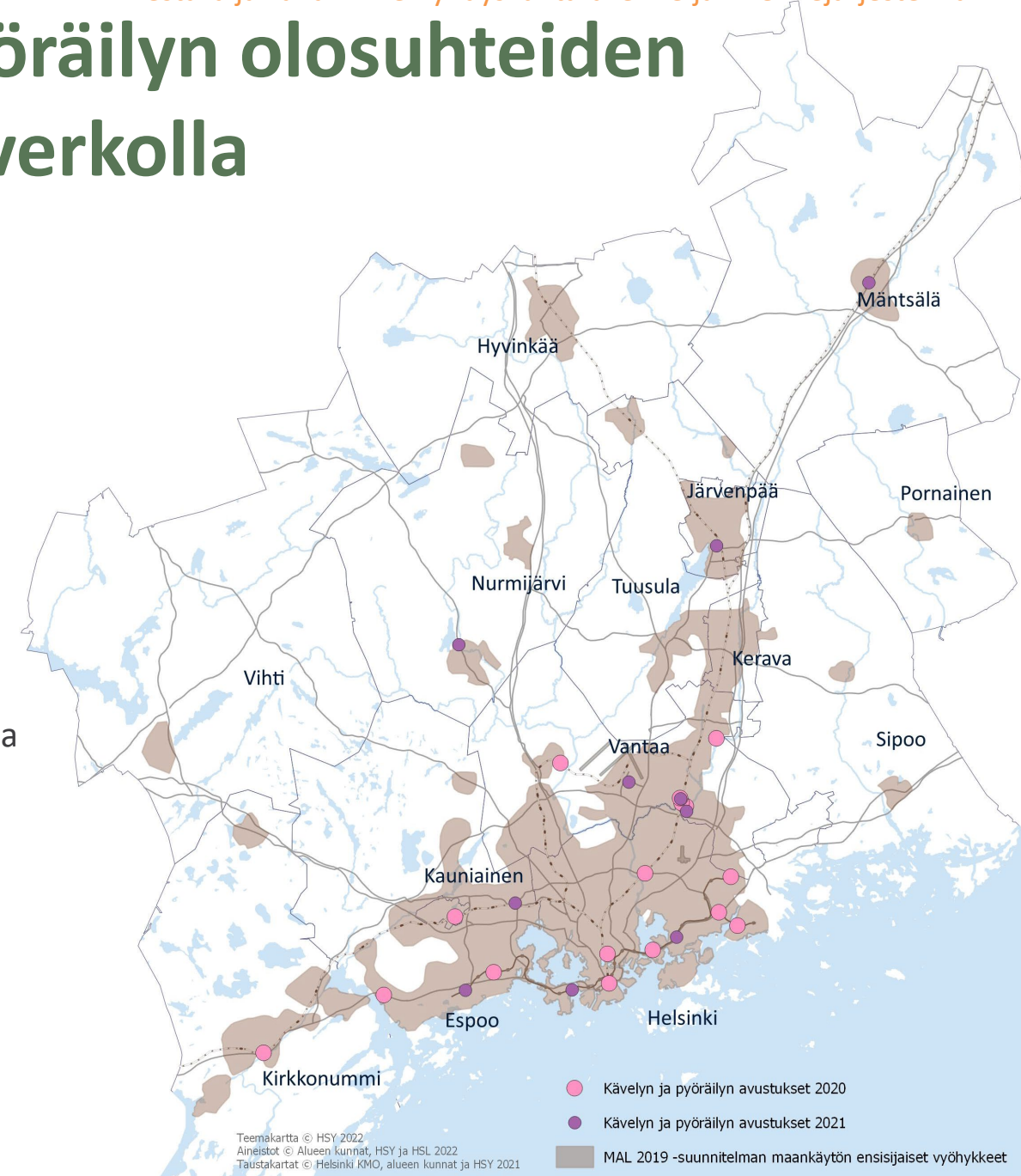
- a. Valtio osoittaa kaudella 2020-23 2,5 miljoonaa euroa Helsingin seudun valtion väyläverkolla toteutettaviin kävelyn ja pyöräilyn edistämistoimenpiteisiin. Rahoituksen edellytyksenä on, että kunnat käyttävät toimenpiteisiin vastaavan summan.
- b. Helsingin seudun kunnat voivat hakea valtionavustusta kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen kunnan katuverkolla. Avustukseen on varattu vuodelle 2020 määrärahaa Helsingin, Turun, Tampereen ja Oulun seuduille haettavaksi vähintään 4,5 miljoonaa euroa. Kunnat osallistuvat rahoitettavien hankkeiden kustannuksiin 50 prosentilla. Traficom toteuttaa investointiohjelman hankehaun ja myöntää rahoituksen.
- c. Valtio huomioi myöhempien vuosien rahoitustarpeet kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen osana talousarvion ja valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua.

Valtionavustus kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen kunnan katuverkolla

- Traficom vastaa kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman valtionavustushausta
 - Ohjelman hankkeilla parannetaan arkikävelyn ja -pyöräilyn olosuhteita ja houkuttelevuutta katuverkolla ja kunnan hallinnoimilla maa-alueilla.
 - Valtionavustusta voidaan myöntää enintään 50 % hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista.
- Vuoden 2021 kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman hankehaussa saatiin yhteensä 123 hakemusta ympäri Suomen, joissa haettavan valtionavustuksen määrä oli noin 39,6 Me*
- Valtionavustusta myönnettiin 63 hankkeelle yht. n. 24,4 Me
- Helsingin MAL-seudun kunnista saatiin yhteensä 16 hakemusta, joissa haettavan valtionavustuksen määrä reilut 9,1 Me
- Valtionavustusta myönnettiin 10 hankkeelle yht. reilut 6,7 Me.

* Kaikki eurot alv 0% muodossa, kun aiemmilla hakukierroksilla summat tiedotettu sis. alv 24 % suuruisina. Tässä siis myös haettu avustus ja myönnetty avustus alv. 0% suuruisena ja samoin dialla 29.

Valtionavustukset

Hakija	Avustus / haettu (euroa)	Avustus / saatu (euroa)	Kunnan rahoitusosuus (vähintään 50 %)
Helsinki	2 856 763,50	2 592 063	*
Espoo	1 292 100	1 263 000	*
Vantaa	1 239 162	964 162	*
Järvenpää	1 989 050	167 150	*
Nurmijärvi	1 696 323,10	1 673 291	
Mäntsälä	100 000	100 000	*
Sipoo	43 250	0	

- Kauniainen, Tuusula, Kirkkonummi, Pornainen, Siuntio, Hyvinkää, Vihti ja Kerava eivät hakeneet avustusta tässä haussa.
- * Taulukossa kuntakohtaisesti ilmoitetut valtionavustuksen euromäärät koostuvat osin useammasta hankkeesta, joissa omarahoitusosuus voi vaihdella hankkeittain, ollen kuitenkin vähintään 50 %. Hankkeiden kustannukset usein myös muuttuvat hakuvaiheessa arvioidusta ja maksatukseen menevä valtionavustuksen osuus suhteessa hankkeen kokonaiskustannuksiin voi tällöin poiketa myöntövaiheessa lasketusta prosenttiosuudesta. Valtionavustus ei voi kuitenkaan olla suurempi kuin päätökseen kirjattu avustuksen kokonaismäärä tai ylittää 50 % hankkeen kokonaiskustannuksista

Kävely ja pyöräily - Rahoitustarpeiden huomiointi

- Väylävirasto laatii valtakunnallista selvitystä, jossa tunnistetaan pidemmän yhteysvälin maantieverkon osuuksia, joissa on tarve merkittävään palvelutasomuutokseen. Tunnisteluista pyöräliikennehankkeista selvitetään niiden vaikuttavuus. Tavoitteena on muodostaa hankkeista kokonaisuuksia, joita olisi mahdollista rahoittaa väyläverkon kehittämishankkeina. Keskustelut ELY-keskuksittain pääpyörätie- ja laatukäytävistä, joita voisi sisällyttää Väyläviraston suunnittelu- ja investointiohjelmaan. Työhön kuuluu myös hankkeiden priorisointi.
- Kävelyn ja pyöräilyn rahoitustarpeet on huomioitu sekä valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa vuosille 2021-2032 (Liikenne 12) että fossiilittoman liikenteen tiekartassa.
- Vuoden 2022 valtion talousarviossa kävelyn ja pyöräilyn valtionavustuksiin on varattu 7 miljoonaa euroa.

*Huom! Nämä ovat
valtakunnallisia ohjelmia*

Ruuhkamaksut

- Valmistelua ei ole aloitettu toistaiseksi.

MAL-suunnittelu

- MAL 2023 -suunnittelu etenee puiteohjelman mukaisesti ja aikataulussa.
- MAL 2023 -suunnitelman visio, tavoitteet ja mittarit sekä vaikutusten arviointiohjelma on hyväksytty HSL:n hallituksessa, HSYKissä ja KUUMA-johtokunnassa.
- Vuoden 2022 aikana valmistellaan MAL 2023 -suunnitelmaluonnos ja sen vaikutusten arviointi lausunnoille lähetettäväksi.

Sovittu toimenpide: 12.

Kunnat ja HSL yhdessä valtion viranomaisten kanssa päivittävät yhteistyössä MAL -suunnitelman sopimuskautta 2024-35 varten. Osapuolet sitoutuvat varaamaan suunnitelman laatimiseen tarvittavat henkilö- ja muut resurssit. Osana suunnitelman päivitystä tarkistetaan toimenpiteet valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja liikenteen päästövähennyksiä koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi vuodelle 2030 sekä hallitusohjelman mukaisen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi 2035 mennessä.

Taustajärjestelmäpohjainen lippu- ja maksujärjestelmä sekä matkaketjuyhteistyö

- HSL:n ja 21 kaupunkiseudun yhteistä tilipohjaista taustajärjestelmää on kehitetty tiiviisti vuoden 2021 ja 2022 aikana. Toteutus on käynnistynyt syksyllä 2021. ABT-matkatilijärjestelmää ja HSL:n omia toteutuksia, muun muassa uuden lippukaupan kehittämistä ollaan käynnistämässä. Tilipohjainen kokonaisuus mahdollistaa matkaketjujen yhdistämisen yli organisaatio-, toimija- ja kuntarajojen.
- Joulukuussa 2021 aloitettiin matkaketjujen esittämisen pelisääntöjen laadinta valtakunnallisessa Digitransit-projektissa yhdessä Fintrafficin, HSL:n ja TVV LMJ Oy:n kanssa. Vuonna 2022 Digitransit-hankkeessa aloitetaan tiekartan mukaan katkeamattomien matkaketjujen tuominen matkustajille. Nämä ovat vaihtoehtoja tilanteissa, joissa reititys aikataulunmukaisella joukkoliikenteellä perille kohteeseen ei ole mahdollista.
- OpenMaaS-rajapinnassa on tammikuusta 2021 lähtien ollut tarjolla kaikki HSL:n mobiililipputuotteet (kerta-, vrk- ja kausiliput sekä pitkät kaudet kaikille asiakasryhmille). Vuonna 2021 toteutetussa kausilippu-uudistuksessa lisättiin lippuvalikoimaan pitkät kaudet ja jatkuva säästötilaus. Lisäksi kehitettiin maksamista lompakkomaksamisen automatisoinnilla, suoritettiin jatkuvaa mobiilitaustatyötä: lipputyypit, tekninen kehitys ja rajapintaan tuonti, saavutettavuuden kehittäminen, rajapinnan sekä sen käytettävyyden ja dokumentaation jatkuva kehittäminen, toimintavarmuuden ylläpitäminen ja päivittäminen. Rajapinta on nyt kehitetty toimivaksi ja viimeistelty valmiiksi.

Sovittu toimenpide: 13. ja 13.1

Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi Helsingin seudun kunnalliset toimijat, tarvittaessa yhteistyössä valtion kanssa, sitoutuvat yhdessä:

13.1. Edistämään matkaketjuyhteistyön mahdollistavaa kehitystyötä taustajärjestelmäpohjaisten lippu- ja maksujärjestelmä- tai välityspalveluja tarjoavien toimijoiden kanssa sekä kehittämään multimodaalista digitaalista liikennepalvelujen tietoympäristöä, joka mahdollistaa julkisten ja yksityisten liikennepalvelujen muodostamat matkaketjut.

Liikennepalvelujen tietoympäristö

- Fintrafficin fasilitoiman **Matkatietotyöryhmän kautta** on edistetty yhteistyötä liikennepalveluiden tietoympäristössä. Missiona on kerätä yhteen Suomen keskeiset matkatietotoimijat julkiselta, kaupalliselta ja tutkimussektorilta Suomen matkatietokehitystä niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin edustavaksi toimijaksi. Matkatietotyöryhmä edistää kattavaa, multimodaalista ja eurooppalaisittain yhteensopivaa **matkatietoinfrastruktuuria** sekä yhteiskunnalle hyödyllisten matkatietoratkaisujen markkinaa ja vientipotentiaalia.
- HSL uudistaa HSL-alueen suunnitellun joukkoliikenteen ja joukkoliikenneverkon sisältävän **joukkoliikennerekisterin** vuosien 2021-2023 aikana. Joukkoliikennerekisterin tietovarasto tarjoaa erilaisten reitityspalveluiden reitti- ja aikataulutiedot: esimerkiksi Reittiopas, Google Maps ja Matkahuollon sovellus saavat tietonsa rekisteristä. Myös pysäkinäyttöjen aikataulutiedot ovat peräisin samasta rekisteristä. Rekisteristä saadaan työkaluja joukkoliikenteen suunnitteluun ja seurantaan, matkustajainformaation tuottamiseen ja sopimusliikenteen hankintaan ja seurantaan. HSL kilpailutti vuonna 2020 asiantuntijatiimin joka suunnittelee ja toteuttaa järjestelmä uudistuksen. Vuoden 2021 aikana toteutettiin suuri osa reitit-verkkomodulaalista. Avoimena lähdekoodina julkaistavaa toteutusta voidaan hyödyntää kansallisen liityntäpisterekisterin toteuttamisessa sekä osana matkatietotyöryhmässä keskusteltua matkatiedon sandboxia.

Sovittu toimenpide: 13. ja 13.1

Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi Helsingin seudun kunnalliset toimijat, tarvittaessa yhteistyössä valtion kanssa, sitoutuvat yhdessä:

13.1. Edistämään matkaketjuyhteistyön mahdollistavaa kehitystyötä taustajärjestelmäpohjaisten lippu- ja maksujärjestelmä- tai välityspalveluja tarjoavien toimijoiden kanssa sekä kehittämään multimodaalista digitaalista liikennepalvelujen tietoympäristöä, joka mahdollistaa julkisten ja yksityisten liikennepalvelujen muodostamat matkaketjut.

Liikennepalveluja ja liikennejärjestelmän tilaa koskeva raportointi ja seurantatieto

- Traficom julkaisi syksyllä 2021 ensimmäisen version liikennejärjestelmäanalyysistä eli analyysin liikennejärjestelmän strategisesta kokonaiskuvasta. Julkaisu sisälsi analyysiä liikennejärjestelmän eri osista, kuten liikenneverkon, liikennepalveluiden sekä saavutettavuuden tilannekuvasta. Lisäksi julkaistiin myös Liikenne 12 -suunnitelman tavoitteiden toteutumisen seurantamittariston tulokset. Liikennejärjestelmäanalyysiä syvennetään ja laajennetaan koskemaan muita osa-alueita vuonna 2022.
- HSL:n tietovaraston rakentaminen on jatkunut vuonna 2021. Tietovarasto mahdollistaa yhdessä siihen liittyvien palveluiden kanssa multimodaalisen analytiikan ja raportoinnin joukkoliikennejärjestelmän tilasta, mm. joukkoliikenteen luotettavuudesta ja matkustajamääristä. Lisäksi vuonna 2021 on panostettu sopimusseurantaan, jossa sanktioilla ja kannusteilla ohjataan kohti luotettavampaa ja parempaa matkustajapalvelua.
- HSL julkaisi [Helsingin seudun liikennejärjestelmän tilan seurannan](#) 6/2021.

Reaaliaikainen matkustajainformaatio

- Vuoden 2022 tammikuussa otettiin käyttöön autoilun liityntäpysäköinti HSL:n Reittioppaassa osana reittiehdotuksia. Tämä mahdollistaa eri liikennemuotojen yhdistämisen joustavasti
- HSL kehitti 2021 syksyllä Omat näytöt -palvelun jolla eri toimijat voivat tuoda esimerkiksi julkisten tilojen auloihin, yritysten infonäyttöille tai intranet-verkkoon kyseisen paikan läheisyydessä olevien pysäkkien reaaliaikaista matkustustietoa kuten aikatauluja.
- Syksyn 2021 aikana on otettu käyttöön reaaliaikainen matkustajalaskenta noin 90 linja-autossa. Vuoden 2022 aikana tätä reaaliaikaista kuormitustietoa tuodaan asiakkaiden käyttöön matkustamisen tueksi.
- Vuoden 2021 aikana on tehty Pohjoismaista yhteistyötä norjalaisen Enturin kanssa liittyen hankkeeseen, jossa Reittioppaan reititystä parannetaan päivittämällä OpenTripPlanner-algoritmi versioon 2.0. OTP 2.0 -versio tukee paremmin kutsujoukkoliikennettä ja muita joukkoliikenteen muotoja, mahdollistaa monimuotoisempien reittiehdotusten tarjoamista ja mahdollistaa mm. monikielisen toteutuksen.
- HSL:n runkobussien matkustajainformaatiota ja uusien kilpailutuskohteiden bussien sisänäyttöjen laatua parannettiin lisäämällä tietoa mm. eri liikennemuotojen vaihtopaikoista vuonna 2021. Yhteensä vuoden 2022 alussa uuden sukupolven näyttöratkaisut ovat käytössä noin kahdessasadassa (200) linja-autossa.

Sovittu toimenpide: 13.2

13.2. Edistämään liikennepalvelujen ja liikennejärjestelmän tilaa koskevan raportoinnin ja seurantatiedon kattavuutta ja a ja uudelleenhyödynnettävyyttä sekä lisäämään reaaliaikaista matkustajainformaatiota.

Automaation tiekartta

- Työ käynnistettiin kesäkuussa 2021 ja se valmistui helmikuussa 2022.
- Tiekartassa todetaan, että liikenteen automaatiolla on potentiaalia parantaa liikenneturvallisuutta, matkustusmukavuutta, energiatehokkuutta ja täsmällisyyttä sekä vähentää päästöjä, ruuhkia, pysäköintitilan tarvetta ja ajoneuvon kuljettamiseen käytettävää aikaa.
- Helsingin seudun toimijoilta edellytetään kuitenkin sääntelyä, jota ilman automaatiokehitys voi johtaa liikennemäärien kasvuun ja pahentaa liikenteen haittavaikutuksia: ruuhkia, liikenteen energiatehokkuuden heikkenemistä ja turvattomuutta kulkuneuvoissa. Sääntelyllä automaation kehitystä ohjataan kohti taloudellisesti, ilmastollisesti ja sosiaalisesti kestävästä liikkumisesta MAL-tavoitteiden mukaisesti.
- Ensitoimenpiteinä tieliikenteen osalta suositellaan tietovarantojen avaamista ja standardointia, ajantasaisen tilannekuvan kehittämistä, esteettömien kulkuväylien edistämistä sekä kaistamerkkien ja liikennemerkkien koneluettavuuden edistämistä. Ilmailun automaatiossa keskeistä on kuntien osallistuminen miehittämättömän ilmailun U-space-sääntelyyn liittyvään vuoropuheluun. Raideliikenteessä keskeisiksi ensimmäisiksi toimenpiteiksi nousevat toimijoiden vuoropuhelu automaation, kalustohankintojen ja infrahankkeiden yhteensovittamisesta sekä ajantasainen tilannekuva ja rautatieinfran valmiuden edistäminen tukemaan automaatiokehitystä. Kaikkien kulkumuotojen osalta tärkeää on automaation pilottien ja kokeilun tuottaman tiedon kerääminen ja pilotoinnin koordinointi sekä automaation vaikutusten, hyötyjen, haittojen ja kustannusten tutkiminen ja selvittäminen.
- [Raportti on julkaistu MAL-verkkosivuilla](#) , samoin [tiekartan tiivistelmädiagrammi](#).

Sovittu toimenpide: 13.3

Osana seuraavaa MAL-suunnittelua laaditaan seudullinen strateginen tiekartta liikenteen automaatiosta, jossa määritellään tavoitteet, tarvittava digitaalinen tietopohja sekä toimenpidepolku. Tiekartan laadinnassa hyödynnetään liikenteen automaation toimenpide- ja lainsäädäntösuunnitelmaa, liikennealan kansallista kasvuoajelmaa sekä logistiikan digitalisaatiostrategiaa.

Asuminen ja elinympäristön laatu

- asuntotuotanto ja tavoitteiden toteutuminen
- aloitettu asuntotuotanto ja rakennusluvut
- kuntataulukko (valmistuneet talotyypeittäin)
- asuntotuotannon sijoittumisanalyysit
- hallintamuotojakauma
- kuntataulukko (valmistuneet hallintamuodoittain)
- ARA-tuotanto
- valtion tukeman asuntotuotannon osuuden nostaminen
- käynnistysavustukset ja A-Kruunun asuntotuotanto
- huoneistotyyppijakauma
- huoneistokoon muutos kerrostaloasuntotuotannossa
- asunnottomuuden puolittaminen

Asuminen – kooste MAL-sopimuksen toimenpiteiden toteutumisesta 2021

Toimenpide	Edistyminen	Lisätietoja
14./2 Helsingin seudulle valmistuu 16 500 asuntoa vuodessa.	Edistyy	Helsingin seudulle valmistui 19 019 asuntoa vuonna 2021.
16. Valtion tukeman korkotukituotannon osuus on PK-seudulla 30 % kokonaistavoitteesta (3 786 asuntoa). Kunnat huolehtivat että 20 % asuntotuotannosta (2 524 asuntoa) on tavallista 40-vuotista korkotukivuokra-asuntotuotantoa ja erityisryhmien vuokra-asuntotuotantoa.	Kaipaa huomiota	PK-seudulle valmistui 3 229 valtion tukemaa asuntoa. Se on 85 % tavoitteesta. Tavallista 40-vuotista korkotukivuokra-asuntotuotantoa ja erityisryhmien vuokra-asuntotuotantoa valmistui 2 151 asuntoa. Se on 85 % tavoitteesta.
17. Valtion tukeman korkotukituotannon osuus on KUUMA-kunnissa 20 % kokonaistavoitteesta (775 asuntoa). Kunnat huolehtivat että 10 % asuntotuotannosta (386 asuntoa) on tavallista 40-vuotista korkotukivuokra-asuntotuotantoa ja erityisryhmien vuokra-asuntotuotantoa.	Edistyy	KUUMA-seudulle valmistui 865 valtion tukemaa asuntoa. Se on 112 % tavoitteesta. Tavallista 40-vuotista korkotukivuokra-asuntotuotantoa ja erityisryhmien vuokra-asuntotuotantoa valmistui 502 asuntoa. Se on 130 % tavoitteesta.

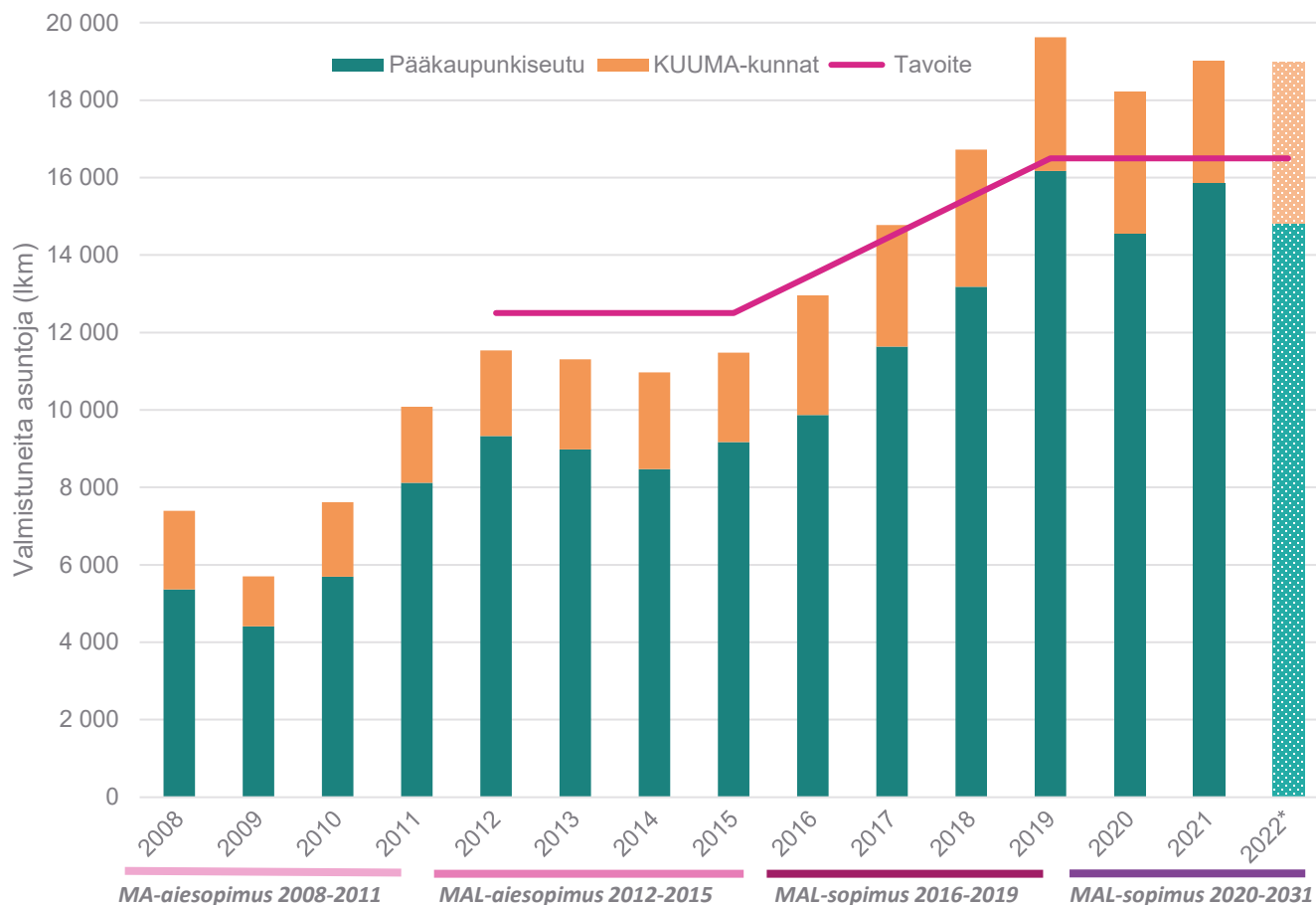

Asuminen – kooste MAL-sopimuksen toimenpiteiden toteutumisesta 2021

Toimenpide	Edistyminen	Lisätietoja
18. Selvitetään yhteistyössä edellytyksiä nostaa valtion tukeman asuntotuotannon osuutta.	Edistyy	Valtion tukemaa asuntotuotantoa on mahdollistettu korottamalla korkotukivaltuuden määrää. Kehitetty valtion tukemaa asuntotuotantoa koskevaa lainsäädäntöä ja yhteistyötä asuntopolitiikassa.
19. Valtio osoittaa tavallisille 40-vuotisille korkotuki-vuokra-asunnoille käynnistysavustuksia 20 milj. €/vuosi maankäytön ensisijaisilla vyöhykkeillä.	Edistyy	Käynnistysavustuksia on myönnetty 2021 Helsingin seudulla 1 679 asunnolle yhteensä 17 420 000 €. Kaikista 25:sta avustuskohteesta 23 sijaitsi maankäytön ensisijaisilla vyöhykkeillä.
20. A-Kruunu rakennuttaa tavallisia 40-vuotisia korko-tukivuokra-asuntoja. Tavoitteena kasvattaa tuotantoa siten, että 2021 vuotuinen aloitusten määrä on n. 800, joista 600 Helsingin seudulla ja 15 % puukerrostaloasuntoja.	Kaipaa huomiota	Vuonna 2021 A-Kruunu aloitti 191 asunnon (46 Helsingin seudulla) rakentamisen ja vuoden vaihteessa 31.12.2021 rakenteilla oli yhteensä 771 asuntoa (567 Helsingin seudulla). Suunnittelussa A-Kruunulla oli yhteensä yli 1 100 asuntoa Helsingin seudulla.
21. Ehkäistään ja vähennetään asunnottomuutta. Tavoitteena asunnottomuuden puolittaminen 2023 mennessä. Helsinki, Espoo, Vantaa, Hyvinkää ja Järvenpää osallistuvat asunnottomuuden yhteistyöohjelmaan.	Edistyy	ARA:n kunnilta keräämien tietojen mukaan Helsingin seudun kunnissa oli vuonna 2021 yhteensä 2 013 asunnottomia. Vertailuvuodesta 2019 asunnottomien määrä on vähentynyt yli 650 hengellä.

Helsingin seudulle valmistuneet asunnot 2008-2021 ja *kuntien arvio vuodelle 2022

- Vuonna 2021 valmistui 19 019 asuntoa, mikä on 115 % sopimuksessa asetetusta vuosittaisesta tuotantotavoitteesta.
- Vuoden 2020 lievän pudotuksen jälkeen valmistui taas ennätysmäärä asuntoja.
- Vuonna 2022 arvioidaan valmistuvan lähes 19 000 asuntoa.

* Arvio perustuu vuonna 2021 alkaneeseen asuntotuotantoon ja myönnettyihin rakennuslupiin (tehty 3/2022)

Valmistuneet asunnot 2021 talotyypin mukaan

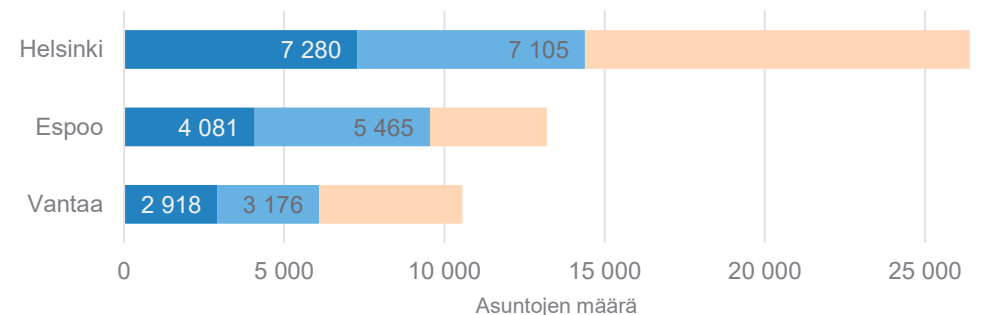
	Kerrostalo	Pientalo
PKS	89 %	11 %
KUUMA	64 %	36 %
Seutu yhteensä	85 %	15 %

Sovittu toimenpide:

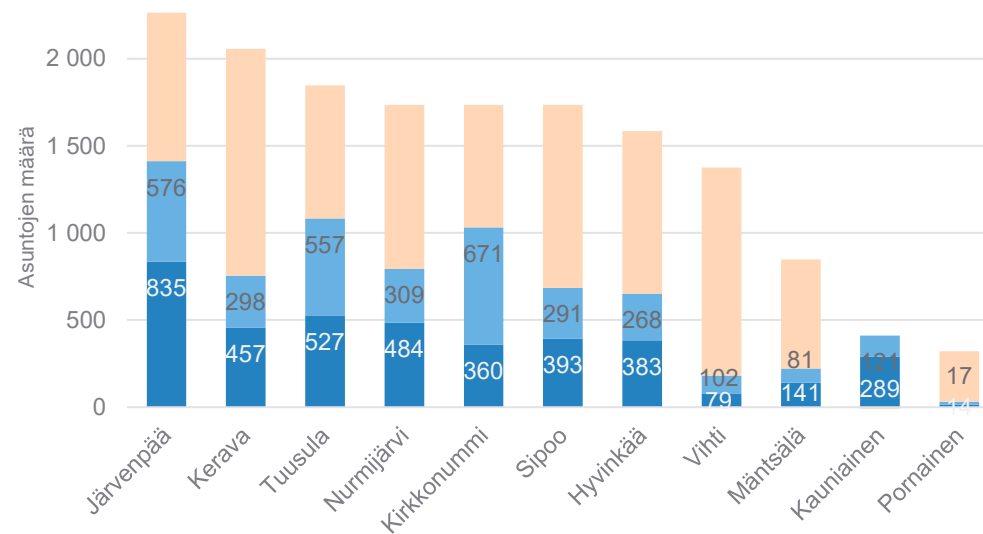
14 (/2). Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella valmistuu... Tavoitteena on, että Helsingin seudulle valmistuu kaudella 2020-2023 16 500 asuntoa vuodessa...

Asuntotuotantotavoitteen toteutuminen kunnittain

- MAL-sopimuskaudella 2020-2023 Helsingin seudun asuntotuotannon tavoite on 66 000 asuntoa. Vuosittainen tavoite on 16 500 asuntoa. Vuonna 2021 valmistui 19 019 asuntoa, vuosina 2020-21 yhteensä 37 260 asuntoa.
- Vuonna 2021 kuntakohtaiset tavoitteensa ylittivät: Espoo, Kirkkonummi, Kauniainen, Tuusula, Vantaa, Helsinki ja Järvenpää.

■ Valmistuneet 2020 ■ Valmistuneet 2021 ■ Matkaa kauden 2020-23 tavoitteeseen

■ Valmistuneet 2020 ■ Valmistuneet 2021 ■ Matkaa kauden 2020-23 tavoitteeseen

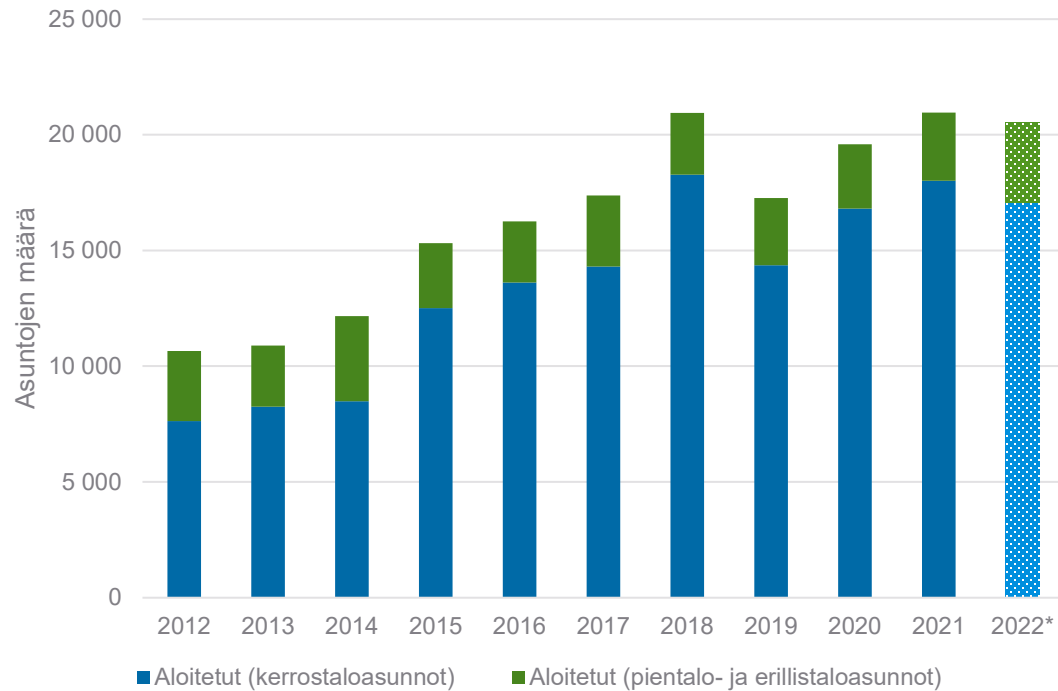
Sovittu toimenpide:

14 (/2). Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella valmistuu... Tavoitteena on, että Helsingin seudulle valmistuu kaudella 2020-2023 16 500 asuntoa vuodessa...

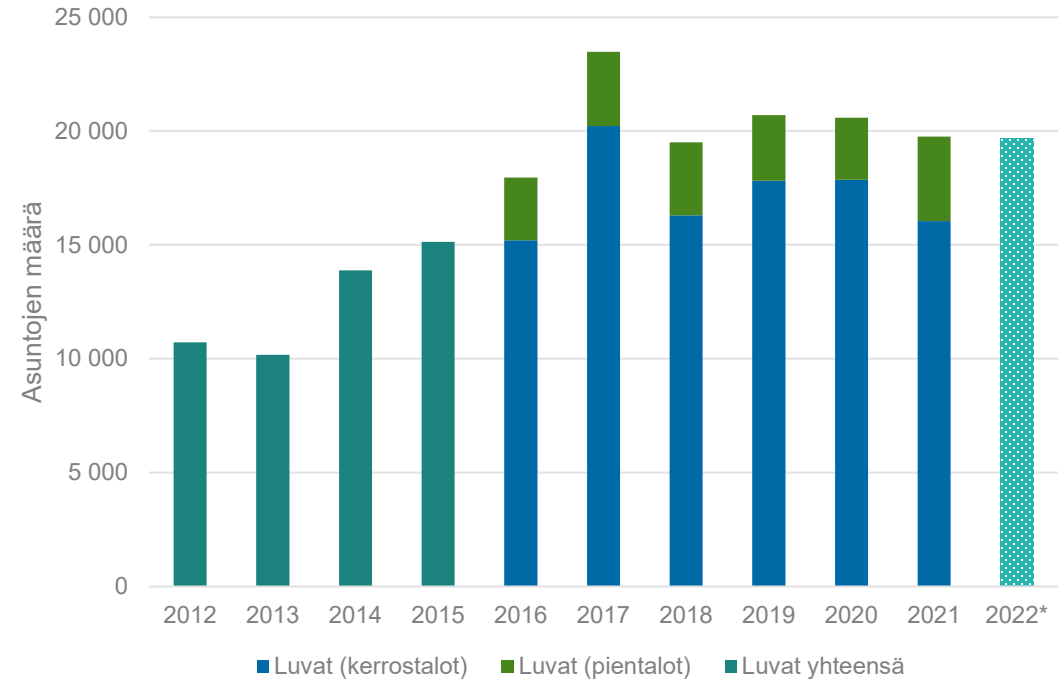

Aloitettu asuntotuotanto ja rakennusluvut asumiseen

Aloitettun asuntorakentamisen määrä

Rakennuslupien määrä

- Helsingin seudulla aloitettiin vuonna 2021 lähes 20 000 asunnon rakentaminen.
- Rakennuslupia myönnettiin myös lähes 20 000:lle asunnolle.

*Kuntien arvio (tehty 3/2022)

Sovittu toimenpide:

14 (/2). Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella valmistuu... Tavoitteena on, että Helsingin seudulle valmistuu kaudella 2020-2023 16 500 asuntoa vuodessa...

Valmistunut asuntotuotanto kunnittain 2021

Kunta/ seutu	Valmistuneet asunnot YHTEENSÄ	Valmistuneet kerrostaloasunnot yhteensä AK	Valmistuneet pientaloasunnot yhteensä AP	Tavoite	Toteuma %
Espoo	5 465	4 595	870	3 300	166 %
Helsinki	7 105	6 632	473	6 600	108 %
Kauniainen	121	103	18	80	151 %
Vantaa	3 176	2 798	378	2 640	120 %
PKS yhteensä	15 867	14 128	1 739	12 620	126 %
Hyvinkää	268	199	69	396	68 %
Järvenpää	576	386	190	566	102 %
Kerava	280	224	56	514	54 %
Kirkkonummi	671	483	188	434	155 %
Mäntsälä	81	10	71	212	38 %
Nurmijärvi	309	125	184	434	71 %
Pornainen	17	0	17	80	21 %
Sipoo	291	189	102	434	67 %
Tuusula	557	366	191	462	121 %
Vihti	102	31	71	344	30 %
KUUMA yhteensä	3 152	2 013	1 122	3 876	81 %
Helsingin seutu yhteensä	19 019	16 141	2 861	16 496	115 %

Sovittu toimenpide:

14 (/2). Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella valmistuu... Tavoitteena on, että Helsingin seudulle valmistuu kaudella 2020-2023 16 500 asuntoa vuodessa...

MAL 2019 -suunnitelman ensisijaiselle kehittämisvyöhykkeelle sijoittui 94 % vuosina 2020-21 valmistuneista asunnoista

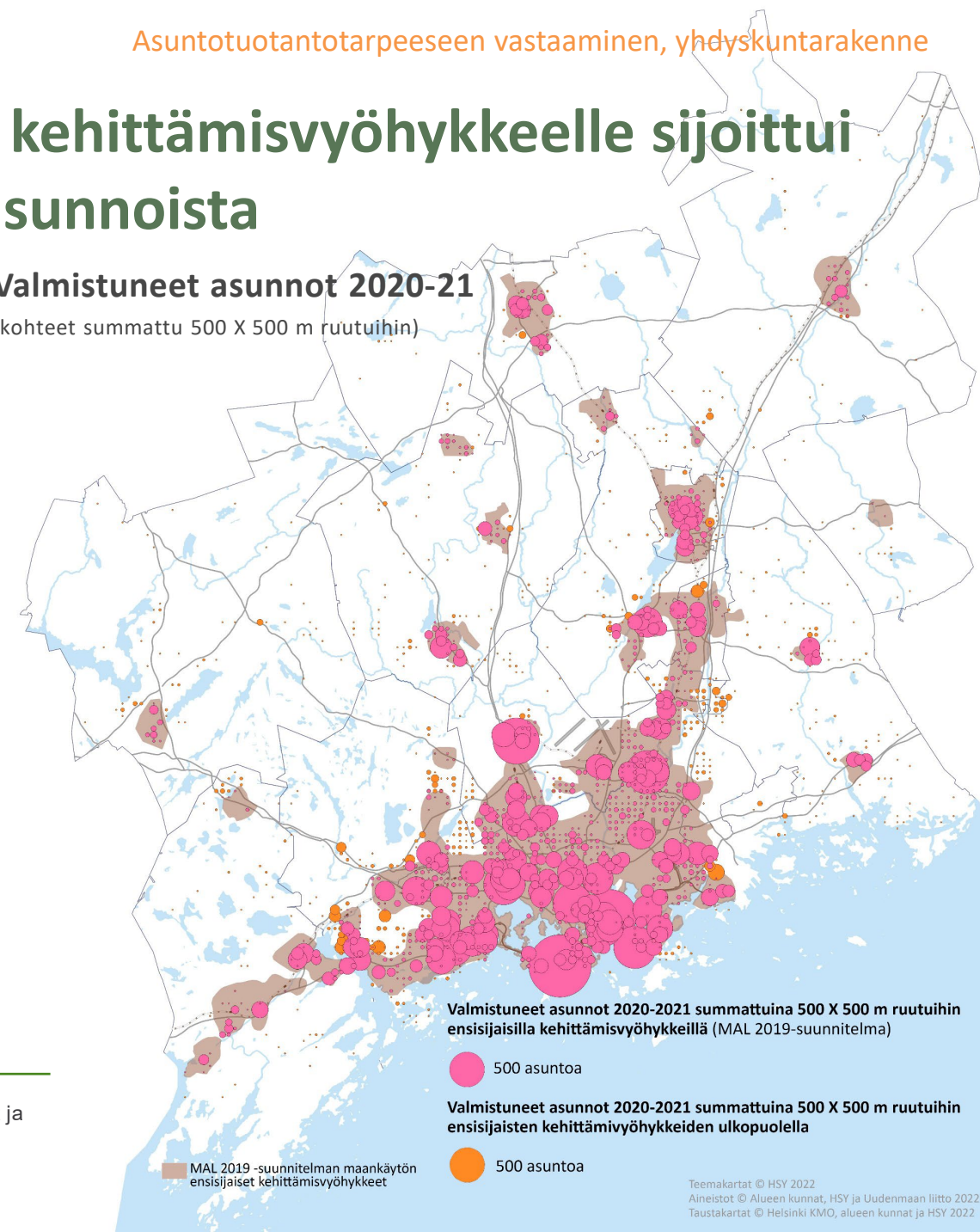
Asuntotuotanto suhteessa ensisijaisiin kehittämisvyöhykkeisiin ja asemakaavoitettuun alueeseen

- MAL 2019 –suunnitelmassa määritellyille ensisijaisille kehittämisvyöhykkeille valmistui 34 853 asuntoa eli 94 % seudun asuntotuotannosta vuosina 2020-2021.
- Valmistumista edeltävän vuoden lopussa asemakaavoitettuna olleelle alueelle valmistui 99 % asunnoista.
- Ensisijaisille vyöhykkeille valmistuvien asuntojen suuri määrä kertoo siitä, että kaavojen toteuttamisedellytykset ovat kunnossa, eikä kaavoituksen ja asuntotuotannon välillä ole pullonkauloja seudullisella tasolla. Kuntatasolla tilanne vaihtelee paljon.

	Asemakaava-alueen ulkopuolelle	Ensisijaisen kehittämisvyöhykkeen ulkopuolelle
Espoo	0,2 %	10,3 %
Helsinki	0,0 %	1,4 %
Kauniainen	0,0 %	0,0 %
Vantaa	0,4 %	5,6 %
Hyvinkää	1,4 %	6,8 %
Järvenpää	0,2 %	4,5 %
Kerava	0,7 %	12,9 %
Kirkkonummi	4,0 %	7,0 %
Mäntsälä	14,4 %	33,8 %
Nurmijärvi	5,5 %	15,8 %
Pornainen	61 %	88 %
Sipoo	12,0 %	20,5 %
Tuusula	3,4 %	13,1 %
Vihti	16,6 %	49,7 %

Valmistuneet asunnot 2020-21

(kohteet summattu 500 X 500 m ruutuihin)

Valmistuneet asunnot 2020-2021 summattuina 500 X 500 m ruutuihin ensisijaisilla kehittämisvyöhykkeillä (MAL 2019-suunnitelma)

● 500 asuntoa

Valmistuneet asunnot 2020-2021 summattuina 500 X 500 m ruutuihin ensisijaisen kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolella

● 500 asuntoa

MAL 2019 -suunnitelman maankäytön ensisijaiset kehittämisvyöhykkeet

Sovittu toimenpide: 15. Kunnat varmistavat ensisijaisten vyöhykkeiden asemakaavojen toteuttamisedellytykset ja tonttien käyttöön saamisen.

Sovittu tavoitetilä: Seudulle on rakennettu vuoteen 2030 mennessä noin 200 000 uutta asuntoa, joista 90 % sijoittuu seudullisesti ensisijaisesti kehitettävälle vyöhykkeelle.

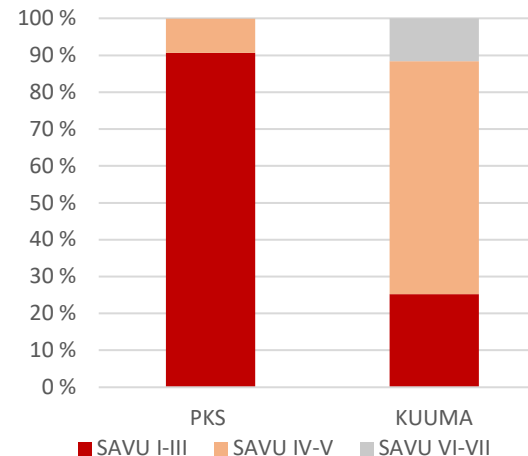
Kestävin kulkutavoin hyvin saavutettaville alueille sijoittui 93 % vuonna 2020-2021 valmistuneista asunnoista

Asuntotuotanto SAVU-vyöhykkeillä

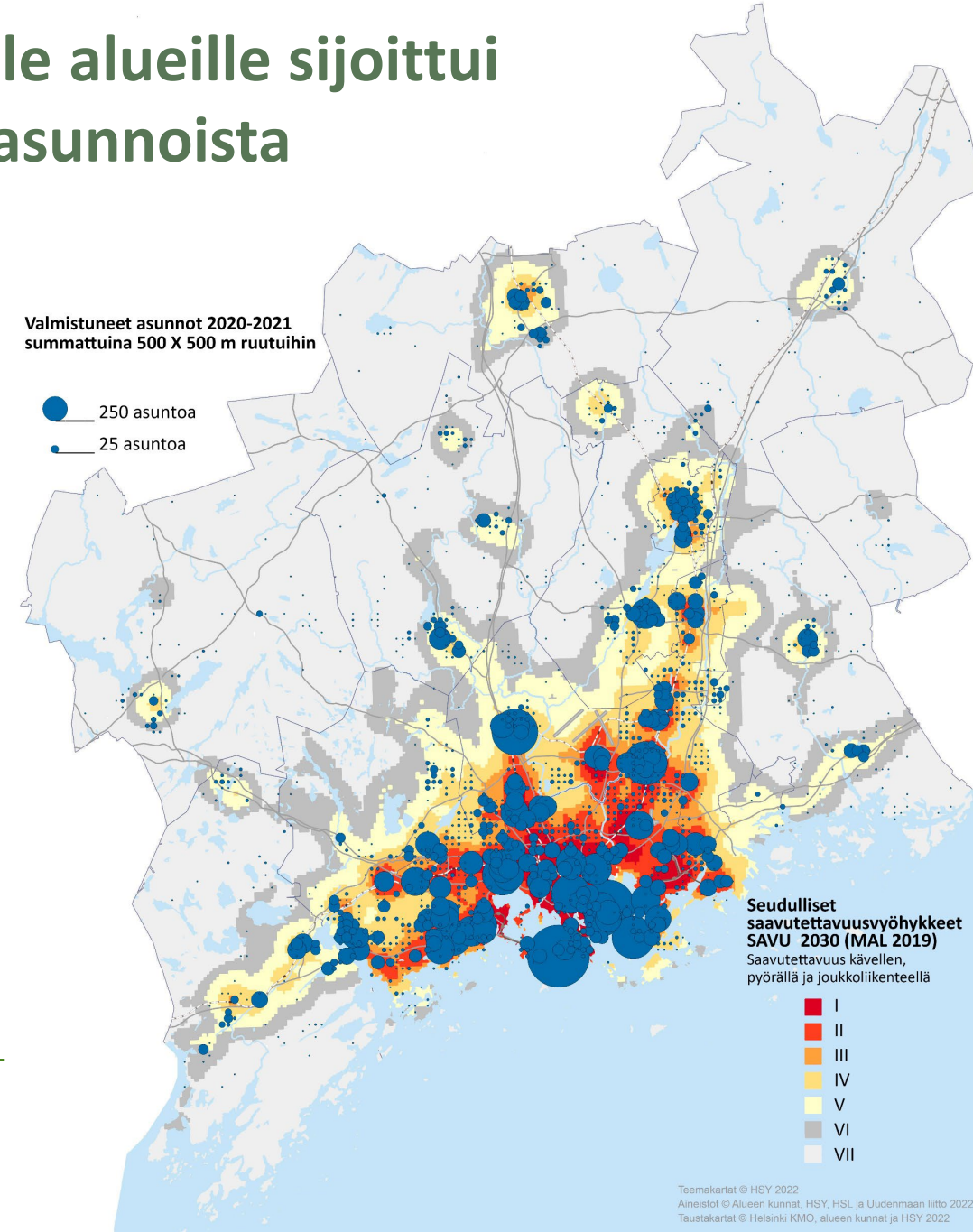
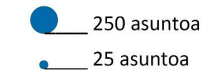
- MAL 2019 -suunnitelmassa määriteltyjä kestävän liikkumisen vyöhykkeitä ovat pääkaupunkiseudulla SAVU-vyöhykkeet I-III ja KUUMA-kunnissa I-V.
- Niille sijoittui 33 612 asuntoa eli 90 % vuonna 2020-2021 valmistuneista asunnoista

Asuntotuotannon sijoittuminen 2020-2021

	SAVU I-III	SAVU IV-V	SAVU VI-VII
PKS	91 %	9 %	0 %
KUUMA	25 %	63%	12%
HS YHT	79 %	19 %	2 %

Valmistuneet asunnot 2020-2021 summattuina 500 X 500 m ruutuihin

Seudulliset saavutettavuusvyöhykkeet SAVU 2030 (MAL 2019)
Saavutettavuus kävelen, pyörällä ja joukkoliikenteellä

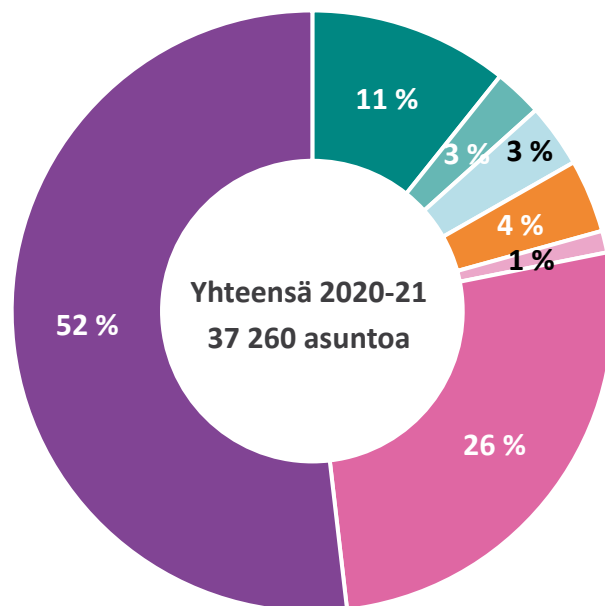
Sovittu tavoitetilä: Yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä muodostavat kokonaisuuden, joka mahdollistaa seudun kestävän kasvun, asukkaisen sujuvan ja turvallisen arjen sekä turvaa kestävien liikkumismuotojen kilpailukyvyn. Asumisen, työpaikkojen ja palvelujen sijoittumista ohjataan kaavoituksella siten, että liikkumiseen liittyvät valinnat voivat olla kestäviä. Vuonna 2030 MAL 2019 –suunnitelman mukaisille kestävän liikkumisen vyöhykkeille sijoittuu vähintään 85 % seudun väestöstä.

Asuntotuotannon hallintamuotojakauma 2020-21

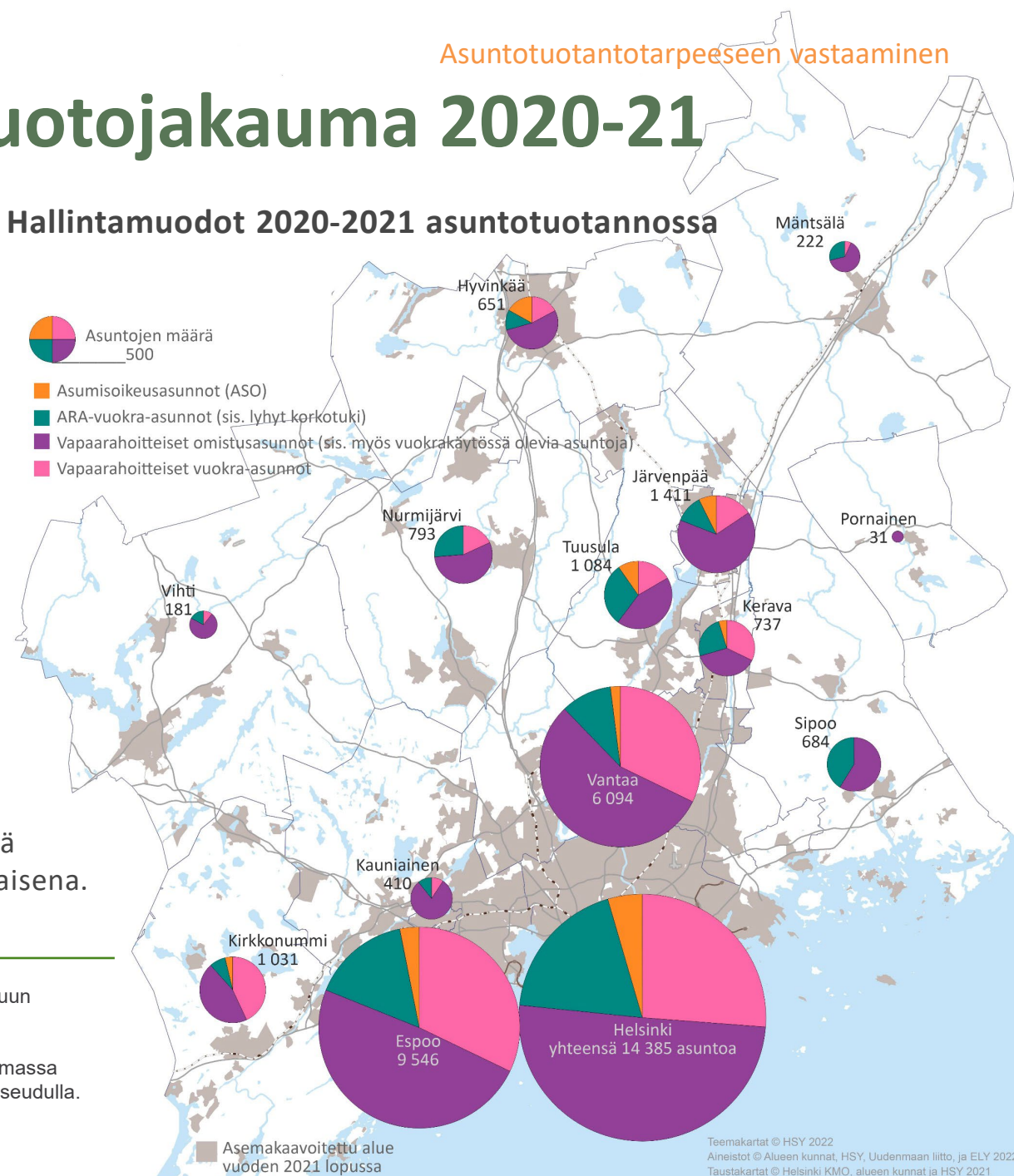
Asuntotuotantotarpeeseen vastaaminen

- ARA-vuokra pitkä korkotuki
- ARA-vuokra erityisryhmät
- ARA-vuokra, lyhyt korkotuki
- Asumisoikeus
- Vuokra, valtion täytetäkaus
- Vapaaarahoitteinen vuokra
- Vapaaarahoitteinen omistus

Hallintamuodot 2020-2021 asuntotuotannossa

- Asuntojen määrä 500
- Asumisoikeusasunnot (ASO)
- ARA-vuokra-asunnot (sis. lyhyt korkotuki)
- Vapaaarahoitteiset omistusasunnot (sis. myös vuokrakäytössä olevia asuntoja)
- Vapaaarahoitteiset vuokra-asunnot

- Tuetun asuntotuotannon (ARA:t + ASO) osuus vuonna 2020-21 valmistuneista asunnoista oli 21 %.
- Vapaaarahoitteinen omistusasuntotuotanto sisältää myös vuokrakäytössä olevia asuntoja. Hallintamuoto määritetty valmistumisajankohdan mukaisena.

Sovittu tavoitella: Asuntokaavoitus on laadukasta ja määrällisesti riittävää mahdollistaen seudun väestönkasvuun vastaavan asuntojen koko- ja hallintajakaumaltaan monipuolisen asuntotuotannon.

Asuinalueiden monipuolinen asukasrakenne vahvistaa seudun sosiaalista kestävyyttä. Myös heikoimmassa asemassa oleville väestöryhmille on riittävästi tarpeita vastaavia asumisratkaisuja ja asunnottomuus on poistettu Helsingin seudulla.

Sovittu kehittämisspolku: Turvataan asuntokannan kokojakauman ja hallintamuotojen monipuolisuus sekä kohtuuhintaisen asumisen edellytykset.

Valmistunut asuntotuotanto hallintamuodoittain 2021

Kunta/ seutu	Valmistuneet asunnot YHTEENSÄ	Valmistuneet pitkäaikaisella korkotukilainalla rahoitetut ARA-vuokra-asunnot (PK)	Valmistuneet erityisryhmien ARA-vuokra-asunnot (ER)	Valmistuneet lyhyellä korkotukilainalla rahoitetut ARA-vuokra-asunnot (LK)	Valmistuneet asumisoikeusasunnot (ASO)	Kohtuuhintainen tuettu asuntotuotanto yhteensä (PK+ER+LK+ASO)	Tavoite	Toteuma %	Pitkäaikainen korkotuki ja erityisryhmät yhteensä (PK+ER)	Tavoite	Toteuma %
Espoo	5 465	487	221	87	215	1 010	990	102 %	708	660	107 %
Helsinki	7 105	828	301	360	218	1 707	1 980	86 %	1 129	1 320	86 %
Kauniainen	121	0	0	0	0	0	24	0 %	0	16	0 %
Vantaa	3 176	100	214	198	0	512	792	65 %	314	528	59 %
PKS yhteensä	15 867	1 415	736	645	433	3 229	3 786	85 %	2 151	2 524	85 %
Hyvinkää	268	50	0	0	0	50	79	63 %	50	40	125 %
Järvenpää	576	0	0	0	36	36	113	32 %	0	57	0 %
Kerava	280	117	0	0	0	117	103	114 %	117	51	229 %
Kirkkonummi	671	0	0	67	38	105	87	121 %	0	43	0 %
Mäntsälä	81	0	0	0	0	0	42	0 %	0	21	0 %
Nurmijärvi	309	29	0	20	0	49	87	56 %	29	43	67 %
Pornainen	17	0	0	0	0	0	16	0 %	0	8	0 %
Sipoo	291	135	0	0	0	135	87	155 %	135	43	314 %
Tuusula	557	140	0	141	61	342	92	372 %	140	46	304 %
Vihti	102	31	0	0	0	31	69	45 %	31	34	91 %
KUUMA yhteensä	3 152	502	0	228	135	865	775	112 %	502	386	130 %
Helsingin seutu yhteensä	19 019	1 917	736	873	568	4 094	4 561	90 %	2 653	2 910	91 %

Valmistuneet vapaarahoitteiset vuokra-asunnot (VV)	Valmistuneet vuokra-asunnot, joille myönnetty valtion takauslaina (VT)	Valmistuneet vapaarahoitteiset vuokra-asunnot YHTEENSÄ	Valmistuneet vapaarahoitteiset omistusasunnot (VO)
2 003	0	2 003	2 452
2 101	94	2 195	3 203
38	0	38	83
941	120	1 061	1 603
5 083	214	5 297	7 341
49	0	49	169
130	0	130	410
59	0	59	104
327	0	327	239
10	0	10	71
53	0	53	207
0	0	0	17
0	0	0	156
76	0	76	139
0	0	0	71
704	0	704	1 583
5 787	214	6 001	8 924

Sovittu toimenpide:

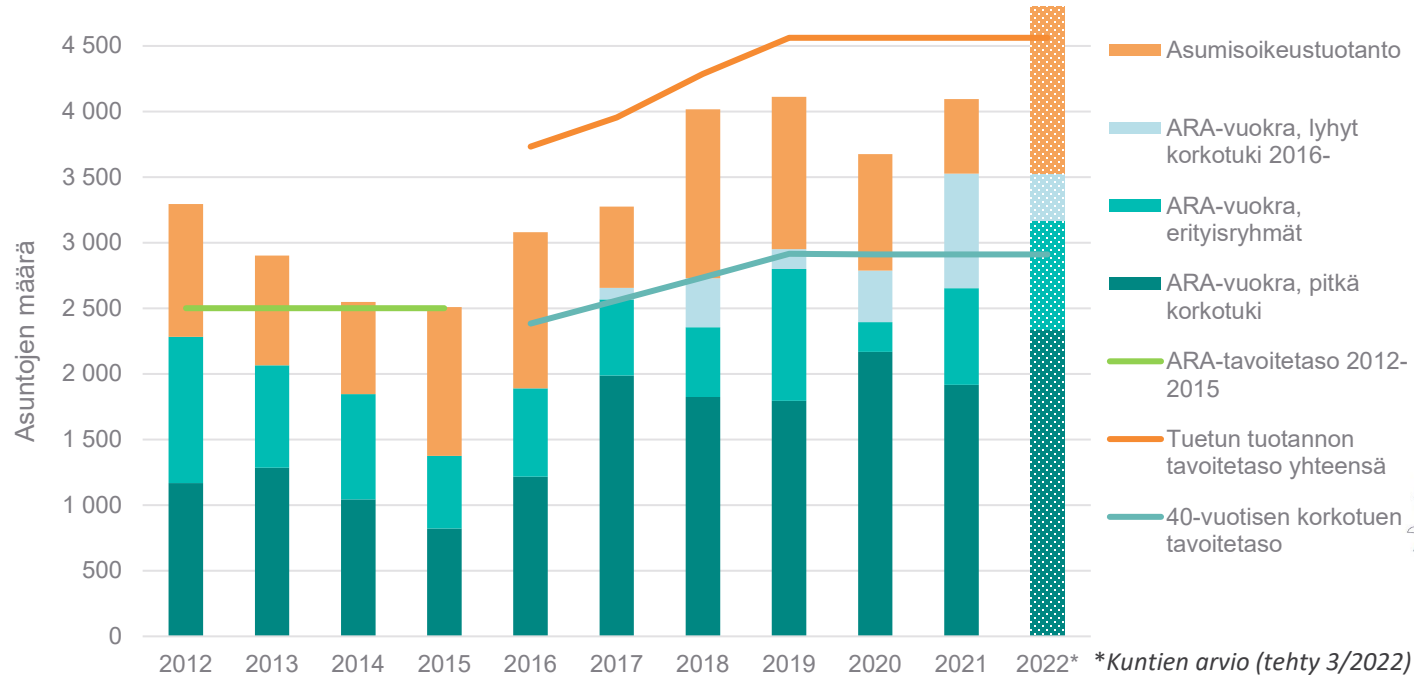
14 (/2). Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella valmistuu... Tavoitteena on, että Helsingin seudulle valmistuu kaudella 2020-2023 16 500 asuntoa vuodessa...

Sovittu tavoitella: Asuntokaavoitus on laadukasta ja määrällisesti riittävää mahdollistaen seudun väestönkasvuun vastaavan asuntojen koko- ja hallintajakaumaltaan monipuolisen asuntotuotannon.

Asuinalueiden monipuolinen asukasrakenne vahvistaa seudun sosiaalista kestävyyttä. Myös heikoimmassa asemassa oleville väestöryhmille on riittävästi tarpeita vastaavia asumisratkaisuja ja asunnottomuus on poistettu Helsingin seudulla.

Sovittu kehittämisspolku: Turvataan asuntokannan kokojakautaan ja hallintamuotojen monipuolisuus sekä kohtuuhintaisen asumisen edellytykset.

Valtion korkotukema asuntotuotanto 2012-2021

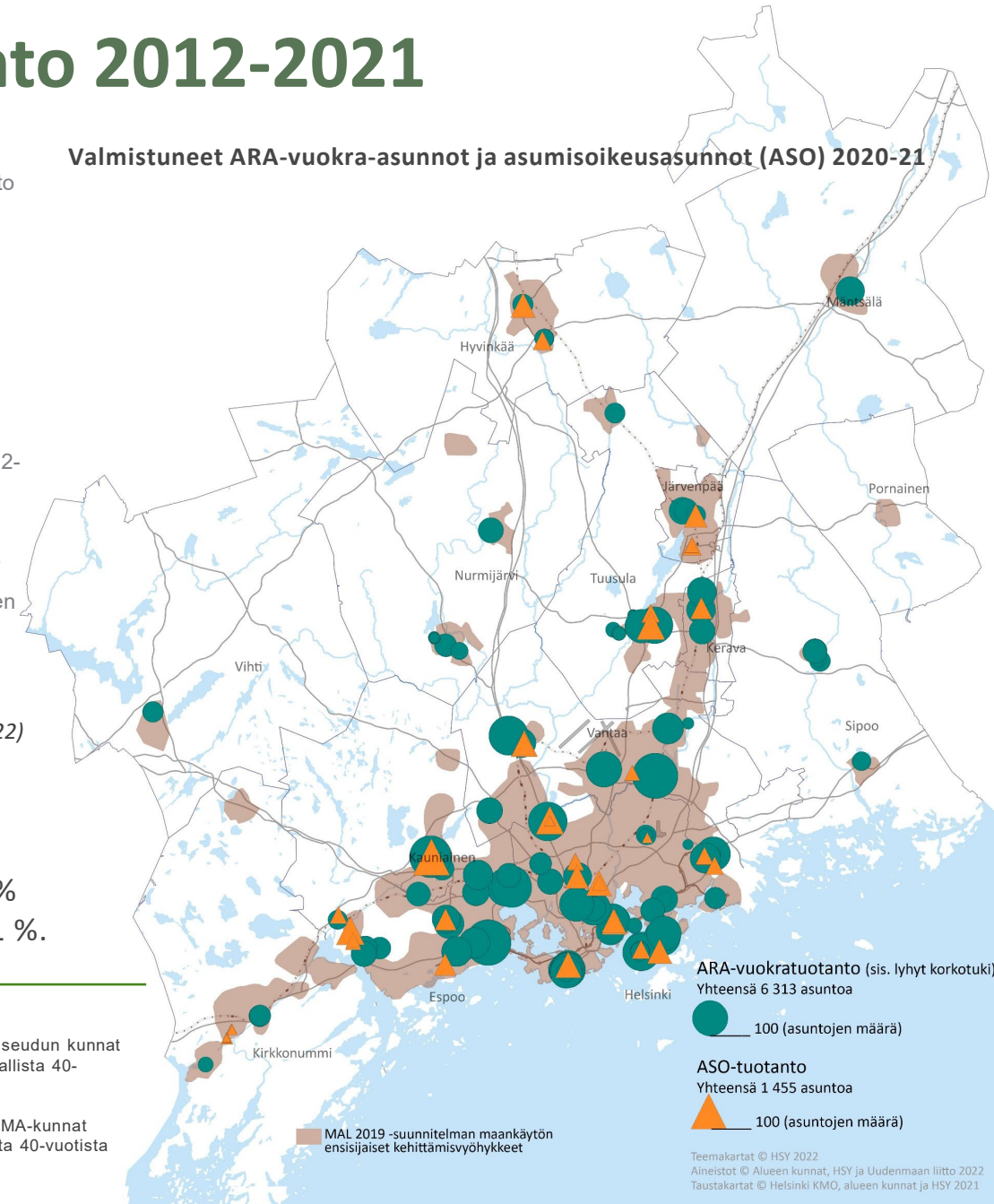
- Vuonna 2021 valmistui 1 917 normaalia ARA-vookra-asuntoa ja 736 erityisryhmille tarkoitettua vuokra-asuntoa. Uusia asumisoikeusasuntoja valmistui 568.
- Vuonna 2021 tuetulle tuotannolle yhteensä asetetun tavoitteen toteutuma oli 90 % ja pitkäaikaisella korkotuella rakennettavien asuntojen tavoitteen toteutuma oli 91 %.

Sovitut toimenpiteet:

16. Valtion tukeman korkotukituotannon osuus on pääkaupunkiseudulla yhteensä 30 % PKS asuntotuotannon kokonaistavoitteesta. Pääkaupunkiseudun kunnat huolehtivat tontinluovutuksessaan tai maankäyttösopimuksissaan siitä, että pääkaupunkiseudun asuntotuotannosta 20 % on valtion tukemaa tavallista 40-vuotista korkotukivuokra-asuntotuotantoa ja erityisryhmien vuokra-asuntotuotantoa.

17. Valtion tukeman korkotukituotannon osuus on KUUMA-kunnissa yhteensä 20 % KUUMA-seudun asuntotuotannon kokonaistavoitteesta. KUUMA-kunnat huolehtivat tontinluovutuksessaan tai maankäyttösopimuksissaan siitä, että KUUMA-seudun asuntotuotannosta 10 % on valtion tukemaa tavallista 40-vuotista korkotukivuokra-asuntotuotantoa ja erityisryhmien vuokra-asuntotuotantoa. (tavoitemäärät: liite 2)

Valmistuneet ARA-vuokra-asunnot ja asumisoikeusasunnot (ASO) 2020-21

Valtion tukeman asuntotuotannon osuuden nostaminen

- Valtion tukeman asuntotuotannon korkotukivaltuus vuodelle 2021 oli 1 800 miljoonaa euroa. Valtuutta käytettiin 1 748 miljoonaa euroa, mikä on 221 miljoonaa euroa enemmän kuin vuotta aiemmin.
- Vuoden 2021 ARA-tuotanto koostui lähes 8 900 uudesta asunnosta ja noin 4 000 vanhan asunnon perusparantamisesta. Korkotukilainoitettujen hankkeiden alueellista kohdentumista ohjataan valtioneuvoston vuosittaisella käyttösuunnitelmalla. Sen mukaan valtion tukema asuntotuotanto kohdistetaan suurimpiin kasvukeskuksiin, erityisesti Helsingin seudulle.
- Viime vuoden ARA-tuotannosta 92 % kohdistui MAL-seuduille ja 41 % pääkaupunkiseudulle.
- Vuonna 2022 tavoitteena on edistää kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tuotantoa, jakamalla korkotukivaltuuksia yhteensä 1,95 miljardin euron edestä.

Valtion käynnistysavustukset ja A-Kruunun asuntotuotanto

ARA:n käynnistysavustukset

- Käynnistysavustuksia myönnettiin vuonna 2021 Helsingin seudulla 25 kohteeseen ja yli 1 679 asunnolle.
- Avustusten kokonaismäärä oli yli 17 miljoonaa euroa.
- Kaksi kohteista (yht. 100 asuntoa) ei ole maankäytön ensisijaisella vyöhykkeellä.

Kunta	Avustusmäärä €	Kohteiden määrä	Asuntojen määrä
Espoo	5 640 000	9	564
Helsinki	8 280 000	9	765
Hyvinkää	720 000	1	72
Kerava	710 000	2	71
Kirkkonummi	300 000	1	30
Tuusula	640 000	1	64
Vantaa	1 130 000	2	113
Seutu yhteensä	17 420 000	25	1 679

Lähde: ARA 2022

A-Kruunun asuntotuotanto

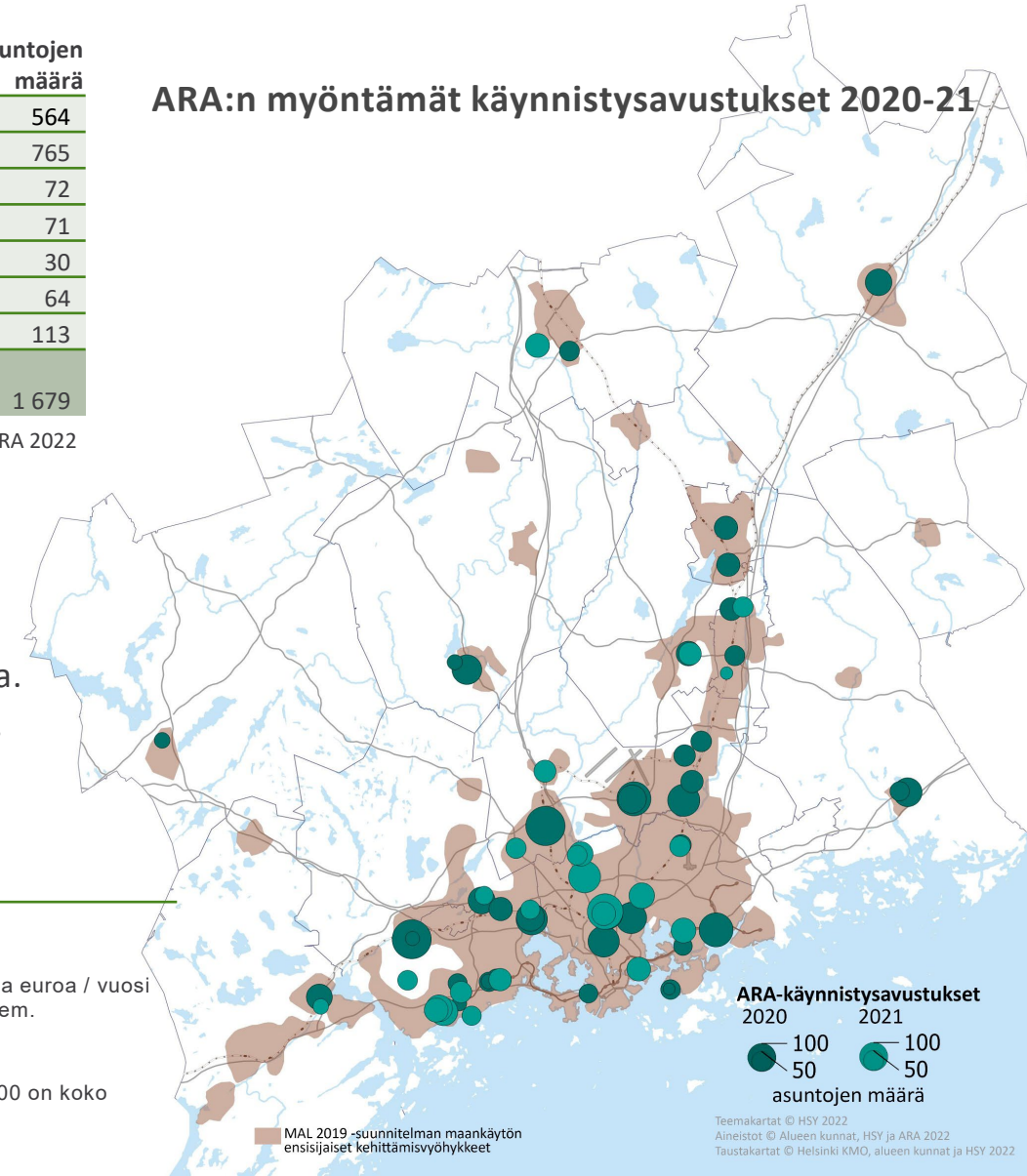
- Tavoitteena on, että yhtiö rakennuttaa vuosittain 800 asuntoa, joista pääosa on Helsingin seudulla ja muut muilla suurimmilla kasvuseuduilla.
- Rakennuttamisen perusteena on kohtuuhintaisten asuntojen merkittävä ja pitkäaikainen tarve seudulla. Lisäksi kohteiden valinnassa otetaan huomioon vuokra-asuntojen yleinen kysyntä asuinalueella ja kohteen hyvä sijainti yhdyskuntarakenteessa.
- Tavoitteena on nostaa puukerrostalojen osuus tuotannosta kolmasosaan vuonna 2024.
- Vuonna 2021 A-Kruunu aloitti 191 asunnon (46 Helsingin seudulla) rakentamisen ja vuoden vaihteessa 31.12.2021 rakenteilla oli yhteensä 771 asuntoa (567 Helsingin seudulla). Suunnitteilla A-Kruunulla oli yhteensä yli 1 100 asuntoa Helsingin seudulla.

Sovitut toimenpiteet:

19. Valtio osoittaa tavallisille 40-vuotisille korkotukivuokra-asunnoille 10 000 euron asuntokohtaista käynnistysavustusta 20 miljoonaa euroa / vuosi MAL 2019 –suunnitelman mukaisille maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille rakennettaville asunnoille. Puurakenteisille kerrostaloille em. vyöhykkeillä käynnistysavustusta myönnetään 12 000 eur/asunto.

20. Valtio-omisteinen A-Kruunu rakennuttaa omistukseensa tavallisia 40-vuotisia korkotukivuokra-asuntoja. Tavoitteena on, että rakennuttamistoiminta kasvaa siten, että vuodesta 2021 yhtiön asunaloitusten vuotuinen määrä on noin 800 asuntoa, joista noin 600 on koko Helsingin seudun alueella, ja 15 % puukerrostaloasuntoja.

ARA:n myöntämät käynnistysavustukset 2020-21

ARA-käynnistysavustukset
2020 2021
100 100
50 50
asuntojen määrä

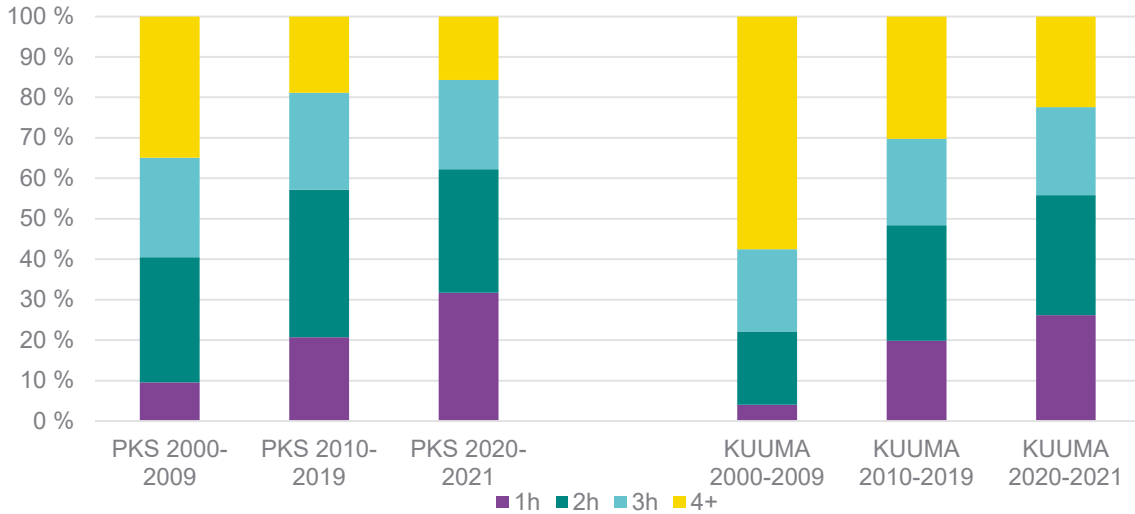
MAL 2019 -suunnitelman maankäytön ensisijaiset kehittämissvyöhykkeet

Teemakartat © HSY 2022
Aineistot © Alueen kunnat, HSY ja ARA 2022
Tastakartat © Helsinki KMO, alueen kunnat ja HSY 2022

Huoneistotyyppijakauma

- Yksiöiden ja kaksioiden osuus asuntotuotannosta on lisääntynyt merkittävästi 2010-luvulta alkaen. Yksiöiden osuus kasvanut erityisesti vuoden 2015 jälkeen.
- Pääkaupunkiseudulla asuntotuotannosta 2020-21 yksiöitä oli 32% ja kaksioita 31 %. KUUMA-kunnissa yksiöitä oli 26 % ja kaksioita 29 %.

Asuntotuotanto huoneistotyyppin mukaan 2000-2021

Lähde: Vuodet 2020-21: MAL-seuranta, paitsi v.2020 Pornainen ja Vihti TK
 Vuodet 2000-2019: Asumisen ilmiöt-kysely kunnista (PKS, Hyvinkää, Järvenpää, Kerava ja Tuusula)
 Vuodet 2000-2019: Tilastokeskus erillistilaus (Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo ja Vihti)

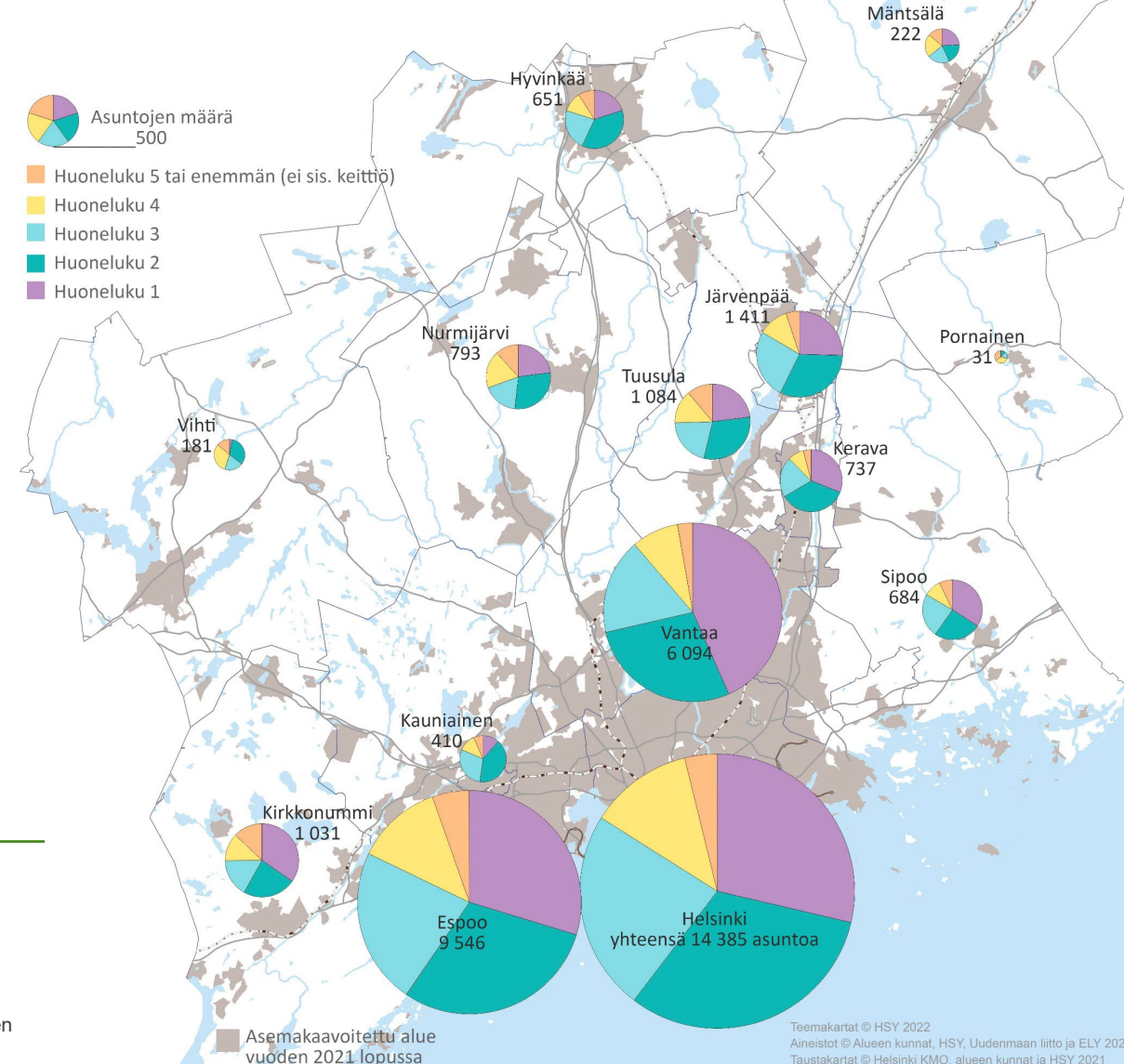
Sovittu tavoitetilä: Asuntokaavoitus on laadukasta ja määrällisesti riittävää mahdollistaen seudun väestönkasvuun vastaavan asuntojen koko- ja hallintajakaumaltaan monipuolisen asuntotuotannon.

Asuinalueiden monipuolinen asukasrakenne vahvistaa seudun sosiaalista kestävyyttä. Myös heikoimmassa asemassa oleville väestöryhmille on riittävästi tarpeita vastaavia asumisratkaisuja ja asunnottomuus on poistettu Helsingin seudulla.

Sovittu kehittämisspolku: Turvataan asuntokannan kokojakauman ja hallintamuotojen monipuolisuus sekä kohtuuhintaisen asumisen edellytykset.

Asuntotuotantarpeeseen vastaaminen

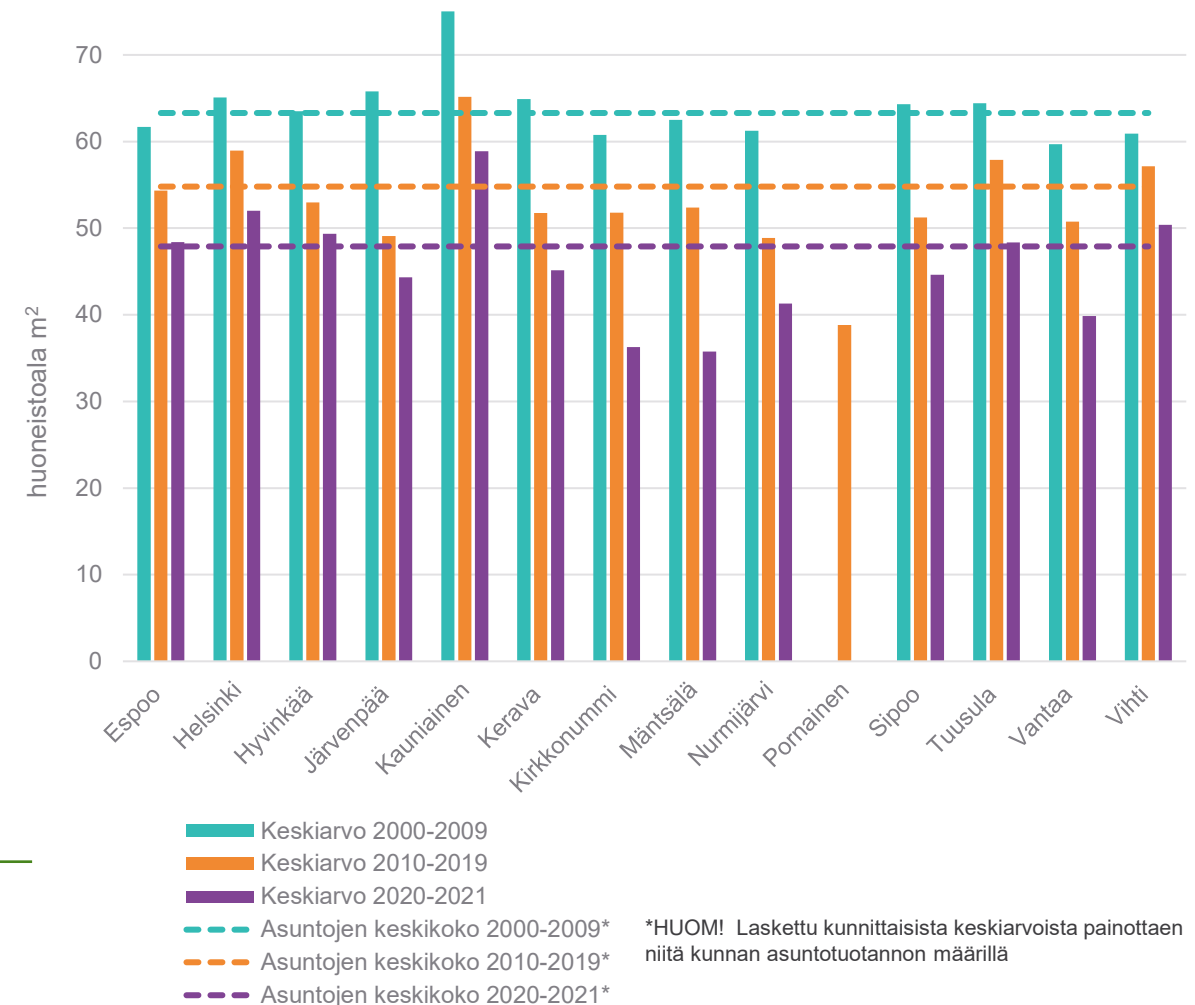
Huoneistotyytit 2020-21 asuntotuotannossa

Kerrostaloituotannon huoneistokoon kehitys

- Helsingin seudun uusien kerrostaloasuntojen keskikoko on pudonnut 2000-luvun 63 m²:stä 2020-luvun 48 m²:iin.
- Yksiöiden ja kaksioiden osuuden kasvu asuntotuotannossa näkyy myös huoneistokoon pienentymisenä.
- Huoneistokoko on pienentynyt myös erillistaloissa. Rivitalotuotannossa keskikoko on pysynyt melko ennallaan 2000-luvulta alkaen.

Uusien kerrostaloasuntojen keskimääräinen huoneistokoko (m²) 2000-2021

Sovittu tavoitetilä: Asuntokaavoitus on laadukasta ja määrällisesti riittävää mahdollistaen seudun väestönkasvuun vastaavan asuntojen koko- ja hallintajakaumaltaan monipuolisen asuntotuotannon.

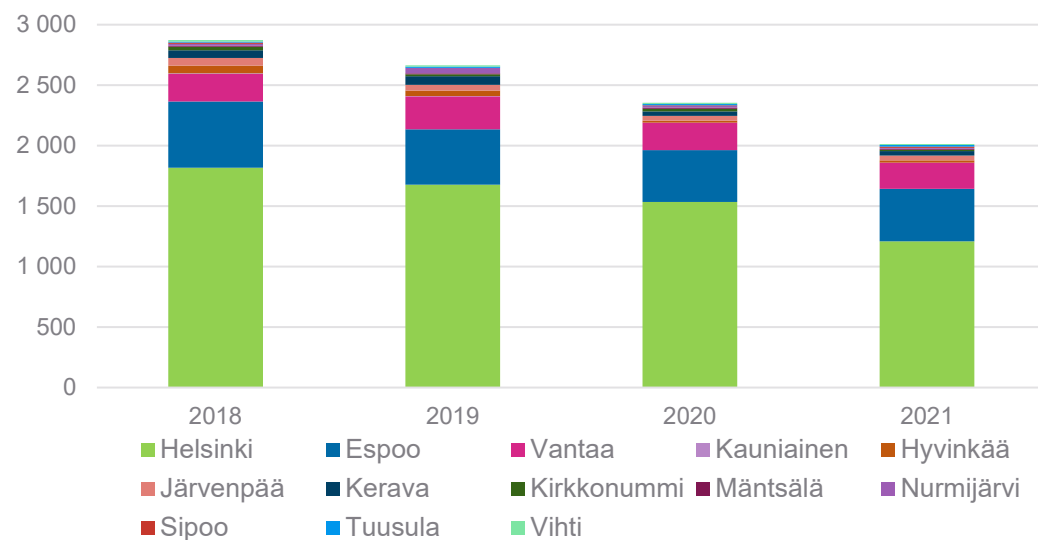
Asuinalueiden monipuolinen asukasrakenne vahvistaa seudun sosiaalista kestävyttä. Myös heikoimmassa asemassa oleville väestöryhmille on riittävästi tarpeita vastaavia asumisratkaisuja ja asunnottomuus on poistettu Helsingin seudulla.

Sovittu kehittämisspolku: Turvataan asuntokannan kokojakauman ja hallintamuotojen monipuolisuus sekä kohtuuhintaisen asumisen edellytykset.

Asunnottomuuden puolittaminen

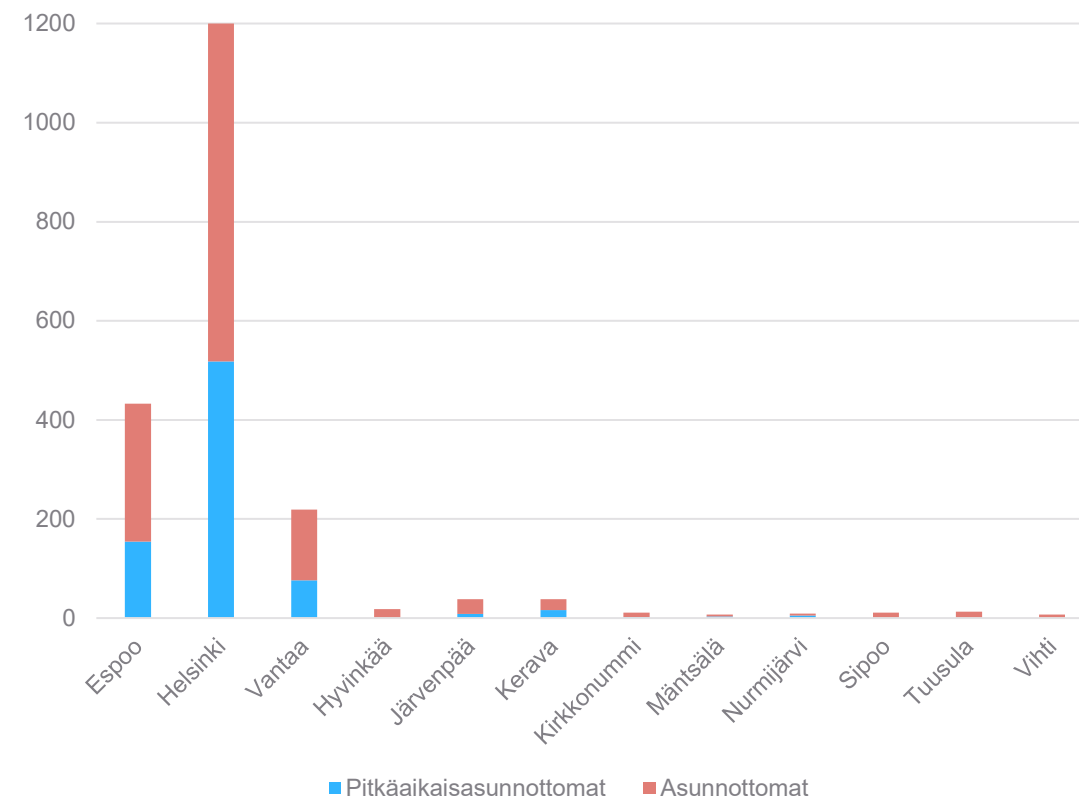
Asunnottomuuden kehitys Helsingin seudulla

- Asunnottomuuden vertailuvuodesta 2019 asunnottomien määrä laski reilulla 650:lla hengellä. Asunnottomien määrä vuonna 2021 oli yhteensä 2 013.
- Asunnottomuus keskittyy pääkaupunkiseudulle, missä oleskelee liki puolet (47 %) Suomen yksinelävistä asunnottomista ja 57 % pitkäaikaisasunnottomista.

Yksinelävät asunnottomat Helsingin seudulla vuonna 2021

Yhteensä 2 013 asunnotonta

Pitkäaikaisasunnottomat = asunnottomuus kestänyt vähintään vuoden tai toistuva asunnottomuus viimeisen 3 vuoden aikana

Lähde: ARA 2022

Sovittu toimenpide:

21. Seudun kunnat sitoutuvat yhdessä valtion kanssa ehkäisemään ja vähentämään asunnottomuutta tavoitteena asunnottomuuden puolittaminen vuoteen 2023 mennessä. Seudun kunnista Helsinki, Espoo, Vantaa, Hyvinkää ja Järvenpää osallistuvat vuosina 2020-2022 toteutettavaan asunnottomuuden yhteistyöohjelmaan, jonka tavoitteena on lisätä kohtuuhintaisten asuntojen tarjontaa asunnottomille sekä vahvistaa kuntien asunnottomuustyötä.

MUUT SOPIMUKSEN TOTEUTTAMISEN KANNALTA TÄRKEÄT VALTION TOIMENPITEET

- VLJS 2021-2032
- Fossiilittoman liikenteen tiekartta
- Rautateiden henkilöliikenteen kilpailun avaaminen
- Kestävän liikenteen vero- ja maksu-uudistus
- MRL-uudistus
- Asuntopolitiinen kehittämisohjelma
- Lähiöiden kehittämisohjelma 2020-2022
- Kestävä kaupunki –ohjelma

Valtion toimenpiteitä I (Liikenne)

Toimenpide

Aikataulu

Tilanne

VLJS/Liikenne12	- VLJS: - Investointi- ohjelman	Valtioneuvosto päätti valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2021-2032 (Liikenne 12) huhtikuussa 2021. Suunnitelman toimeenpano on käynnissä. Liikenne- ja viestintäministeriö seuraa vuosittain valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteiden etenemistä ja laatii siitä yhteenvetoraportin. Ensimmäinen yhteenvetoraportti julkaistiin lokakuussa 2021. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteiden toteuttamisessa keskeinen haaste on, etteivät keväällä 2021 päätetty julkisen talouden suunnitelma ja vuoden 2022 talousarvio sisällä suunnitelman mukaisia määrärahoja suunnitelman toimeenpanoon. Toisaalta vielä vuonna 2022 rahoituksen puute ei merkittävästi vaikuta suunnitelman toimeenpanoon. Tämä johtuu siitä, että vuodelle 2022 ei suunnitelmassa juurikaan esitetty uusia rahoitusta edellyttäviä toimenpiteitä. Pitemmällä aikavälillä rahoituksen puute näkyy rahoitusta edellyttävien toimenpiteiden toteutumisessa: ne toteutuvat vain osittain tai niitä ei pystytty aloittamaan ollenkaan. Mikäli tilanne jatkuu samanlaisena vielä vuonna 2022, vaikeutuu suunnitelman toteuttaminen. Myös suunnitelman tavoitteiden saavuttaminen vaikeutuu, ellei rahoitusvajetta kiritä kiinni lähivuosina. Toimenpiteet, jotka eivät edellytä rahoitusta, etenevät suunnitelman mukaisesti.
Fossiilittoman liikenteen tiekartta		Fossiilittoman liikenteen tiekartasta tehtiin valtioneuvoston periaatepäätös toukokuussa 2021. Tiekartan toimeenpano on käynnissä. Tiekartan ensimmäisen vaiheen tukitoimenpiteitä sisältyy vuoden 2022 valtion talousarvioon. Ensimmäisen vaiheen toteutuminen täysin edellyttää, että toimien rahoitus nostetaan fossiilittoman liikenteen tiekartassa esitetyille tasolle. Ensimmäisen vaiheen kustannukset kohdistuvat pääosin vuosille 2022–2026. Vuosina 2022-2024 uusien tukien tarve on vuosittain noin 96 miljoonaa euroa, mutta vuodelle 2022 rahoitusta on valtion budjetissa vain noin 33 miljoonaa euroa. Tiekartan toisen vaiheen mukaiset selvitykset ovat valmistuneet syksyn 2021 aikana. Hallitus tekee kokonaisarvioin liikenteen ja koko taakanjakosektorin toimenpiteiden riittävydestä (ml. fossiilittoman liikenteen tiekartan 3. vaihe) budjettiriihen ilmastolinjausten mukaisesti maaliskuussa 2022.
Rautateiden henkilöliikenteen kilpailun avaaminen		Liikenne- ja viestintäministeriö ja VR-Yhtymä Oy ovat tehneet 9-vuotisen sopimuksen henkilöjunaliikenteen hankinnasta. Sopimuskausi on 1.2.2022-31.12.2030. Ostoliikennesopimuksen taajamajunaliikenteen palvelutarjonta ja yhteiskäyttöiset matkaliput tukevat kestävästi liikkumista HSL-alueella. Vanhat Sm2-junat korvataan VR:n toimesta uusilla lähijunilla sopimuskauden aikana.
Kestävän liikenteen vero- ja maksu-uudistus		Liikenteen verotuksen uudistamista selvittävän työryhmän loppuraportti julkaistiin 5/2021. Linkki raporttiin.

Valtion toimenpiteitä II (Maankäyttö ja asuminen)

Toimenpide	Aikataulu	Tilanne
Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus	2018-2022	Hallitus sopi 22.3.2022 asioista, jotka maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksesta toteutetaan. Eduskuntaan viedään hallituksen esitys uudeksi rakentamislainsäädännöksi sekä maankäyttö- ja rakennuslain muutos, jolla nykyiset rakentamisen pykälät kumotaan ja lakiin lisätään säännökset alueidenkäytön digitaalisuudesta. Muuta alueidenkäyttöä laajemmin muuttavaa lakiesitystä hallitus ei enää tällä vaalikaudella anna eduskunnalle. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle alkusyksystä, ja laki tulisi voimaan 1.1.2024.
Asuntopoliittinen kehittämisohjelma	2021-2028	Valtioneuvosto antoi joulukuussa 2021 eduskunnalle selonteon asuntopoliittikan kehittämisestä. Selonteossa kootaan periaatteet ja tavoitteet asuntopoliitikalle sekä esitetään tulevien vuosien ratkaisuja asumisen haasteisiin. Kehittämisohjelman avulla tavoitellaan hyvää ja kohtuuhintaista asumista kaikille sekä pienennetään asumisen ilmastokuormaa. Käytännön toteuttaminen tapahtuu muun muassa käynnistettävien lainsäädäntöhankkeiden kautta ja toteuttamalla selonteossa todetut selvitystarpeet ja muut toimenpiteet. Ohjelman toteutumista seurataan säännöllisesti, myös osana hallitusohjelman toteuttamisen seuranta.
Lähiöohjelma	2020-2022	Lähiöohjelman toteuttamista jatkettiin yhteistyössä kuntien kanssa. Helsingin seudulla jatkettiin kahdeksan lähiöiden kehittämiskokonaisuuden toteuttamista. Näistä kolmea toteutetaan Helsingissä, kahta Espoossa ja kolmea Vantaalla. Kaupungit tekevät lähiöiden kehittämisessä yhteistyötä myös ohjelman tutkimushankkeiden kanssa.
Kestävä kaupunki -ohjelma	2019-2023	Ympäristöministeriön koordinoima Kestävä kaupunki -ohjelma (2019-2023) vauhdittaa kaupunkien ja kuntien laaja-alaista kestävästä kehitystä yhteistyössä kuntien, valtion ja muiden toimijoiden kanssa. Vuonna 2021 ohjelmassa mm. kehitettiin uusia käytännön ratkaisuja viihtyisää ja terveellistä viherympäristöä edistävissä kokeiluissa, tuettiin kestävän kaupunkikehityksen hyvien käytäntöjen monistamista ja kehitettiin skaalaamisen toimintamalli ja vahvistettiin kuntien kestävyden johtamista kestävän kaupunkikehityksen indikaattorityöllä sekä yhteistyössä Kuntaliiton kanssa toteutettavalla johtamisen verkostohankkeella ja Kestävät kunnat -ennakointiprosessilla. Väliarvioinnin mukaan ohjelman alkuvaiheen toteutus on ollut onnistuneesti tietoisuutta nostava, kehitystä sparraava ja yhteistyötä rakentava, vahvuuksina erityisesti kestävyden ulottuvuuksien yhdistäminen. Kolmen ensimmäisen vuoden aikana ohjelman hankkeisiin ja sparraustoimiin on osallistunut yhteensä noin 85 kuntaa ja 70 muuta toimijaa. Vuonna 2021 Helsingin seudun kunnat ja kuntayhtymät olivat päätoimeksijoina tai yhteistyökumppanina kolmessa hankkeessa (Espoo, Tuusula, HSY). Useissa hankkeissa oli toteuttajina tai yhteistyökumppaneina myös Helsingin seudulla toimivia yrityksiä ja yhdistyksiä. Kestävä kaupunki -ohjelman ohjausryhmässä on edustettuna kolme Helsingin seudun kuntaa (Helsinki, Espoo, Tuusula).

Lisätiedot:

MAL-sihteeristö:

Puheenjohtaja: Juha Nurmi YM

Sihteerit: Hanna Perälä LVM, Mikko Friipyöli YM

Aineistot verkossa:

www.hsy.fi/mal-seuranta

www.ym.fi/maankayton-asumisen-ja-liikenteen-sopimukset

Seurantamateriaalit:

Vilja Tähtinen HSY

Hanna Eriksson HSL

